

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2015

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2015

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Видання "Біла книга-2015. Збройні Сили України" підготовлене авторським колективом працівників Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України.

Голова робочої групи:
Іван РУСНАК

Робоча група:
Сергій ВДОВЕНКО, Оксана ГАВРИЛЮК, Ігор ДОЛГОВ, Олександр ДУБЛЯН,
Віктор МУЖЕНКО, Ігор ПАВЛОВСЬКИЙ, Віктор ПАЛІЙ, Павло ЩИПАНСЬКИЙ

Секретар робочої групи:
Віктор КРАВЧУК

Щорічник "Біла книга" видається відповідно до Закону України "Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави" для систематичного інформування громадськості про діяльність Збройних Сил України, а також про оборонну політику держави, проблеми, що виникають у цій сфері, та шляхи їх розв'язання.

Одинадцять видань щорічника "Біла книга-2015. Збройні Сили України" присвячене питанням оптимізації та реорганізації Збройних Сил України. У виданні висвітлюються поточний стан Збройних Сил та головні напрями подальшого військового будівництва.

Матеріали щорічника призначені для цивільних і військових фахівців у галузі військового будівництва, оборонної політики та політики безпеки, журналістів, викладачів і студентів профільних вузів та факультетів, а також усіх, хто цікавиться станом і напрямками розвитку Збройних Сил України.

ВСТУПНЕ СЛОВО МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Прагнучи реалізувати завдання демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України як важливої складової європейської та євроатлантичної інтеграції, а також визнаючи необхідність повного та достовірного інформування суспільства про діяльність українського війська, Міністерство оборони України оприлюднює одинадцяте видання щорічника “Біла книга-2015. Збройні Сили України”.

2015 р. був не простим для Збройних Сил України. Військовики його зустріли в боях проти не передбачених законом збройних формувань. Українська армія одночасно з веденням бойових дій нарощувала оборонні можливості та проводила необхідні реформи. Нині можна упевнено сказати, що завдання Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України виконані: за рік військо суттєво підвищило рівень боєздатності.

За результатами комплексного огляду сектору безпеки і оборони затверджено Стратегію національної безпеки України, нову редакцію Воєнної доктрини України та Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України. Вперше у своїй історії Україна визначила курс на європейську інтеграцію та наміри щодо вступу до НАТО, а головною загрозою та ймовірним воєнним противником оголошено Російську Федерацію.

Спільно з іноземними експертами розроблено нову редакцію Стратегічного оборонного бюлетеня України, проведено його громадське обговорення. Підготовлено Державну цільову оборонну програму розвитку озброєння та військової техніки на період до 2020 року. Ухвалення зазначених документів – питання процедури затвердження державних рішень.

Затверджено військово-адміністративний поділ держави. Удосконалено систему управління Збройними Силами, сформовано Об’єднаний оперативний штаб. Відбулися певні зрушення в організації та підготовці Високомобільних десантних військ. Доведено до логічного завершення створення окремого роду військ – Сил спеціальних операцій, сформовано Командування Сил спеціальних операцій, а бойових спроможностей зазначені сили набудуть у 2016 році.

Удосконалено підготовку військ: до навчання були залучені інструктори з армій країн НАТО та Європейського Союзу. Загалом проведено понад 500 навчань

на території України та за її межами, основним з яких було командно-штабне навчання з органами управління та військами “Рішуча відповідь-2015”.

З початку антитерористичної операції в окремих районах Донецької та Луганської областей у Збройних Силах України сформовано 15 бойових бригад, відновлено систему районних та міських військових комісаріатів, завдяки чому забезпечено проведення заходів часткової мобілізації. До військ поставлено близько 36 тис. нових, модернізованих та відновлених зразків озброєння і військової техніки.

У Міністерстві оборони України реалізуються пілотні проекти у сфері матеріально-технічного забезпечення та забезпечення житлом. У 2015 році оборонне відомство першим із міністерств запровадило систему електронних закупівель, яка дала змогу прискорити процедури торгів та зберегти державні кошти. Внаслідок цього норми харчування військових доведено до загальноєвропейських, а систему речового забезпечення приведено до стандартів НАТО, отримано понад 1,3 тис. квартир для забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей, а також створено службове житло для понад 1,4 тис. військовослужбовців за контрактом.

Збройні Сили України забезпечили виконання зобов'язань України за міжнародними договорами. У свою чергу міжнародний діалог Міністерства оборони України було спрямовано на досягнення українським військом критеріїв членства в НАТО, підвищення спроможностей Збройних Сил України та зміцнення безпеки і стабільності у світі. Ми отримали дієву підтримку провідних армій НАТО та ЄС у протидії військовій агресії з боку Російської Федерації, консультативну та дорадчу допомогу в реформуванні оборонного відомства і значну гуманітарну та матеріально-технічну допомогу, розмір якої у 2015 році становив майже 104 млн дол. США. Україна відновила участь у Процесі планування та оцінки сил в рамках програми НАТО “Партнерство заради миру”, яку було припинено у 2014 році через необхідність концентрації сил та засобів для боротьби проти не передбачених законом збройних формувань.

Загальними зусиллями усіх гілок влади забезпечено реалізацію соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей, у тому числі військовослужбовців, призваних за мобілізацією. Встановлено додаткові стимулюючі винагороди за участь в антитерористичній операції, успішне виконання завдань у складі підрозділу, а також знищену військову техніку противника. Із початком 2016 року значно підвищено грошове забезпечення військовослужбовців.

Істотно вдосконалено медичне забезпечення, головні заходи якого були зосереджені на підвищенні індивідуальної безпеки військовослужбовців, а також впроваджено курс медико-психологічної та соціальної реабілітації учасників антитерористичної операції.

Військова служба в Україні стає престижною, що позитивно позначається на довірі населення до Збройних Сил України. Армію підтримують політичні партії, громадські організації, засоби масової інформації. Зростає довіра військових до державної влади.

Попереду на нас ще чекає багато відповідальної роботи. Ми чітко знаємо, що необхідно зробити, і над цим працюємо. Ми обов'язково це зробимо. Ми переможемо.

Міністр оборони України

генерал армії України

Степан ПОЛТОРАК

РОЗДІЛ 1

ПІДСУМКИ РЕФОРМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2015 р. ТА УЧАСТІ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСАД
ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ ОБОРОНИ

ПІДСУМКИ РЕФОРМИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2015 р.

ПІДСУМКИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ
ЩОДО ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАКОНОМ
ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ
ТА ВНУТРІШНІЙ АУДИТ

ЗАПОБІГАННЯ ТА
ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ

ПІДСУМКИ РЕФОРМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2015 р. ТА УЧАСТІ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ

Події останніх двох років навколо України, проведення антитерористичної операції виявили прогалини у системі забезпечення національної безпеки держави, тому першочерговим завданням Міністерства оборони та Генерального штабу у 2015 р. було відновлення боєздатності Збройних Сил, підтримання необхідного рівня їх бойової і мобілізаційної готовності та підготовка до виконання покладених завдань. Необхідність реформування Збройних Сил стала викликом часу.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОБОРОНИ

Досвід, набутий державою у протидії зовнішній агресії Російської Федерації, потребував побудови принципово нової системи забезпечення національної безпеки, зокрема негайного упорядкування та вирішення питань підвищення обороноздатності держави, реформування Збройних Сил та інших військових формувань, а також розвитку оборонно-промислового комплексу.

У зв'язку з цим Президент України ініціював розроблення нових концептуальних документів у сфері національної безпеки і оборони.

Кабінет Міністрів України відповідно до плану заходів та методичних рекомендацій організував і провів комплексний огляд сектору безпеки і оборони України¹.

Врізка 1.1. Цілі Стратегії національної безпеки України:

- мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави;
- утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО

За його результатами у травні 2015 р. затверджено Стратегію національної безпеки України², розраховану на реалізацію до 2020 р. пріоритетів політики національної безпеки, а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС і Стратегією сталого розвитку “Україна-2020”³. Метою Стратегії є створення нової системи забезпечення національної безпеки і оборони, спроможної гарантувати державний суверенітет і територіальну цілісність України від усього комплексу можливих загроз, насамперед збройної агресії (врізка 1.1).

Аналіз сучасних військових конфліктів, принципи і шляхи запобігання їх виникненню, підготовку держави до загрози воєнного конфлікту, застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету і територіальної цілісності визначено у новій редакції Воєнної доктрини України⁴.

Ці документи формують основні пріоритети гарантування національної безпеки України у воєнній сфері, покликані максимально адаптувати оборонні спроможності України до стандартів НАТО, демонструють відкритість і прозорість воєнної політики України, спрямованої на збереження суверенітету, відновлення територіальної цілісності та недоторканності (врізка 1.2).

Головним змістом зазначених документів є відмова від дотримання політики позаблоковості, інтеграція України до ЄС і НАТО, визначення Російської

¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України та методичних рекомендацій щодо його проведення” № 139-р від 25 лютого 2015 р.

² Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України”» № 287/2015 від 26 травня 2015 р.

³ Указ Президента України “Про Стратегію сталого розвитку “Україна-2020” № 5/2015 від 12 січня 2015 р.

⁴ Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Воєнної доктрини України”» № 555/2015 від 24 вересня 2015 р.

Врізка 1.2. Основні аспекти Воєнної доктрини України:

- визначає Російську Федерацію воєнним противником України та умови звільнення тимчасово окупованих територій України;
- виходить із високої імовірності великомасштабного застосування проти України воєнної сили як головної загрози національній безпеці України у воєнній сфері;
- підтверджує відмову від політики позаблоковості та відновлення стратегічного курсу на євроатлантичну інтеграцію;
- визначає ознаки виникнення збройного конфлікту всередині України, у тому числі інспірованого іноземними державами;
- враховує збільшення ролі інформаційно-психологічних операцій;
- наголошує на потребі удосконалення системи мобілізаційної підготовки і мобілізації та значного збільшення професійної складової у Збройних Силах України та інших військових формуваннях;
- формулює заходи з підготовки держави до оборони, необхідні для відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності держави, а також завдання розвитку оборонного та безпекового потенціалу України як необхідної умови відсічі збройної агресії

Врізка 1.3. Склад Воєнного кабінету Ради національної безпеки і оборони України:

Голова Воєнного кабінету – Президент України;

секретар – за посадою Секретар Ради національної безпеки і оборони України;

члени Воєнного кабінету: Прем'єр-міністр України, Міністр внутрішніх справ України, Міністр закордонних справ України, Міністр оборони України, Голова Служби безпеки України, начальник Генерального штабу Збройних Сил України, Голова Державної прикордонної служби України, командувач Національної гвардії України, Глава Адміністрації Президента України, а також за згодою Голова Верховної Ради України

Федерації воєнним противником, а також констатація високої ймовірності великомасштабного застосування проти України воєнної сили.

У розробленій Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, яка схвалена Урядом у грудні 2015 р., визначено шляхи формування національної системи реагування на кризові ситуації, забезпечення своєчасного виявлення, запобігання та нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці.

Положення цих стратегічних документів стали основними вихідними умовами для доопрацювання документів оборонного планування, зокрема Стратегічного оборонного бюлетеня України та програмних документів реформування і розвитку усіх складових сил оборони.

У 2015 р. тривало удосконалення практичних механізмів щодо прийняття рішень у сфері оборони та військового будівництва: створено Воєнний кабінет Ради національної безпеки і оборони України (Воєнний кабінет), який є робочим органом Ради національної безпеки і оборони України в особливий період⁵ (врізка 1.3).

Основними завданнями Воєнного кабінету є оперативне обговорення та внесення Президентові України пропозицій щодо застосування сил і засобів структур сектору безпеки і оборони України для відбиття збройної агресії проти України, керівництва стратегічним розгортанням, підготовкою і застосуванням сил і засобів, організації взаємодії та визначення потреб у всебічному забезпеченні оборони держави, переведення національної економіки на функціонування в умовах особливого періоду та прийняття рішень про загальну або часткову мобілізацію, демобілізацію. На засіданнях Воєнного кабінету у 2015 р. розглянуто ситуацію на Сході України, координацію подальших дій, а також гуманітарні та

економічні питання.

Для визначення концептуальних засад, пріоритетних напрямів військово-технічної і військово-промислової політики та функціонування оборонно-промислового комплексу для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в озброєнні та військовій техніці створено Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу⁶.

Удосконалення нормативно-правової бази

Удосконалення нормативно-правової бази як необхідна умова підвищення обороноздатності держави тривало за трьома основними напрямками: зміцнення оборони держави, проведення воєнної реформи та удосконалення системи всебічного забезпечення Збройних Сил. За результатами підготовлених у 2015 р. проектів нормативно-правових актів ухвалено 21 закон України, 19 указів Президента України, 53 постанови та 48 розпоряджень Кабінету Міністрів України, що дало змогу:

⁵ Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 лютого 2015 року "Про додаткові заходи щодо зміцнення національної безпеки України"» № 139/2015 від 12 березня 2015 р.

⁶ Указ Президента України "Про Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу" № 329/2015 від 12 червня 2015 р.

- законодавчо визначити чисельність Збройних Сил;
- забезпечити підготовку та призов громадян на строкову службу;
- посилити відповідальність військовослужбовців за порушення військової дисципліни у Збройних Силах;
- удосконалити матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил, посилити співробітництво з НАТО у сферах підтримки та постачання, зв'язку та інформації;
- поліпшити соціальний захист громадян України, які проходять військову службу під час особливого періоду;
- адаптувати законодавство до норм міжнародного права щодо поводження з військовополоненими та інтернованими особами в особливий період;
- врегулювати питання забезпечення національного персоналу, який бере участь у міжнародних операціях із підтримання миру і безпеки, вогнепальною (стрілецькою) зброєю та боеприпасами;
- провести на території України багатонаціональні навчання за участю підрозділів збройних сил інших держав.

Таким чином, законодавчі та нормативно-правові акти, ухвалені (видані) у 2015 р., створили належні умови для виконання Збройними Силами завдань за призначенням. Перелік основних нормативно-правових актів наведений у Додатку 1.

ПІДСУМКИ РЕФОРМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2015 р.

Незважаючи на постійну складну обстановку в зоні проведення антитерористичної операції та ризики відновлення збройного протистояння, головним завданням Міністерства оборони було реформування Збройних Сил для створення боездатних, добре оснащених, підготовлених до виконання завдань за призначенням військ (сил).

Унаслідок виконаних заходів набули спроможності командування видів, чотири оперативних та три повітряних командування. Удосконалено систему управління військами, сформовано Об'єднаний оперативний штаб. Створено Командування Сил спеціальних операцій.

Відновлено функціонування Командування та військових частин Військово-Морських Сил, сформовано п'ять екіпажів катерів (суден) та окрему бригаду морської піхоти, тривають заходи щодо посилення артилерійської складової берегової оборони.

Змінено організаційну структуру Високомобільних десантних військ, сформовано аеромобільну бригаду, нарощено вогневі спроможності бригад, до їх складу включено підрозділи, озброєні танками та самохідною артилерією, розпочато переформування аеромобільних бригад у десантно-штурмові.

Протягом 2015 р. проведено близько 4,4 тис. організаційних заходів з оптимізації та реорганізації Збройних Сил, з них високозатратних 447 (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. Основні показники реформування Збройних Сил у 2015 р.

Найменування органу військового управління	Організаційні структури			
	Сформовано	Розформовано	Переформовано	Передислоковано (переміщено)
Міністерство оборони	15	9	6	5
Генеральний штаб	9	6	5	4
Головне управління оперативного забезпечення	10	4	–	1
Озброєння Збройних Сил	2	–	5	–
Тил Збройних Сил	6	3	4	–
Сухопутні війська	168	45	46	3
Повітряні Сили	13	17	1	2
Військово-Морські Сили	6	8	3	29
Високомобільні десантні війська	5	1	3	3
Усього	234	93	73	47

Загалом із початку проведення антитерористичної операції у Збройних Силах сформовано 15 бойових бригад, полк, 5 батальйонів (дивізіонів), а також бригаду, 6 полків та 11 батальйонів оперативного (бойового), тилового і технічного забезпечення. Збільшено авіаційний парк та бойовий склад зенітних ракетних військ, сформовано підрозділи для охорони аеродромів і стартових позицій зенітних ракетних військ.

Відновлено діяльність 138 районних та міських військових комісаріатів, завдяки чому проведено шість черг часткової мобілізації та призвано понад 200 тис. військовозобов'язаних.

Підготовка Збройних Сил у 2015 р. була організована відповідно до функціонального призначення та особливостей виконання завдань з'єднаннями, військовими частинами та підрозділами (докладніше див. Розділ 4).

Бойова підготовка з'єднань, військових частин і підрозділів була переважно практичною та проводилася за двома основними напрямками (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2. Основні напрями організації бойової підготовки Збройних Сил у 2015 р.

Військові частини і підрозділи, які виконують завдання в зоні проведення антитерористичної операції:	Військові частини і підрозділи, які виконують завдання в пунктах постійної дислокації, набувають бойових спроможностей та відновлюють боєздатність:
<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення підготовки штабів військових частин щодо організації взаємодії між підрозділами родів військ та підрозділами інших військових формувань і правоохоронних органів держави; • забезпечення готовності підрозділів до здійснення маневру на визначені позиції; • удосконалення злагодженості бойових обслуг та екіпажів щодо ведення бойових дій (бойового застосування); • підвищення ефективності використання бойових можливостей озброєння; • удосконалення рівня готовності льотного складу до виконання завдань на малих (гранично малих) висотах, в умовах протидії засобів ППО противника, поставлення радіоелектронних завад, авіаційної підтримки дій військ (сил) із перебазуванням літаків на оперативні аеродроми та десантування озброєння і техніки 	<ul style="list-style-type: none"> • набуття (підтримання) штабами військових частин спроможностей щодо управління підпорядкованими підрозділами у повсякденній діяльності та в ході виконання бойових завдань; • підвищення навченості підрозділів щодо здійснення маршру (маневру), інженерного обладнання позицій (районів); • набуття вмінь особового складу із використання штатного озброєння, виконання практичних стрільб

Важливим пріоритетом діяльності Міністерства оборони залишається забезпечення військ (сил) озброєнням та військовою технікою. У 2015 р. на проведення заходів з розвитку озброєння і військової техніки було передбачено фінансовий ресурс, який майже у 2,5 раза перевищував обсяги фінансування 2014 р. та більш ніж у 6,5 раза – фінансування у 2013 р. Це дало змогу прийняти на озброєння нові зразки, закупити, модернізувати та відновити близько 27 тис. зразків озброєння та військової техніки (докладніше див. у Розділі 3).

У 2015 р. удосконалено систему управління та всебічного забезпечення Збройних Сил: започатковано пілотні проекти з управління державними підприємствами, з речового, продовольчого та медичного забезпечення військовослужбовців, автоматизації управлінських процесів і процесів обліку та руху матеріальних засобів, а також забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житлом. Реалізація пілотних проектів вказує на підвищення більш ніж удвічі ефективності використання фінансових ресурсів. Міністерство оборони України першим із міністерств повністю перейшло на електронні закупівлі, які дали змогу прискорити процедури торгів, унаслідок чого проведено майже 1 тис. тендерів та заощаджено значні кошти.

Забезпечено реалізацію соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей, у тому числі військовослужбовців, призваних за мобілізацією. Встановлено додаткові стимулюючі винагороди, зокрема виплачено понад 3,9 млрд грн за участь в антитерористичній операції, 94,2 млн грн – за безпосередню участь у бойових діях, 4 млн грн – за успішне виконання бойового завдання, а також 0,8 млн грн – за знищення бойової техніки противника.

ПІДСУМКИ
ЗАСТОСУВАННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ
ЩОДО ПРИПИНЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ
НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИХ
ЗАКОНОМ
ЗБРОЙНИХ
ФОРМУВАНЬ

Не передбачені законом збройні формування за підтримки угруповань військ Російської Федерації продовжували на території України діяльність, спрямовану на дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної ситуації в Україні, залякування населення, позбавлення його волі до опору, порушення функціонування органів державної влади, місцевого самоврядування, важливих об'єктів промисловості й інфраструктури.

Відповідно до законодавства Збройні Сили спільно з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами брали участь у проведенні антитерористичної операції на Сході України⁷.

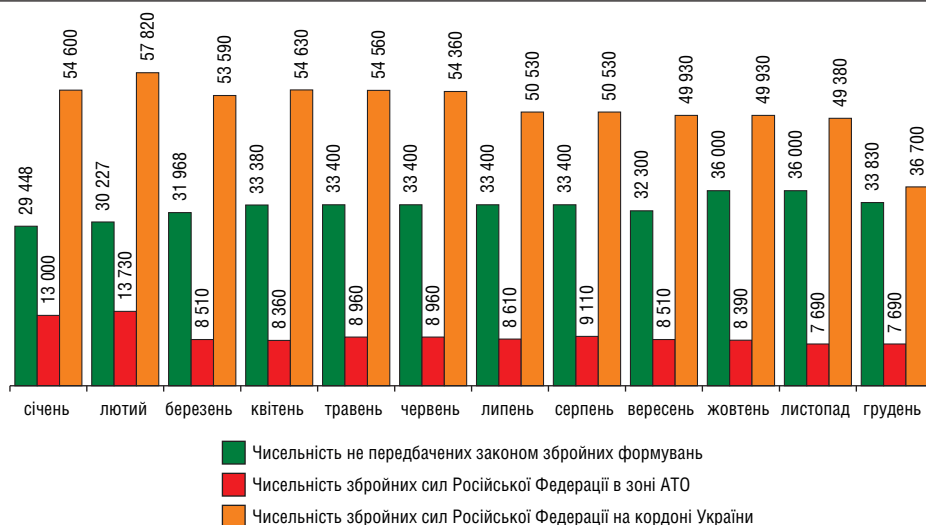
Результати застосування Збройних Сил для припинення діяльності не передбачених законом збройних формувань

Застосування військових частин і підрозділів Збройних Сил у районі проведення антитерористичної операції у 2015 р. базувалося на Мінських домовленостях, укладених 19 вересня 2014 р.

Дотримуючись їх положень, Збройні Сили, інші військові формування та правоохоронні органи України планово відвели артилерійські системи калібру більше 100 мм на визначені відстані. Незважаючи на низку суперечливих питань щодо проведення на місцевості лінії розмежування сторін, штаб антитерористичної операції активні наступальні дії не планував та не проводив.

Водночас не передбачені законом збройні формування ставили за мету заострення протистояння і відокремлення нових територій (щонайменше – до адміністративних кордонів Донецької та Луганської областей) (схема 1.1).

Схема 1.1. Динаміка нарощування угруповання не передбачених законом збройних формувань та російських військ у 2015 р.

⁷ Закон України "Про боротьбу з тероризмом" № 638-IV від 20 березня 2003 р.

На початку 2015 р. противник активізував обстріли позицій українських військ, намагаючись знайти слабкі місця в їх обороні. Такі дії потребували додаткових рішень для підтримання бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил, інших військових формувань України на рівні, що гарантує адекватне реагування на загрози національній безпеці держави.

14 січня 2015 р. було оголошено про часткову мобілізацію⁸, за якою виконано такі заходи:

- призвано військовозобов'язаних, резервістів, здійснено постачання транспортних засобів;
- звільнено в запас (демобілізовано) військовослужбовців, призваних на військову службу під час мобілізації у 2014 р.;
- забезпечено мобілізованих військовослужбовців комплектом сезонної польової форми одягу та харчуванням під час переміщення до місць перебування;
- переведено національну економіку України на функціонування в умовах особливого періоду, а визначені галузі, підприємства, установи та організації – у ступінь ПОВНА ГОТОВНІСТЬ.

15 січня 2015 р. не передбачені законом збройні формування розпочали активні бойові дії для захоплення Донецького аеропорту, а у другій половині січня – реалізацію плану розширення контрольованих територій, напрямом головного удару якого було м. Дебальцеве.

У другій половині січня 2015 р. через повне зруйнування приміщень нового терміналу подальше утримання Донецького аеропорту стало неможливим. Сили антитерористичної операції залишили аеропорт, але продовжували його вогневий контроль.

Унаслідок скоординованих дій підрозділів Збройних Сил, інших військових формувань замисел противника – оточення наших військ та їх знищення в районі м. Дебальцеве – був зірваний: підрозділи виведені з-під ударів противника з мінімальними втратами особового складу та перейшли до оборони на завчасно підготовлених оборонних рубежах. Докладніше про проведення антитерористичної операції у січні – лютому 2015 р. – у Додатку 2.

Основними формами застосування Збройних Сил були спільні операції (бойові дії), поєднані з територіальною обороною.

Дії сил антитерористичної операції протягом зимової кампанії 2014–2015 рр. вирішально вплинули на подальший розвиток воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки. Збройні Сили виконали усі визначені стратегічні завдання та з мінімальними втратами були виведені з-під ударів противника у нові райони, зайняли вигідне оперативне положення.

Просування противника вглиб території України було зупинено. Втрати, завдані нашими військами, змусили противника відмовитися від подальших наступальних дій.

Просування противника вглиб території України було зупинено. Втрати, завдані нашими військами, змусили противника відмовитися від подальших наступальних дій.

Протягом 2015 р. загальна обстановка у районі проведення антитерористичної операції залишалася складною та характеризувалася провокаційними обстрілами позицій сил антитерористичної операції для підтримання рівня напруженості уздовж лінії розмежування, демонстрування присутності і готовності до дій, а також підтримання контрольованої ескалації конфлікту як одного з елементів тиску на Україну (схема 1.2).

⁸ Указ Президента України "Про часткову мобілізацію" № 15/2015 від 14 січня 2015 р.

Схема 1.2. Загальна кількість обстрілів підрозділів Збройних Сил у 2015 р.

Загалом із 15 лютого 2015 р. після встановлення режиму припинення вогню, визначеного Мінськими домовленостями, підрозділи сил антитерористичної операції були обстріляні понад 16,4 тис. разів, у тому числі зафіксовано обстріли із застосуванням реактивних систем залпового вогню – 653, артилерії – 1403, танків – 526, мінометів – 4238, протитанкових керованих ракет – 155, бойових машин піхоти – 176, стрілецької зброї – 8307 та відбулося 205 вогневих контактів.

Для виключення раптовості дій не передбачених законом збройних формувань та переходу їх до активних наступальних дій у зоні антитерористичної операції створено систему інженерних загороджень і опорних пунктів вздовж лінії зіткнення та на загрозливих напрямках.

Разом з тим, не зважаючи на неодноразове встановлення режиму припинення вогню та вжиті заходи для забезпечення особистої безпеки військовослужбовців, у 2015 р. загинуло 468 військових, зазнали поранення 2324 військовослужбовці.

Медичне забезпечення

Важливою складовою формування правових засад єдиного медичного простору в умовах кризової ситуації на Сході України стали парламентські слухання на тему: “Про військово-медичну доктрину України”⁹, проведені 20 травня 2015 р.

За результатами парламентських слухань схвалено рекомендації щодо формування та забезпечення єдиних підходів до збереження і зміцнення здоров’я військовослужбовців і цивільного населення, організації взаємодії та поєднання зусиль медичних служб Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів України, цивільної системи охорони здоров’я та визначено першочергові заходи щодо їх реалізації¹⁰.

Врізка 1.4. Військово-цивільний координаційний штаб медичної допомоги

Штаб створено на підставі спільного наказу Міністерства оборони, Міністерства охорони здоров’я, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки та Національної академії наук України.

Головним завданням Штабу є координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влад, пов’язаної з функціонуванням державної системи надання медичної допомоги військовослужбовцям, працівникам правоохоронних органів, цивільному населенню в зоні проведення АТО та на територія, де введено воєнний стан.

Для забезпечення оперативності й ефективності спільної діяльності медичної служби Міністерство оборони разом із Міністерством охорони здоров’я, Міністерством внутрішніх справ, Службою безпеки та Національною академією медичних наук створили Військово-цивільний координаційний штаб медичної допомоги¹¹ (врізка 1.4).

За результатами діяльності штабу:

- проаналізовано потреби та резерви препаратів крові в зоні антитерористичної операції, розроблено та впроваджено механізми екстреного поповнення втрат, зокрема укладено угоду з Укрзалізницею про

⁹ Постанова Верховної Ради України «Про проведення парламентських слухань на тему: “Про військово-медичну доктрину України”» № 351-VIII від 22 квітня 2015 р.

¹⁰ Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: “Про військово-медичну доктрину України”» № 827-VIII від 25 листопада 2015 р.

¹¹ Наказ Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України та Національної академії медичних наук України “Про утворення Військово-цивільного координаційного штабу медичної допомоги” № 207/272/556/311/34 від 13 травня 2015 р.

безоплатну та швидкісну їх доставку у райони проведення антитерористичної операції. Створено резерви препаратів крові тривалого зберігання в обсязі 30 % від щоденної розрахункової потреби;

- реалізовано партнерський проект санації спільно з Асоціацією стоматологів України та Центральною стоматологічною поліклінікою Міністерства оборони, завдяки якому створено 14 стоматологічних кабінетів і забезпечено функціонування пересувних стоматологічних кабінетів на полігонах та в районах проведення антитерористичної операції, просановано понад 10 тис. військовослужбовців;
- підвищено якість роботи військово-лікарських комісій. Крім того, за допомогою благодійних організацій організовано тестування на вірусні гепатити.

Для максимального наближення кваліфікованої і спеціалізованої медичної допомоги до поранених військовослужбовців та посилення медичної служби Збройних Сил додатково розгорнуто п'ять військових госпіталів, з них три – мобільних. У цивільних лікувальних закладах, розміщених у районах проведення антитерористичної операції, створено 12 лікарських бригад, які укомплектовано медичними фахівцями лікувальних закладів Міністерства оборони (анестезіологами, травматологами, судинними хірургами тощо) для надання високоспеціалізованої медичної допомоги пораненим військовослужбовцям.

Для підвищення якості надання медичної допомоги пораненим військовослужбовцям Міністерство

оборони уклало угоду про співпрацю з Національною академією медичних наук України про надання в підпорядкованих їй 28 наукових лікувальних закладах безоплатної високоспеціалізованої високотехнологічної медичної допомоги.

Розроблена та виконується Програма медико-психологічної та соціальної реабілітації учасників антитерористичної операції: протягом року пройшли лікування у лікувальних закладах понад 4 тис. осіб, направлено на лікування за кордоном 119 військовослужбовців, потребували протезування 69 військовослужбовців, протезовано 23 особи. Усього медико-психологічною реабілітацією охоплено понад 31 тис. осіб, у тому числі фізичною реабілітацією – 7,8 тис. осіб.

Заходи з розмінування в окремих районах Донецької та Луганської областей

Для забезпечення заходів мінної безпеки в окремих районах Донецької та Луганської областей силами та засобами Збройних Сил спільно з Державною службою спеціального транспорту (ДССТ) та Державною службою України з

Врізка 1.5. Основні об'єкти розмінування:

- залізничні перегони, мости, дороги;
- лінії електропередач, що з'єднують Об'єднану енергетичну систему України з енергосистемою тимчасово неконтрольованої території Донецької і Луганської областей;
- водоводи, насосні станції;
- будівлі

надзвичайних ситуацій (ДСНС) було організовано та проведено заходи з розмінування критичних об'єктів інфраструктури в районі проведення антитерористичної операції (врізка 1.5).

Протягом січня – листопада 2015 р. до розмінування зазначених об'єктів інфраструктури було залучено 35 груп розмінування Збройних Сил, перевірено територію загальною площею понад 1100 га, виявлено та знешкоджено понад 18 тис. вибухоне-

безпечних предметів.

У грудні 2015 р. в м. Мінськ (Республіка Білорусь) робоча підгрупа з безпечних питань Тристоронньої контактної групи оцінила потреби у протимінній діяльності у районі проведення антитерористичної операції, а також розглянула та погодила 12 пріоритетних ділянок розмінування в Донецькій та Луганській областях.

До розмінування зазначених ділянок залучено 9 груп розмінування Збройних Сил, 9 піротехнічних обслуг ДСНС та 2 групи розмінування ДССТ¹².

У 2015 р. на пріоритетних ділянках було перевірено територію загальною площею понад 100 га, виявлено та знешкоджено 186 од. вибухонебезпечних предметів.

Крім того, для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на польовому складі ракетно-артилерійського озброєння у м. Сватове силами груп розмінування Збройних Сил та піротехнічних груп ДСНС очищено від вибухонебезпечних предметів 117,3 га території, виявлено та знищено понад 77 тис. вибухонебезпечних предметів.

Усього у 2015 р. перевірено на наявність вибухонебезпечних предметів понад 1317 га території, виявлено та знешкоджено понад 95 тис. вибухонебезпечних предметів.

Цивільно-військове співробітництво

У 2015 р. для недопущення створення передумов гуманітарної катастрофи у районах проведення антитерористичної операції, виникнення соціального напруження на іншій території України, формування позитивної громадської думки щодо діяльності Збройних Сил під час особливого періоду, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у Збройних Силах впроваджено систему цивільно-військового співробітництва (врізка 1.6).

Врізка 1.6. Визначення терміна “Цивільно-військове співробітництво”

Цивільно-військове співробітництво – це систематична, планомірна діяльність Збройних Сил із координації та взаємодії з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, організаціями та громадянами у районах дислокації військових частин та підрозділів Збройних Сил з метою формування позитивної громадської думки і забезпечення сприятливих умов для виконання Збройними Силами покладених на них завдань та функцій шляхом надання допомоги цивільному населенню у вирішенні проблемних питань життєдіяльності з використанням військових і невійськових сил та засобів.

Протягом року вперше застосовано сили та засоби цивільно-військового співробітництва, якими в межах безкоштовного надання допомоги цивільному населенню в установленому порядку та у формі матеріальних засобів, робіт і послуг виконано такі заходи:

- спільно з органами державної влади створено умови для проведення виборів місцевої влади в районах проведення антитерористичної операції, підконтрольних Україні;
- доставлено близько 1,5 тис. тонн гуманітарних вантажів для цивільного населення населених пунктів Донецької та Луганської областей. Організовано

збирання та розповсюдження допомоги у школах-інтернатах;

- у взаємодії з громадськими організаціями у січні – лютому 2015 р. евакуйовано близько 1,5 тис. громадян України з м. Дебальцеве;
- розгорнуто Об'єднані центри цивільно-військового співробітництва Збройних Сил у м. Маріуполь Донецької області та м. Северодонецьк Луганської області;
- спільно з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста, Данською групою розмінування, що є підрозділом Данської ради у справах біженців та гуманітарною організацією HALO Trust, започатковано проект із мінної безпеки та гуманітарного розмінування в районах проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях.

Збройні Сили одержали підтримку з боку цивільного населення, місцевих органів влади, міжнародних урядових і неурядових організацій, а також релігійних та інших організацій, що дало змогу:

- впровадити систему пошуку та ексгумації тіл загиблих військовослужбовців Збройних Сил, правоохоронних органів та інших військових формувань (зокрема у 2015 р. – 582 тіла);

¹² З урахуванням залучення груп розмінування на прилеглих ділянках.

- здійснити медичну евакуацію чотирьох важкопоранених військовослужбовців, які перебували на тимчасово окупованій території Донецької та Луганської областей;
- розпочати адресне постачання медикаментів полоненим військовослужбовцям Збройних Сил у м. Донецьк та медичним закладам Донецької області, не контролюваним Збройними Силами;
- започаткувати обмін інформацією з представниками місцевих громад щодо сприяння діяльності підрозділам Збройних Сил у відновленні миру та порядку у населених пунктах Донецької області;
- доставити близько 200 тонн благодійної допомоги, зокрема продуктивних наборів, предметів першої необхідності та приладдя різноманітного призначення, до підрозділів Збройних Сил.

Впровадження заходів цивільно-військового співробітництва дало змогу мінімізувати вплив наслідків бойових дій на цивільне населення у зоні проведення антитерористичної операції та розширити можливості протидії негативному російському інформаційному впливу на населення держави.

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ

У Державному бюджеті України на 2015 р. Міністерству оборони були передбачені асигнування в сумі 46 736,0 млн грн (2,53 % валового внутрішнього продукту), у тому числі за загальним фондом – 45 010,9 млн грн (96,3 % видатків), за спеціальним – 819,6 млн грн (1,8 %), за резервним – 905,5 млн грн (1,9 %).

Фактично надійшло 49 334,0 млн грн (2,67 % ВВП), або 105,6 % річних призначень, із них за загальним фондом – 45 010,9 млн грн (100 % призначень), за спеціальним – 3 417,6 млн грн (417 %), за резервним – 905,5 млн грн (100 %) (Додаток 3).

Завдяки реалізації заходів на виконання рішень Кабінету Міністрів України щодо проведення конверсії радіочастотного ресурсу України у смугах радіочастот загального користування надходження до спеціального фонду державного бюджету становили 1 022,8 млн грн.

Крім того, для потреб національної оборони додатково надійшло благодійних пожертв, гуманітарної та міжнародної технічної допомоги від іноземних держав у натуральній формі на суму 1 696,2 млн грн.

У 2015 р. порівняно з 2014 р. отриманий фінансовий ресурс збільшено на 22,3 млрд грн, або в 1,8 раза. Це дало змогу в повному обсязі забезпечити виплату грошового забезпечення військовослужбовцям, у тому числі винагороду за безпосередню участь в антитерористичній операції.

Водночас зі зростанням протягом 2015 р. інфляції в 1,7 раза збільшення фінансового ресурсу значною мірою нівелювалося (схема 1.3).

Виділені кошти були спрямовані на такі напрями:

- утримання Збройних Сил – 36 939,8 млн грн (74,9 % загальної суми);
- підготовку Збройних Сил – 2 084,9 млн грн (4,2 % загальної суми);
- розвиток озброєння та військової техніки – 10 309,3 млн грн (20,9 % загальної суми).

Аналіз розподілу видатків (схема 1.4) показує, що вперше за останні роки намітилася тенденція поступового, хоча й повільного, їх наближення за визначними позиціями до світового досвіду.

Завдяки виділеному значному фінансовому ресурсу у 2015 р. почалося відновлення Збройних Сил. Уперше за останні роки намітилося наближення розподілу видатків до практики провідних країн світу.

Схема 1.3. Стан фінансування потреб Збройних Сил у 2013 – 2015 рр., млрд грн

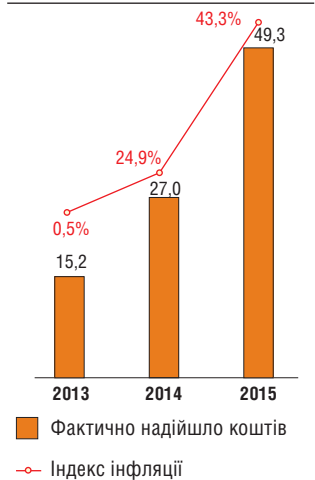
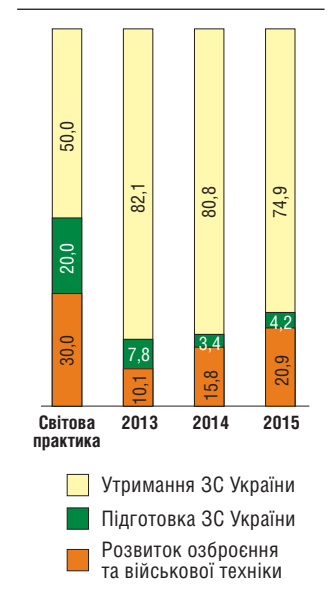

Схема 1.4. Структура видатків Міністерства оборони України у 2013–2015 рр., %

ВНУТРІШНІЙ
КОНТРОЛЬ
ТА ВНУТРІШНІЙ
АУДИТ

Збільшення обсягів фінансування Збройних Сил, підвищена увага суспільства до процесів, які відбуваються в оборонному відомстві, потребували вжиття додаткових заходів, спрямованих на забезпечення законного, ефективного, економічного, результативного та прозорого управління державними ресурсами, виділеними для потреб оборони.

Пріоритети, види діяльності та функції у сфері внутрішнього аудиту наведені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. Пріоритети діяльності у сфері внутрішнього аудиту у 2015 р.

Пріоритети	Види діяльності і функції
Удосконалення системи внутрішнього контролю та управління ризиками, побудова доброчесності	Координація запровадження систем внутрішнього контролю та управління ризиками у Міністерстві оборони; моніторинг результатів впровадження аудиторських рекомендацій; поширення і підтримання етичних цінностей; удосконалення нормативно-правового забезпечення
Запобігання порушенням законодавства та корупційним проявам	Проведення операційного аудиту (попереднього моніторингу) ризикових операцій, у тому числі в зоні проведення антитерористичної операції, попередній розгляд розрахунково-калькуляційних матеріалів; попередній аналіз проектів нормативно-правових актів та управлінських рішень щодо управління державними фінансовими, матеріальними та іншими ресурсами
Виявлення порушень, моніторинг заходів з їх усунення та притягнення до відповідальності винних осіб	Ризик-орієнтоване планування; проведення виїзних і камеральних аудитів (фінансових, відповідності, ефективності, змішаних, комплексних); участь у перевітках, службових розслідуваннях, комісіях; передання матеріалів до правоохоронних органів; моніторинг виконання пропозицій за результатами контрольних заходів
Забезпечення і підвищення якості внутрішнього аудиту	Підготовка внутрішніх нормативно-правових актів та методологій; міжнародна співпраця, обмін досвідом та впровадження кращої практики; навчання і підвищення кваліфікації, безперервний професійний розвиток

У 2015 р. запроваджено системи внутрішнього контролю та управління ризиками, як це прийнято в країнах Європейського Союзу та країнах-членах НАТО.

Для зміцнення фінансової дисципліни та запобігання порушенням:

- впроваджено європейські підходи до управлінської відповідальності і підзвітності керівників;
- проведено ідентифікацію та оцінювання ризиків;
- забезпечено утримання ризиків у межах, які істотно не впливають на досягнення визначених цілей.

У 2015 р. поширено операційний аудит¹³ на сферу економічної діяльності оборонного відомства та операції з нарахування окремих видів грошового забезпечення в зоні проведення антитерористичної операції. Протягом року опрацьовано близько 2,3 тис. проектів управлінських рішень щодо надходження, використання та списання коштів і майна, закупівель, відчуження майна і земель, реорганізації підприємств та інших питань фінансово-господарської діяльності. Унаслідок цього підвищено ефективність управління державними фінансовими, матеріальними та іншими ресурсами, економічний ефект якого досяг 895,9 млн грн, а обсяг наданих рекомендацій – 12,9 млрд грн (таблиця 1.4).

Завдяки ризик-орієнтованому плануванню значно зменшено питому вагу позапланових контрольних заходів внутрішніх аудитів. Водночас удосконалені меха-

Таблиця 1.4. Економічний ефект від операційного аудиту (попереднього моніторингу) ризикових операцій у 2013–2015 рр.

Показники	2013	2014	2015
Опрацьовано пакетів документів щодо ризикових операцій, на суму, млрд грн	1678 3,4	3446 17,4	6178 68,2
Економічний ефект (забезпечено ефективне використання державних фінансових, матеріальних та інших ресурсів), млн грн	130,0	57,6	895,9
Кількість наданих рекомендацій, на суму, млн грн	179 520,6	732 776,4	1813 12 923,3

¹³ Операційний аудит (попередній моніторинг) ризикових операцій полягає у дослідженні проектів управлінських рішень (до їх прийняття) з метою виявлення ризиків.

Таблиця 1.5. Результати внутрішніх аудитів у 2013–2015 рр.

Показники	2013	2014	2015
Відшкодовано втрат і збитків, млн грн	58,2	39,6	82,8
Усунуто порушень фінансово-бюджетної дисципліни, що не призвели до втрат, млрд грн	0,53	1,3	3,5
Забезпечено погашення заборгованості: дебіторської, млн грн	79,0	58,7	1,2
кредиторської, млн грн	2,0	2,6	9,4
Передано до правоохоронних органів матеріалів, на суму втрат і збитків, млн грн	171	224	223
	173,9	210,0	437,9
Притягнуто осіб до дисциплінарної та матеріальної відповідальності, з них звільнено із займаних посад	1583	1365	1397
	59	6	4

нізми моніторингу виконання аудиторських рекомендацій дали змогу збільшити обсяг усунутих порушень та повернути державних ресурсів.

Протягом 2015 р. відшкодовано 82,8 млн грн та вдалося запобігти 84,2 млн грн втрат та збитків, усунуто на 3,5 млрд грн інших порушень та наслідків неефективних управлінських рішень, 1397 осіб притягнуто до дисциплінарної та матеріальної відповідальності, з них 4 звільнено, 223 матеріали щодо втрат на суму 437,9 млн грн передано до правоохоронних органів (таблиця 1.5).

Загалом засоби, ресурси й інструменти внутрішнього аудиту стали основою ефективного функціонування системи запобігання та протидії корупції.

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ

Нові підходи до подолання корупції у військовій сфері потребують дотримання посадовими і службовими особами Міністерства оборони та Збройних Сил вимог антикорупційного законодавства, впровадження механізмів Ініціативи НАТО з побудови цілісності, прозорості, доброчесності та зниження корупційних ризиків у роботі оборонних інституцій.

Для їх реалізації у липні 2015 р. затверджено Антикорупційну програму Міністерства оборони України на 2015–2017 роки та утворено Комісію з моніторингу та координації виконання цієї програми, головними завданнями якої є реалізація пріоритетних напрямів програми.

Крім того, в органах військового управління, військових частинах, на державних підприємствах Міністерства оборони призначено позаштатних уповноважених посадових осіб з питань запобігання та виявлення корупції, наділених функціями антикорупційних експертів під час прийняття командирами (начальниками) рішень в управлінській та фінансово-господарській діяльності.

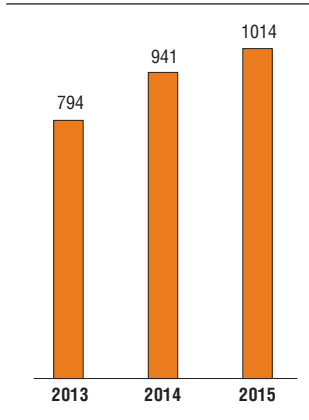
Основні зусилля протидії корупції було спрямовано на сфери державних закупівель, матеріального, продовольчого, речового, медичного забезпечення військовослужбовців, виконання бюджетних програм, військової кадрової політики.

Протягом 2015 р. проведено понад 1 тис. антикорупційних експертиз проектів нормативно-правових актів, розроблених структурними підрозділами Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил (схема 1.5).

Проведено 49 контрольних заходів за фактами порушень, що мали ознаки корупційних, з них 27 службових розслідувань та 22 перевірки. Матеріали направлено до військової прокуратури для проведення слідчих дій.

До спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції направлено 25 повідомлень про факти виявлення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень чи одержання інформації про вчинення таких правопорушень військовослужбовцями та працівниками, інформацію про які внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Схема 1.5. Динаміка проведення антикорупційних експертиз проектів нормативно-правових актів у 2013–2015 рр.

У 2015 р. Збройні Сили України відновили боєздатність, набули бойового досвіду, оперативну спроможність, необхідний рівень технічної оснащеності та матеріальної забезпеченості для захисту суверенітету і територіальної цілісності держави, завдяки чому стабілізували обстановку в районі проведення антитерористичної операції.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ
УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНА
СТРУКТУРА ЗБРОЙНИХ СИЛ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ

У Збройних Силах розпочато впровадження стандартів та приведення органів військового управління до зразків J-структури штабів військ держав-членів НАТО. Пріоритет в удосконаленні системи управління військами (силами) надано реформуванню органів військового управління нових родів військ та створенню Об'єднаного оперативного штабу.

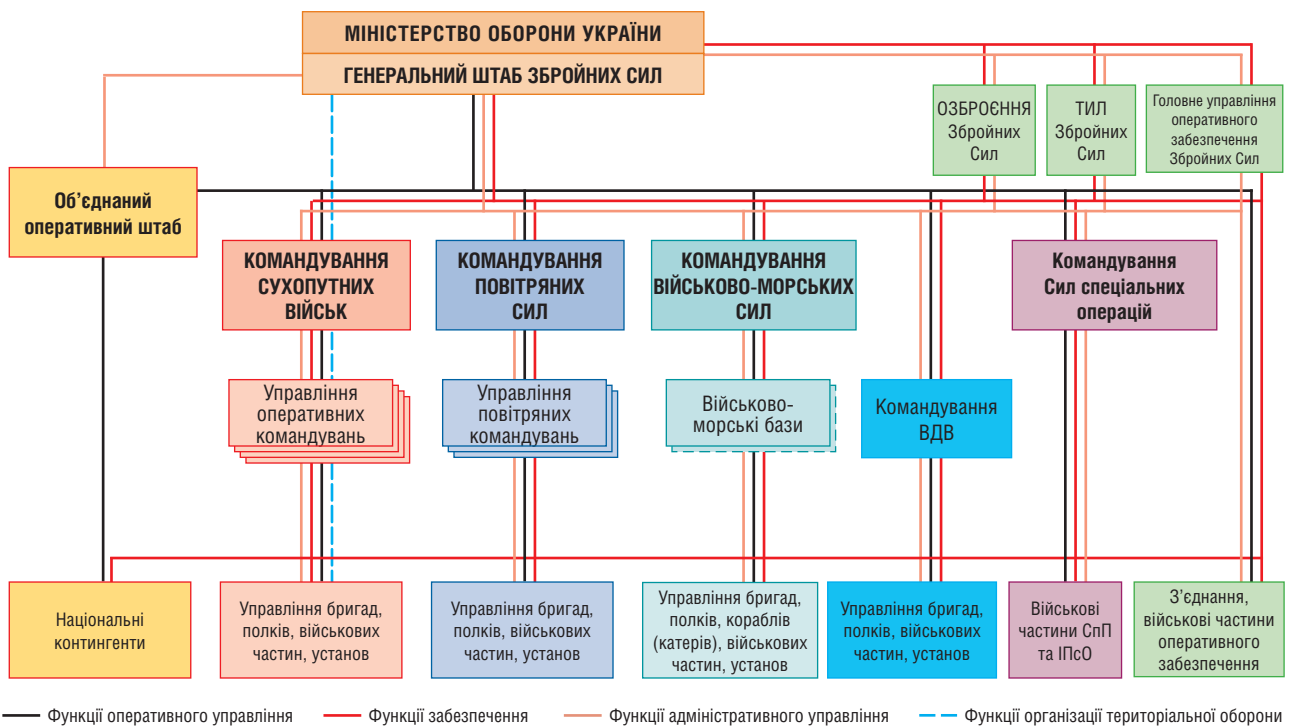
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

У 2015 р. відбулося істотне розширення завдань органів військового управління, змінилися умови їх функціонування, зросли вимоги до оперативності та якості управління, що зумовило необхідність удосконалення системи управління.

На кінець 2015 р. система управління Збройними Силами включає (схема 2.1):

- *стратегічний рівень* – Міністерство оборони, Генеральний штаб, Тил, озброєння, Головне управління оперативного забезпечення;
- *оперативно-стратегічний рівень* – Об'єднаний оперативний штаб, командування видів, Сил спеціальних операцій;
- *оперативний рівень* – командування Високомобільних десантних військ, управління оперативних командувань “Північ”, “Південь”, “Схід”, “Захід” Сухопутних військ, управління повітряних командувань “Центр”, “Захід” і “Південь” Повітряних Сил, управління військово-морських баз “Західна” і “Південна” Військово-Морських Сил;
- *тактичний рівень* – управління бригад, полків, баз, складів, арсеналів, інших військових частин ім рівнів, національні контингенти.

Схема 2.1. Структура органів військового управління Збройних Сил України, на кінець 2015 р.

Водночас система управління Збройними Силами потребує подальшого вдосконалення, головною умовою якого є збереження керованості дій військ (сил) одночасно з виконанням покладених на них завдань. Принципи реформування системи управління Збройними Силами наведені на врізці 2.1.

Для підвищення стійкості системи управління в районі проведення антитерористичної операції створено об'єднані пункти управління та вжито таких заходів:

- переформовано тимчасові міжвидові угруповання військ (сил) “сектори (райони)” в оперативно-тактичні угруповання. Загальне керівництво ними покладено на об'єднаний штаб антитерористичної операції;
- удосконалено розгорнуту у визначених районах (зонах) відповідальності мережу стаціонарних захищених пунктів управління та пунктів управління на рухомій базі, призначену для безпосереднього управління військами (силами);
- нарощено загальну систему управління силами і засобами військ (сил). До складу пунктів управління оперативних (оперативно-тактичних) угруповань військ (сил) включені командні пункти всіх

Врізка 2.1. Принципи реформування системи управління:

- *міжвидовий характер органів управління* – комплексне управління міжвидовими силами і засобами Збройних Сил України;
- *універсальність* – забезпечення можливості застосування системи під час виконання завдань з управління за ситуаціями воєнного та невоєнного характеру;
- *взаємосумісність* – забезпечення комплексної взаємодії з відповідними системами управління армій країн НАТО та ЄС;
- зменшення кількості рівнів і ланок військового управління

родів військ і спеціальних військ, у тому числі артилерії, ППО та авіації.

Зроблено практичні кроки щодо створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами (ЄАСУ), зокрема проведено такі роботи:

- завершено загальне проектування ЄАСУ, визначено концептуальні засади, ідеологію, основні технічні рішення з її створення;
- продовжено вдосконалення проекту зі створення автоматизованої системи управління тактичної ланки Сухопутних військ;
- завершено створення базових елементів перспективної автоматизованої системи управління авіацією та протиповітряною обороною в стаціонарному варіанті, продовжено роботи над її рухомих варіантом;
- завершено створення захищеної системи електронного документообігу¹ та розпочато її експлуатацію.

Тривав процес упровадження взаємно інтегрованої інформаційної інфраструктури Міністерства оборони і Збройних Сил. У рамках створення Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами Збройних Сил уведено в експлуатацію системи електронного обліку² з управління нерухомим військовим майном та управління процесом забезпечення житлом військовослужбовців. Отримано практичні результати експерименту з автоматизації процесів координації екстреної медичної евакуації в зоні проведення АТО та загальної організації медико-санітарної допомоги і збереження здоров'я військовослужбовців³.

З метою розвитку системи зв'язку та автоматизації Збройних Сил, забезпечення органів управління всіх рівнів єдиним інформаційно-телекомунікаційним простором протягом року вжито таких заходів:

- нарощено системи супутникового і транкінгового зв'язку тактичної ланки управління;
- розгорнуто систему радіозв'язку на сучасних радіозасобах короткохвильового діапазону;

¹ Наказ Міністерства оборони України “Про прийняття на озброєння Збройних Сил України захищеної системи електронного документообігу Міністерства оборони України” № 270 від 16 червня 2015 р.

² Наказ Міністерства оборони України “Про прийняття у постійну (промислово) експлуатацію та супроводження підсистеми управління нерухомим військовим майном «Майно» та підсистеми управління процесом забезпечення житлом військовослужбовців «Житло» Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами Збройних Сил України” № 456 від 2 вересня 2015 р.

³ Наказ Міністерства оборони України “Про прийняття у дослідно-промислово експлуатацію інформаційної системи Збройних Сил України “е-Здоров'я” № 779 від 31 грудня 2015 р.

- переведено на цифрові засоби зв'язку стаціонарні інформаційно-телекомунікаційні вузли Збройних Сил та здійснено резервування їх цифрових прив'язок;
- нарощено захищені мережі обміну інформацією;
- розроблено та виготовлено нову транспортну базу для комплексних апаратних зв'язку стратегічної та оперативної ланок управління;
- удосконалено технічні можливості апаратних та станцій зв'язку старого парку;
- збільшено пропускну спроможність Головного інформаційно-телекомунікаційного вузла Генерального штабу Збройних Сил.

Система управління Збройними Силами забезпечила стійке і надійне управління військами (силами), а також організований і своєчасний вступ та ведення бойових дій підрозділами військ (сил) у районі проведення антитерористичної операції.

Стратегічна ланка управління

На стратегічному рівні розпочато реструктуризацію, спрямовану на приведення у відповідність до процедур і стандартів оборонних відомств та штабів армій держав-членів НАТО. До процесу вироблення перспективних структур було залучено іноземних експертів, фахівців з питань оборони та громадські організації. Зокрема експертна група компанії “RAND Corporation” провела аудит Міністерства оборони і Генерального штабу та підготувала рекомендації щодо реформування органів військового управління.

У рамках цієї роботи розпочато структурні зміни *Міністерства оборони*. Так, функціональне призначення трьох структурних підрозділів приведено до фактично виконуваних завдань, зокрема переформовано:

- Департамент правового забезпечення – в Юридичний департамент;
- Департамент розробок і закупівлі озброєння та військової техніки – в Департамент озброєння та військової техніки;
- Управління преси та інформації – в Управління комунікацій та преси.

Скорочено кількість підрозділів апарату завдяки об'єднанню функціонально споріднених структурних підрозділів: окремий розрахунково-касовий відділ включено до складу Департаменту фінансів, розформовано Департамент капітального будівництва, а його функції передано до Головного квартирно-експлуатаційного управління та Департаменту державних закупівель та постачання матеріальних ресурсів.

Крім того, утворено нові об'єднані підрозділи:

- Департамент відчуження та утилізації військового майна – на базі розформованих Департаменту відчуження військового майна і Департаменту утилізації компонентів ракетного палива та ракет і боєприпасів;

- Департамент державної власності – на базі розформованого Департаменту економічної діяльності.

З огляду на необхідність реалізації завдань щодо забезпечення Збройних Сил сучасними зразками техніки та озброєнь іноземного виробництва сформовано Управління військово-технічного співробітництва та експортного контролю.

З метою розвитку матеріального забезпечення Збройних Сил, впровадження нових норм і стандартів речового майна та продовольства, закупівлю яких здійснює Міністерство оборони, сформовано Центр розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил з територіальними відділами у регіонах.

Завдяки такій оптимізації структури Міністерства оборони підвищено загальну ефективність функціонування та прискорено оперативність виконання завдань. Крім того, проведені заходи сприяли здійсненню громадського контролю над силами оборони.

У 2015 р. оптимізовано структуру Генерального штабу Збройних Сил. Головним напрямком роботи було врахування бойового досвіду з питань управління міжвидовими угрупованнями військ (сил), перспективної структури органів військового управління та стандартів армій держав-членів НАТО. Загалом проведено 24 організаційних заходи, зокрема:

- розформовано Головне фінансово-економічне управління, його функції і завдання передано до інших структурних підрозділів, зокрема до Департаменту фінансів та Департаменту державної власності Міністерства оборони;
- переформовано Управління правового забезпечення у Відділ правового забезпечення;
- розформовано Управління спеціальних операцій та Головний командний центр, які виконували завдання Генерального штабу, а на їх базі сформовано Командування Сил спеціальних операцій та Об'єднаний оперативний штаб Збройних Сил відповідно.

Структуру апарату Міністерства оборони та Генерального штабу на кінець 2015 р. наведено у Додатку 4.

Оперативно-стратегічна ланка управління

Створено постійно діючий орган військового управління – Об'єднаний оперативний штаб⁴. Головним завданням нового органу військового управління є опе-

⁴ Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України"» № 287/2015 від 26 травня 2015 р.

ративне планування та управління міжвидовим угрупованням військ (сил), а в особливий період – міжвидомчим угрупованням, до складу якого входять частини та підрозділи інших військових формувань і правоохоронних органів, призначених для підпорядкування органам військового управління Збройних Сил.

У *Сухопутних військах* сформовано чотири міжвидові угруповання військ (сил), які у разі потреби можуть бути застосовані на двох-трьох загрозливих оперативних напрямках та дозволяють одночасно мати стратегічні резерви.

У *Повітряних Силах* підвищено якість оперативного і бойового управління силами та засобами для протидії противнику у повітряному просторі. Досягнуто координації зусиль усіх родів авіації, видів розвідки, зенітних ракетних військ і частин радіоелектронної боротьби для підтримання дій сухопутних та морських угруповань. Удосконалено забезпечення безпеки дій своєї авіації у зонах бойових дій власних систем ППО і артилерії.

У *Військово-Морських Силах* розгорнуто нові пункти управління в місцях дислокації та базування військ (сил). Розбудовано мережу берегових ретрансляторів вздовж узбережжя Чорного й Азовського морів та здійснено їх прив'язку до загальної цифрової мережі зв'язку і навігації Військово-Морських Сил. Розпочато виконання заходів щодо забезпечення своєчасного виявлення та оповіщення про загрози з морського напрямку усіх суб'єктів забезпечення національної безпеки України. З цією метою створюється державна інтегрована інформаційна система висвітлення надводної і підводної обстановки в акваторії Чорного і Азовського морів та басейнах річок Дніпро і Дунай.

Виконані практичні заходи зі створення *Сил спеціальних операцій* як окремого роду Збройних Сил. У 2015 р. сформовано Командування Сил спеціальних операцій.

Оперативна ланка управління

Набуло спроможностей оновлене командування Високомобільних десантних військ.

Завершено формування органів військового управління у Сухопутних військах. На базі управлінь Західного та Південного оперативних командувань сформовано управління оперативних командувань “Захід” і “Південь”.

Розформовано управління 8 армійського корпусу, його з'єднання і військові частини передані до складу інших організаційних структур Збройних Сил.

Створено управління військово-морських баз “Західна” і “Південна” Військово-Морських Сил та розпочато підготовку до набуття ними оперативних спроможностей управління силами (військами).

Тактична ланка управління

Протягом 2015 р. вжито заходів щодо підвищення автономності, мобільності та керованості основних бойових одиниць – військових підрозділів рівня “батальйон (дивізіон)”. Проте система управління тактичними підрозділами істотних змін не зазнала.

З метою підвищення оперативності прийняття управлінських рішень розширено практику застосування безпілотних літальних комплексів. До цього спонукав бойовий досвід, набутий під час участі підрозділів Збройних Сил у проведенні антитерористичній операції. Малі розміри, низька помітність, універсальність і невибагливість сприяють якісному і швидкому виконанню завдань з розвідки, об’єктивного контролю (відеофіксації подій), топогеодезичної і фотограмметричної зйомки місцевості.

ОРГАНІЗАЦІЙНА
СТРУКТУРА
ЗБРОЙНИХ СИЛ

Удосконалення організаційної структури Збройних Сил було спрямовано на підвищення ефективності військового управління та його спроможності до впровадження процедур прийняття рішень, реалізованих у збройних силах держав-членів НАТО, розширення бойового складу та чисельності особового складу видів і родів військ.

У 2015 р. змінено структуру Збройних Сил. Статус окремого роду військ отримали Сили спеціальних операцій (Додаток 4).

Врізка 2.2. Загальна кількість сформованих протягом 2015 р. військових частин:

- механізованих бригад – 1;
- мотопіхотних бригад – 3;
- гірсько-штурмових бригад – 1;
- аеромобільних бригад – 1;
- бригад морської піхоти – 1;
- артилерійських бригад – 2;
- реактивних артилерійських бригад – 1;
- бригад армійської авіації – 1;
- зенітних ракетних полків – 1;
- інженерних бригад – 1.

Протягом року планово здійснювалися заходи щодо формування та розвитку Сил спеціальних операцій. Підвищено спроможності Високомобільних десантних військ. Тривало відновлення Військово-Морських Сил.

Додатково сформовано 11 бойових бригад та полк, бригаду оперативного (бойового) забезпечення (врізка 2.2), а також 13 військових підрозділів тактичної ланки рівня “батальйон (дивізіон)”.

На кінець 2015 р. загальна чисельність Збройних Сил становила 250,0 тис. осіб, у тому числі 204,0 тис. військовослужбовців та 46,0 тис. працівників Збройних Сил (Додаток 4). Водночас нормативно закріплено збільшення зазначеної чисельності Збройних Сил в особливий період⁵ на кількість особового складу, призваного на військову службу в рамках виконання указів Президента України про мобілізацію, затверджених відповідними законами України.

Протягом 2015 р. набули спроможностей органи військового управління усіх рівнів, що забезпечило високу якість оперативного і бойового управління силами і засобами, надійне управління повсякденною діяльністю військ (сил) та національними контингентами.

Змінено організаційну структуру Збройних Сил, оптимізовано бойовий склад військ (сил) з урахуванням стандартів НАТО.

⁵ Закон України “Про чисельність Збройних Сил України” № 235-VIII від 5 березня 2015 р.

РОЗДІЛ 3

**ПІДСУМКИ РОЗРОБЛЕННЯ,
МОДЕРНІЗАЦІЇ, ПОСТАЧАННЯ,
ВІДНОВЛЕННЯ І УТИЛІЗАЦІЇ
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ
ТЕХНІКИ, МАТЕРІАЛЬНО-
ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

ОСНАЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ
ОЗБРОЄННЯМ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УТИЛІЗАЦІЯ РАКЕТ, БОЄПРИПАСІВ
ТА КОМПОНЕНТІВ РАКЕТНОГО ПАЛИВА

ПІДСУМКИ РОЗРОБЛЕННЯ, МОДЕРНІЗАЦІЇ, ПОСТАЧАННЯ, ВІДНОВЛЕННЯ І УТИЛІЗАЦІЇ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ, УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО- ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Військово-технічна політика Міністерства оборони була спрямована на підвищення рівня мобільності, бойової та мобілізаційної готовності Збройних Сил за рахунок нарощення темпів технічного оснащення переважно модернізованими і новими зразками озброєння, військової та спеціальної техніки, а також забезпечення необхідними ресурсами для виконання покладених на них завдань.

ОСНАЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ОЗБРОЄННЯМ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

З метою забезпечення військ (сил) новим та модернізованим озброєнням і військовою технікою Кабінет Міністрів України затвердив концептуальні документи розвитку озброєння і військової техніки на період до 2020 року, визначив основні заходи щодо підвищення обороноздатності держави та забезпечення невідкладних потреб Збройних Сил¹.

За ініціативи Міністерства оборони Уряд удосконалив механізми розроблення, виробництва та постачання озброєння та військової техніки, зокрема:

- призначив генерального конструктора із створення та модернізації зенітних ракетних систем і комплексів протиповітряної оборони². Це дало змогу приступити до розроблення зенітних ракетних комплексів з дальністю дії до 50 км, модернізації зенітних ракетних комплексів “Стріла”, “Оса”, “Бук-М1”, “С-125” та “С-300П”, а також зенітного гарматно-ракетного комплексу “Тунгуска”;
- удосконалив порядок оснащення сучасними зразками озброєння та військової техніки, закуповувати які можна із залученням кредитів під державні гарантії;
- спростив порядок постачання (у тому числі прийняття на озброєння) нових зразків озброєння, військової і спеціальної техніки під час особливого періоду, введення надзвичайного стану та проведення антитерористичної операції³;
- удосконалив порядок відновлення, ремонту, модернізації, збільшення установленого ресурсу та продовження строку служби (зберігання) озброєння, військової і спеціальної техніки радянського виробництва, за якими не здійснюється авторський нагляд⁴.

Для забезпечення Збройних Сил озброєнням та військовою технікою у 2015 р. був передбачений

¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження Концепції державної цільової оборонної програми розвитку озброєння і військової техніки на період до 2020 року” від 17 липня 2015 р.

Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Програми підвищення обороноздатності держави та забезпечення невідкладних потреб Збройних Сил України” від 22 липня 2015 р.

² Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про генерального конструктора із створення та модернізації зенітних ракетних систем і комплексів протиповітряної оборони” № 921-р від 8 вересня 2015 р.

³ Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку постачання озброєння, військової і спеціальної техніки під час особливого періоду, введення надзвичайного стану та у період проведення антитерористичної операції” № 345 від 27 лютого 2015 р.

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку відновлення, ремонту, модернізації, збільшення установленого ресурсу та продовження строку служби (зберігання) озброєння, військової і спеціальної техніки радянського виробництва, за якими не здійснюється авторський нагляд” № 135 від 25 березня 2015 р.

фінансовий ресурс у розмірі 10,3 млрд грн, частка якого (майже 21 %) у структурі видатків Міністерства оборони вказувала на поступове наближення такого розподілу до практики провідних країн світу.

За цих умов виконано такі заходи:

- прийнято на озброєння (постачання) 17 зразків озброєння та військової техніки, зокрема військово-транспортний літак короткого зльоту та посадки Ан-70, бойовий літак Су-25М1К, учбово-бойовий літак Су-25УБМ1К, учбово-тренувальний літак Л-39М, комбіновані пристрої викиду хибних цілей “АДРОС” КУВ 26-50-01, КУВ 26-50-02, радіорелейні станції Р-425С1, Р-425С2, Р-425С3, пристрій радіомоніторингу систем зв’язку КХ діапазону Р-677, автоматизований комплекс розвідки СН-4003, турбовентиляторний авіаційний двигун Д-27, та введена система єдиного документування;
- допущено до експлуатації в Збройних Силах бронетранспортери БТР-3ДА, БТР-3Е1 (БТР-3Е1У), вантажні автомобілі МАЗ-Богдан, тепловізіонні прилади марки “Archer”, 120-мм міномети;
- закуплено та поставлено до Збройних Сил понад 4,7 тис. нових і модернізованих зразків озброєння та військової техніки, 401,5 тис. одиниць ракет і боєприпасів різного призначення (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1. Стан закупівлі основних зразків нового та модернізованого ОВТ у 2013–2015 рр.

Зразки ОВТ	2013	2014	2015
Модернізовані літаки та вертольоти	2	8	20
Бронетанкове озброєння та техніка	–	54	31
Самохідні артилерійські установки	–	18	–
Протитанкове озброєння	–	10	30
Стрілецька зброя	–	508	640
Засоби протиракетного захисту авіації	–	52	20
Радіолокаційні станції	–	6	8
Броньовані автомобілі	–	15	90
Автомобільна техніка	11	100	526

Головні заходи з оснащення Збройних Сил озброєнням та військовою технікою у 2015 р. наведено у Додатку 5.

Відновлення технічної готовності озброєння і військової техніки

У 2015 р. Міністерство оборони та Генеральний штаб забезпечили відновлення та ремонт озброєння і військової техніки відповідно до планів ремонту, підприємства оборонно-промислового комплексу виконали умови укладених договорів та не допустили простроченої дебіторської заборгованості.

Це стало можливим завдяки спільній роботі з Державним концерном “Укроборонпром” щодо удосконалення механізмів ремонту озброєння і військової техніки та представництву фахівців концерну при штабах антитерористичної операції і штабах секторів антитерористичної операції для своєчасного вирішення питань відновлення озброєння і військової техніки.

Протягом року відновлено та відремонтовано силами і засобами ремонтно-відновних органів Збройних Сил та виїзних ремонтних бригад від підприємств оборонно-промислового комплексу понад 22 тис. одиниць озброєння і військової техніки, зокрема 21,2 тис. одиниць озброєння та військової техніки Сухопутних військ; 806 одиниць техніки Повітряних Сил, у тому числі 19 літаків та вертольотів.

Загалом з початку проведення антитерористичної операції відновлено та відремонтовано понад 36 тис. одиниць озброєння і військової техніки (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2. Стан відновлення основного озброєння та військової техніки Збройних Сил у 2014–2015 рр.

Типи ОБТ	Кількість, од.	
	2014	2015
Літаки	67	17
Вертольоти	42	2
Безпілотні літальні апарати	24	3
Зенітні ракетні комплекси	2	38
Техніка радіотехнічних військ	54	696
Ракетно-артилерійське озброєння	670	1743
Бронетанкове озброєння і техніка	4088	3196
Автомобільна техніка	12582	10720
Техніка радіоелектронної боротьби	54	–
Інженерна техніка	833	443
Техніка радіаційного, хімічного та біологічного захисту	478	315
Топогеодезична техніка	116	–
Засоби зв'язку	–	2978

Якість озброєння, дотримання технологій виробництва та відновлення озброєння і військової техніки забезпечили військові представництва Міністерства оборони. У 2015 р. було попереджено перевитрати коштів державного бюджету серед виконавців державного оборонного замовлення на суму 1,7 млрд грн.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2015 р. зроблено перші практичні кроки щодо впровадження реформи системи матеріально-технічного забезпечення у Міністерстві оборони та Збройних Силах, зокрема:

- створено Раду реформ, до складу якої увійшли керівники структурних підрозділів Міністерства оборони і волонтери, Проектний офіс Ради реформ Міністерства оборони;
- запроваджено десять пілотних проектів у сфері закупівель, управління державними підприємствами, речового та продовольчого забезпечення, харчування військовослужбовців, а також забезпечення їх житлом;
- у липні 2015 р. сформовано Центр розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил, на який покладено функції розроблення нових стандартів матеріального забезпечення, впровадження стандартів НАТО, контролю за відповідністю розроблення і виготовлення продукції оборонного призначення;
- впроваджено систему електронних закупівель “ProZorro” для закупівель речового, продовольчого та медичного майна, продовольства, пально-мастильних матеріалів, що дозволило заощадити 260 млн грн, прискорити процедури в умовах особливого періоду та значно знизити корупційні ризики під час державних закупівель для потреб Збройних Сил.

Протягом року Збройні Сили у повному обсязі забезпечено **пально-мастильними матеріалами**. Для вирішення цього завдання відремонтовано і відновлено технічний стан 576 автомобільних засобів заправки та транспортування пального, з яких 426 відремонтовано силами ремонтних підрозділів Збройних Сил, у тому числі 183 – у районі проведення антитерористичної операції. Завдяки залученню підприємств (установ) місцевих адміністрацій та волонтерської допомоги, на безоплатній основі відновлено технічний стан ще 160 засобів.

Крім того, завершено розроблення, виготовлено та проведено попередні випробування автопаливозаправника АЦ-12-63221, який є першим повністю

українським засобом заправки та транспортування пального для Збройних Сил. Автопаливозаправник виготовлено на автомобільному базовому шасі КраЗ з ємністю цистерни 12 м³, особливістю якої є поділ на дві секції, що дає змогу транспортувати два види пального одночасно.

Норми харчування військовослужбовців доведені до загальноєвропейських вимог. Для удосконалення системи **продовольчого забезпечення** виконано такі заходи:

- запроваджено експеримент⁵ з продовольчого забезпечення військовослужбовців у двох військових частинах (м. Одеса та м. Львів), а також на фрегаті Військово-Морських Сил “Гетьман Сагайдачний”. Мета експерименту –

Врізка 3.1. Набір продуктів швидкого приготування

- 250 г галет з борошна пшеничного першого сорту або 350 г хліба із борошна пшеничного першого сорту;
- 500 г готових до вживання перших страв (супи в асортименті або борщ – консерви; одна страва в упаковці);
- 360 г готових до вживання других страв (каші з м'ясом або овочі з м'ясом в асортименті – консерви; три страви в упаковці);
- 60 г печива з борошна пшеничного першого сорту в асортименті;
- 70 г цукру;
- 40 г меду натурального;
- 100 г карамелі льодяникової;
- 2 г кави розчинної;
- 2 г чаю чорного натурального;
- полівітамінний препарат типу «Гексавіт» (1 драже)

впровадження стандартів НАТО у сферу харчування військовослужбовців, поліпшення якості та прийняття нових норм харчування замість застарілих;

- поліпшено харчування особового складу⁶, а саме збільшено щодобову норму видачі м'яса на 50 г, сиру твердого на 5 г, меду або джему на 20 г, сала солоного на 50 г та додатково надається булочка;

- передбачено забезпечення військовослужбовців питною бутильованою водою в польових умовах – з 1 квітня по 1 листопада, а в зоні проведення антитерористичної операції – щодня протягом року в розмірі 1,5 літри на одну людину на добу;

- запроваджено харчування військовослужбовців в польових умовах та в районі проведення антитерористичної операції набором продуктів швидкого приготування (врізка 3.1);

- виготовлено 723,7 тис. комплектів повсякденних наборів сухих продуктів, з яких понад 520 тис. комп-

лектів було направлено для потреб військ, що залучались для виконання завдань у районі проведення антитерористичної операції, решта наборів сухих продуктів використана для забезпечення проведення заходів мобілізації;

- для організації харчування гарячою їжею військовослужбовців на блокпостах, взводних (ротних) опорних пунктах внесені зміни до штатів військових частин щодо збільшення кількості малолітражних кухонь та здійснено забезпечення ними до визначеної потреби.

Триває адаптація системи **речового забезпечення** Збройних Сил до стандартів НАТО. Міністерство оборони повною мірою скористалося наданим законодавством правом щодо визначення норм і термінів забезпечення військовослужбовців речовим майном⁷. Протягом року в сфері речового забезпечення військовослужбовців було впроваджено 70 нових елементів обмундирування, 27 нових технічних умов, 15 стандартів матеріального забезпечення НАТО STANAG.

У 2015 р. поставлено у війська 341,5 тис. костюмів польових літніх, 321,9 тис. пар черевиків з висо-

⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про проведення експерименту з продовольчого забезпечення Збройних Сил” № 492-р. від 14 травня 2015 р.

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань” № 252 від 29 квітня 2015 р.

⁷ Закон України “Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку речового забезпечення військовослужбовців” № 567 – VIII від 1 липня 2015 р.

кими берцями, 99,6 тис. шоломів кевларових, 93,1 тис. комплектів бронезилетів, 215,4 тис. курток польових утеплених, 122,7 тис. костюмів захисту від води, 100,7 тис. спальних мішків.

Разом з тим виділений у 2015 р. фінансовий ресурс дав змогу забезпечити речовим майном особовий склад Збройних Сил лише на мінімально необхідному рівні, а у повному обсязі – лише особовий склад, задіяний у проведенні антитерористичної операції.

УТИЛІЗАЦІЯ РАКЕТ, БОЄПРИПАСІВ ТА КОМПОНЕНТІВ РАКЕТНОГО ПАЛИВА

У 2015 р. на виконання заходів Державної цільової оборонної програми утилізації звичайних видів боєприпасів, не придатних для подальшого використання і зберігання, на 2008–2017 рр. (Державна програма утилізації) отримано 39,6 млн грн, що становить 10 % від передбачених обсягів фінансування.

Утилізація ракет і боєприпасів

Утилізація непридатних для подальшого використання і зберігання ракет, боєприпасів і компонентів ракетного палива залишається однією з неpritаманних Збройним Силам проблем, що безпосередньо впливає на хід їх реформування.

Відповідно до Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з технічного забезпечення й обслуговування (ОМТЗО) щодо

Таблиця 3.3. Результати утилізації боєприпасів у 2013–2015 рр.

За напрямками	Утилізовано (знищено), тис. тонн		
	2013	2014	2015
За бюджетні кошти	2,08	0,77	1,97
За кошти виконавців робіт	4,58	0,29	0,86
Силами ЗС України	38,16	1,43	0
Міжнародна допомога	4,20	4,09	6,0
Усього	49,02	6,58	8,83

утилізації стрілецької зброї й легких озброєнь, звичайних боєприпасів і протипіхотних мін типу ПФМ-1, ратифікованої Верховною Радою України, за рахунок міжнародної допомоги в рамках Трестового фонду у 2015 р. утилізовано 6 тис. тонн боєприпасів, з них 3,3 тонни (19 944 од.) протипіхотних мін типу ПФМ-1.

Усього протягом року утилізовано понад 8,83 тис. тонн боєприпасів (таблиця 3.3).

Загалом за результатами виконання Державної програми утилізації у 2008–2015 рр. утилізовано близько 227,8 тис. тонн звичайних видів боєприпасів, не придатних для подальшого використання і зберігання, що становить 47 % від програмних показників (484,2 тис. тонн).

Утилізація компонентів рідкого ракетного палива

На початок 2015 р. на складах Збройних Сил залишилося 442,1 тонни надлишкових компонентів рідкого ракетного палива. Через відсутність у підприємств

Таблиця 3.4. Результати утилізації компонентів рідкого ракетного палива у 2013–2015 рр.

За напрямками	Утилізовано, тонн		
	2013	2014	2015
Силами ЗСУ	–	53,09	–
За внутрішніми договорами	–	64,5	–
За міжнародними договорами	4 982,7	1 190,9	–
Разом	4 982,7	1 308,49	–

України ліцензій на право утилізації меланжу, жодних торгів з визначення виконавців робіт не відбулося (таблиця 3.4).

Міністерство закордонних справ за ініціативи Міністерства оборони звернулося до міжнародної спільноти про надання фінансової та матеріально-технічної допомоги для утилізації некондиційного меланжу. Зазначене питання також було винесено на засідання українсько-американської Робочої групи з питань нерозповсюдження та експортного контролю, яке відбулося у грудні 2015 року. У ході засідання американська сторона повідомила, що зазначений меланж не є компонентом ракетного палива, а належить до відходів і тому не бачить можливості у фінансуванні утилізації зазначених відходів. У подальшому передбачається питання утилізації надлишкових компонентів рідкого ракетного палива розглянути спільно з ОБСЄ.

У результаті виконаних завдань і здійснення відповідних заходів істотно підвищено рівень технічної готовності озброєння, військової і спеціальної техніки у бойовому складі військ та в цілому забезпечено основні потреби Збройних Сил у матеріально-технічних засобах. Розпочато адаптацію системи матеріального забезпечення українського війська до стандартів НАТО.

РОЗДІЛ 4

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДСУМКИ ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬК (СИЛ)

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ
СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Цільовим завданням підготовки Збройних Сил у 2015 навчальному році було удосконалення міжвидової та міжвідомчої взаємодії на всіх рівнях управління військами (силами), забезпечення їх готовності до спільного виконання завдань у бойових умовах, а пріоритетним напрямом – забезпечення нарощування оперативних (бойових) спроможностей новоутворених військових частин, з'єднань та родів військ.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Міністерство оборони у 2015 р. забезпечило необхідні умови для підготовки штабів і військ (сил) до бойового застосування. Порівняно з минулим роком фінансування заходів підготовки Збройних Сил збільшено вдвічі. Загалом отримано 885,9 млн грн (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1. Фінансування підготовки Збройних Сил у 2013–2015 рр., млн грн

2013			2014			2015		
план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%
Об'єднані сили швидкого реагування (Сили постійної готовності)								
391,3	376,1	96,1	312,5	292,6	93,6	885,9	885,9	100
Основні сили оборони (Сили резерву)								
53,4	51,3	96,1	–	–	–	–	–	–
Загалом за Збройні Сили								
444,7	427,4	96,1	307,0	307,0	100	885,9	885,9	100

Видатки на підготовку військ (сил) було розподілено за пріоритетними напрямками відповідно до розрахункової вартості заходів. Розподіл фінансування за складовими підготовки Збройних Сил наведено у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2. Фінансування складових підготовки Збройних Сил у 2015 р., млн грн

Складові підготовки	Призначено на рік			Виділено			% від плану
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	
Оперативна підготовка	4,7	–	4,7	4,7	–	4,7	100
Бойова підготовка	876,87	–	876,87	876,87	–	876,87	100
Фізична підготовка	4,32	–	4,32	4,32	–	4,32	100
Усього	885,89	–	885,89	885,89	–	885,89	100

Кошти для потреб підготовки Збройних Сил виділялися лише за рахунок загального фонду і надійшли в повному обсязі відповідно до кошторисних призначень. Такий підхід у фінансуванні сприяв підвищенню якості підготовки і рівня навченості та дозволив організувати безперервний процес навчання військ (сил).

В основу організації підготовки Збройних Сил було покладено міжвидовий принцип. Під час навчань військ (сил) насамперед відпрацьовувалися питання спільного й одночасного застосування сухопутної, повітряної і морської компонент, усіх родів військ та інших військових формувань і правоохоронних органів. При цьому основні зусилля були зосереджені на проведенні бойового злагодження штабів, військових частин і підрозділів, відновленні льотного вишколу авіаційних підрозділів, підвищенні рівня навченості особового складу родів військ (сил).

Практичне навчання і здобуття необхідних навичок залишилось переважною складовою всіх елементів підготовки військовослужбовців. Рушійною силою та

головною мотивацією підготовки особового складу стали приклади ветеранів бойових дій та сучасний бойовий досвід, здобутий під час проведення антитерористичної операції.

ПІДСУМКИ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Визначальним фактором в організації підготовки Збройних Сил стала децентралізація у прийнятті рішення на її проведення. Командувачі військ, командири з'єднань і військових частин визначали самостійно пріоритети та зміст програм підготовки на основі аналізу наявного рівня підготовленості частин і підрозділів, оцінки їх перспективних завдань та досвіду бойового застосування.

Підготовка органів військового управління

Генеральним штабом Збройних Сил визначено такі головні риси підготовки органів військового управління:

- у *Сухопутних військах* – забезпечення набуття оперативними командуваннями спроможностей щодо виконання завдань за призначенням, готовності до управління територіальною обороною, здатності здійснювати планування та проведення заходів з мобілізації, управління комплектуванням військ (сил) особовим складом і технікою;
- у *Повітряних Силах* – нарощування спроможностей щодо планування застосування та управління протиповітряною обороною важливих державних об'єктів в умовах загрози здійснення терористичних актів;
- у *Військово-Морських Силах* – набуття спроможностей щодо планування застосування та управління силами під час ведення операцій (бойових дій) у ході ліквідації збройного конфлікту та локальної війни;
- в *Озброєнні, Тилу, Головному управлінні оперативного забезпечення* – нарощування спроможностей щодо всебічного забезпечення угруповань військ (сил).

У 2015 р. набули спроможностей командування видів Збройних Сил, чотири оперативні та три повітряні командування. Підвищено навички органів військового управління щодо здійснення планування застосування та безпосереднього управління міжвидовими і міжвидомчими угрупованнями військ (сил), організації взаємодії між з'єднаннями і військовими частинами видів Збройних Сил, частинами і підрозділами родів військ (сил) та підрозділами інших військових формувань і правоохоронних органів.

Протягом року проведено 225 заходів оперативної підготовки. Найбільш значимі для підготовки органів військового управління були:

- комплекс штабних тренувань з органами військового управління із залученням управлінь військових частин видів Збройних Сил, інших військових формувань, правоохоронних органів та спеціального призначення (*березень – квітень 2015 р.*);
- командно-штабне навчання з органами військового управління та військами (силами) Збройних Сил (*квітень – травень 2015 р.*);
- командно-штабне навчання з органами військового управління та військовими частинами Тилу, Озброєння, Головного управління оперативного забезпечення (*травень 2015 р.*);
- командно-штабне навчання в Командуванні Сухопутних військ з територіальної оборони із залученням рад оборони, штабів зон територіальної оборони (*травень – червень 2015 р.*).

Зазначені заходи дали змогу дослідити якість функціонування органів військового управління, визначити шляхи удосконалення системи управління військами (силами) та оптимізації алгоритмів роботи оперативного складу на пунктах управління. За їх результатами уніфіковано вертикаль управління Збройними Силами, яку інтегровано з органами управління інших військових формувань і правоохоронних органів держави.

Найважливішим елементом оперативної підготовки стало проведення у вересні – жовтні 2015 р. командно-штабного навчання з органами військового управління, військами (силами) “Рішуча відповідь – 2015” із залученням органів військового управління, військ (сил) та підрозділів інших військових формувань і правоохоронних органів. За останні п’ять років це перше навчання стратегічного рівня, головними завданнями якого були:

- визначення спроможності системи управління Збройними Силами керувати оперативно підпорядкованими силами і засобами угруповань військ (сил) під час підготовки та відсічі збройної агресії;
- дослідження ефективності функціонування систем розвідки та всебічного забезпечення;
- визначення ролі і місця інших військових формувань та правоохоронних органів України в системі оборони держави.

У навчанні брали участь представники центральних і регіональних органів управління інших військових формувань та правоохоронних органів. Для позначення умовного противника і відпрацювання практичних дій були залучені штаби військових частин і визначений комплект військ (сил), які виконували завдання на всіх військових полігонах Збройних Сил. Загалом у навчанні взяло участь понад 5 тис. військовослужбовців та близько 200 од. озброєння і військової техніки.

Бойова підготовка військ (сил)

Для підвищення ефективності бойової підготовки максимально враховувалися специфічні особливості видів Збройних Сил в озброєнні, технічному оснащенні, організаційній структурі, способах бойових дій. У зв’язку з цим періоди навчання відрізнялися за своєю кількістю та тривалістю (таблиця 4.3).

Таблиця 4.3. Організація бойової підготовки у Збройних Силах у 2015 р.

Сухопутні війська	Повітряні Сили	Військово-Морські Сили
за трьома періодами тривалістю до двох місяців кожний	за 11-місячним циклом за двома періодами навчання тривалістю до двох місяців кожний	за трьома періодами з урахуванням особливостей підготовки родів військ, спеціальних військ, умов і термінів судноремонту, несення бойової служби та заходів міжнародного військового співробітництва; військ берегової оборони та морської піхоти – за періодами та пріоритетами підготовки Сухопутних військ; бригади морської авіації – за періодами та пріоритетами підготовки Повітряних Сил

У Збройних Силах використовувалися найбільш ефективні і водночас найбільш коштовні форми активної підготовки: для органів військового управління – командно-штабні навчання на місцевості; для військових частин і підрозділів – тактичні навчання та комплексні заняття на місцевості. У цілому інтенсивність бойової підготовки за її основними показниками порівняно з 2014 р. зросла у 2-3 рази, що позитивно позначилося на загальному рівні боєздатності військ (сил).

Загалом у 2015 р. у *Збройних Силах* було проведено: 15 бригадних тактичних навчань, 88 батальйонних, 62 дивізійних та 358 ротних тактичних навчань, 21 льотно-тактичне навчання ескадрилій, 703 бойові стрільби взводів. Здійснено понад 21 тис. стрибків з парашутом. Авіаційними підрозділами здійснено 674 практичних бомбометання і 769 практичних стрільб по наземних цілях. Кораблями і катерами виконано 120 артилерійських стрільб по морських і повітряних цілях (Додаток 6).

У *Сухопутних військах* переважна кількість заходів бойової підготовки проведена в польових умовах. Проведено 9 бригадних тактичних навчань. Порівняно з

2014 р. в 4 рази зросла кількість батальйонних тактичних навчань, майже на 20 % – кількість ротних тактичних навчань, у 1,5 раза – кількість бойових стрільб взводів. У середньому в 3,8 раза зросла кількість практичного виконання вправ водіння танків, бойових машин та автомобілів. Середній наліт на один екіпаж армійської авіації збільшився майже в 1,5 раза.

У *Повітряних Силах* забезпечено підготовку визначених екіпажів у межах виділеного авіаційного ресурсу та протиповітряну оборону важливих об'єктів. Зросла інтенсивність підготовки авіаційних підрозділів, з початку року проведено 18 льотно-тактичних навчань ескадрилій. Літаки ударної авіації виконали завдання з авіаційного забезпечення дій

міжвидового наземного угруповання військ та дій кораблів Військово-Морських Сил у морі. Під час патрулювання районів, прилеглих до зони проведення антитерористичної операції, виконано польоти штурмової авіації з проведенням “дуельних” тренувань та розіграшу ситуацій проти умовного противника, який позначали підрозділи військ протиповітряної оборони Сухопутних військ. Порівняно з 2014 р. кількість проведених практичних бомбометань зросла майже в 1,3 раза. Поряд із цим показники середнього нальоту на один авіаційний екіпаж зменшилися в 1,2 раза.

У *Військово-Морських Силах* бойову підготовку організовано в нових місцях і районах базування (постійної дислокації). Порівняно з 2014 р. загальна кількість виходів кораблів (катерів) в море зменшилася, у тому числі в 1,4 раза – показники середньої наплавності, а також майже на 15 % – показники середнього нальоту на один екіпаж морської авіації.

Разом з тим підвищено інтенсивність підготовки екіпажів кораблів шляхом виконання артилерійських стрільб по морських і повітряних цілях, мінних та підіривних бойових вправ. Значно підвищено інтенсивність підготовки підрозділів військ берегової оборони. Із сформованою бригадою морської піхоти вперше проведено бригадне тактичне навчання. Відносно 2014 р. у 7 разів збільшилась кількість батальйонних тактичних навчань, в 5,5 раза – кількість ротних тактичних навчань, майже в 5 разів – кількість бойових стрільб взводів.

У *Високомобільних десантних військах* заходи бойової підготовки забезпечили формування (підтримання) індивідуальних навичок особового складу в десантуванні. Здійснено злагодження підрозділів та забезпечено їх готовність до спільних і узгоджених дій з підрозділами Сухопутних військ, морської піхоти Військово-Морських Сил, підрозділами інших військових формувань та правоохоронних органів. Вперше проведено 5 бригадних тактичних навчань. Загалом протягом 2015 р. проведено 18 батальйонних тактичних навчань, 46 ротних тактичних навчань, 137 бойових стрільб взводів та 421 бойову стрільбу з озброєння танків і бойових машин.

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

У 2015 році міжнародні (багатонаціональні) військові навчання для підрозділів Збройних Сил України набули суто прагматичного змісту. Їх головною спрямованістю було підвищення бойових спроможностей українських підрозділів та рівня їх оперативної сумісності зі збройними силами держав-членів НАТО для спільної участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Загалом передбачалося проведення 12 багатонаціональних військових навчань (5 – на території України, 7 – поза її межами)¹. Відповідно до пропозицій Ради

¹ Указ Президента України “Про План проведення багатонаціональних навчань за участю підрозділів Збройних Сил України на території України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України на 2015 рік і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 році для участі у багатонаціональних навчаннях” № 133/2015 від 6 березня 2015 р.

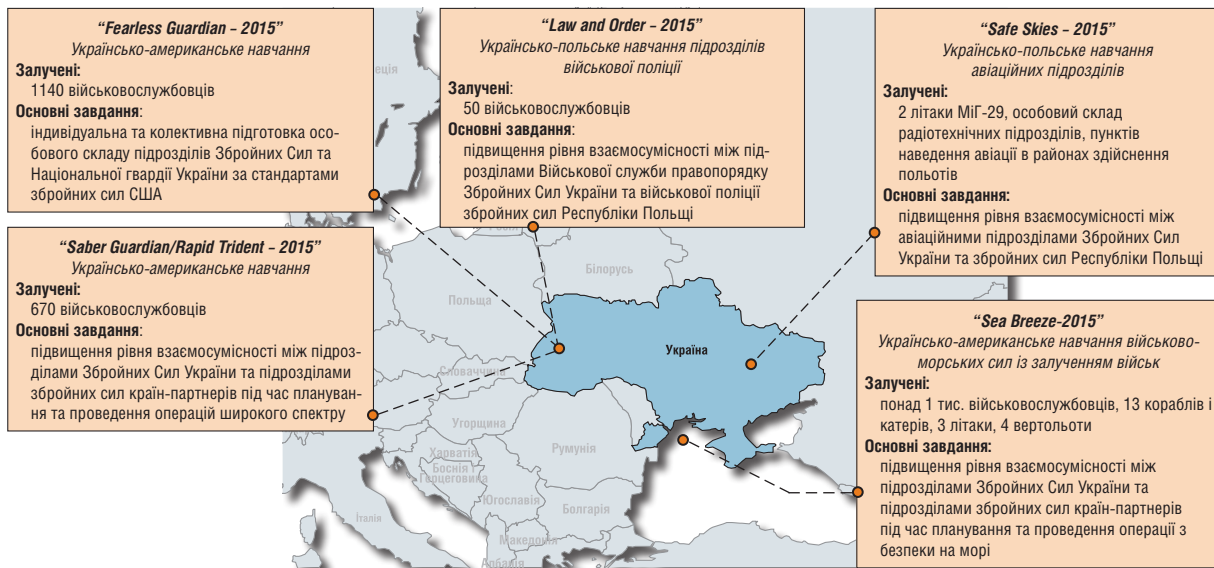
національної безпеки і оборони України Президент України прийняв рішення щодо проведення додаткового навчання на території України².

Уряди країн, які були організаторами навчань, скасували проведення двох навчань за межами України, а саме: навчання “Тренувальних груп військової поліції”, багатонаціонального навчання військ зв’язку “Коалішин/Комбайнд Ендевор – 2015” (“Coalition/Combined Endeavour – 2015”).

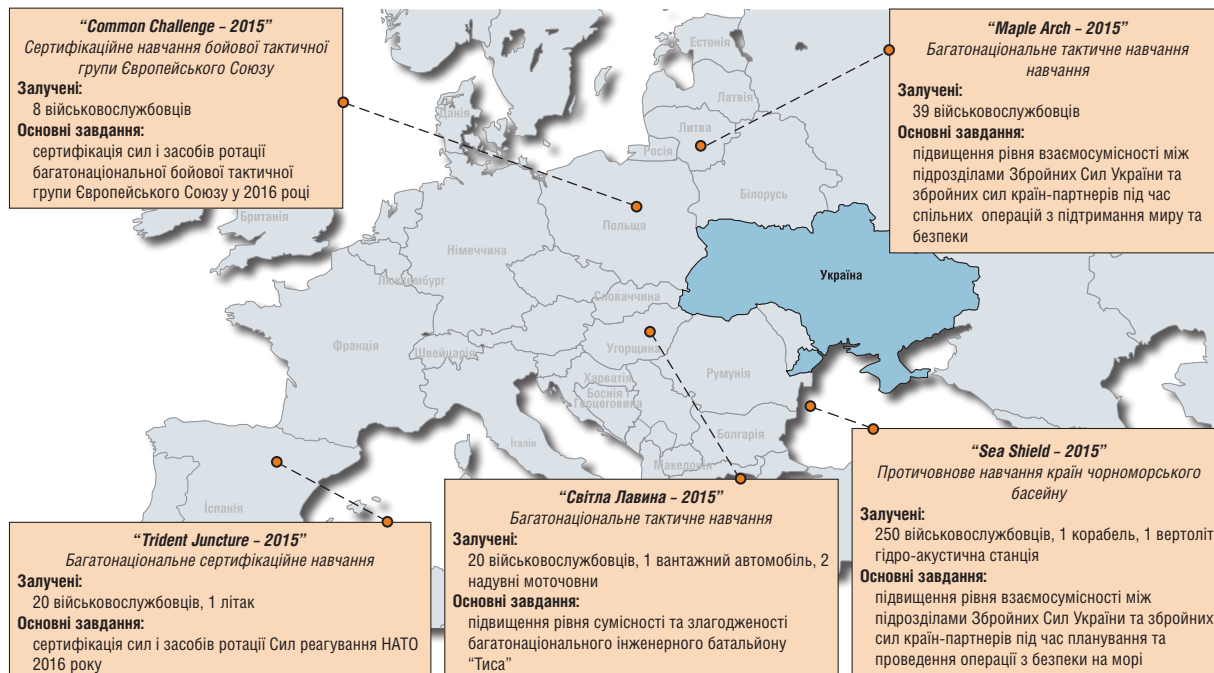
У підсумку підрозділи Збройних Сил України взяли участь у 10 багатонаціональних навчаннях (схема 4.1), із них на території України проведено 5 навчань³, поза межами України – 5 (Додаток 7).

Схема 4.1. Великі багатонаціональні військові навчання за участю Збройних Сил України у 2015 р.

А. На території України або поблизу її кордонів

Б. Поза межами України

² Указ Президента України “Про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України для участі у багатонаціональному навчанні” № 626/2015 від 6 листопада 2015 р.

³ Закон України “Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 році для участі у багатонаціональних навчаннях” № 255-VIII від 17 березня 2015 р.

До участі у міжнародних військових навчаннях від Збройних Сил України залучалося понад 3 тис. військовослужбовців, 14 кораблів (катерів), 7 літаків, 5 вертольотів, близько 200 од. військової техніки.

Характерною особливістю багатонаціональних навчань у 2015 р. було те, що підрозділи Збройних Сил України тренувалися виконувати завдання спільно з підрозділами армій інших країн, а у порядку міжвідомчої взаємодії – спільно з підрозділами Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України.

У 2015 р. у рамках проведення багатонаціональних навчань започатковано ініціативу безперервного циклу бойової підготовки визначених підрозділів Збройних Сил України для забезпечення нарощування бойових спроможностей механізованих та аеромобільних військових частин. Підготовка українських підрозділів здійснюється на базі Міжнародного центру миротворчості та безпеки (с. Старичі, Львівська обл.) на ротацийній основі за циклами тривалістю до дев'яти тижнів кожний. Перший цикл навчання розпочато в листопаді 2015 р. за безпосередньої участі інструкторів від збройних сил США та Канади. До складу першої ротачії було включено батальйонну тактичну групу чисельністю 350 українських військовослужбовців.

Багатонаціональні військові навчання сприяли виконанню завдання щодо впровадження стандартів НАТО у функціональну діяльність органів управління Збройних Сил та опануванню системою прийняття рішень Альянсу. Водночас український досвід з питань протидії гібридним загрозам та сучасна практика ведення бойових дій проти іррегулярних військових формувань зацікавили оборонні відомства країн-партнерів.

У 2015 р. Збройні Сили України відновили участь у заходах підготовки за стандартами НАТО в рамках Процесу планування і оцінки сил та Спільного фонду оперативних сил і можливостей Концепції оперативних можливостей (КОМ). Протягом року два підрозділи Збройних Сил України пройшли процедури з оцінювання:

- фрегат “Гетьман Сагайдачний” – самооцінку 1-го рівня під час українсько-американського багатонаціонального навчання “Сі Бриз – 2015” (“Sea Breeze-2015”);
- військово-транспортний літак Іл-76МД – основну фазу оцінки НАТО 2-го рівня під час українсько-данської операції “Північний Сокіл – 2015”.

Під час українсько-американського навчання “Сі Бриз – 2015” за участю багатонаціональної тренувальної групи НАТО проведено національний курс з підготовки фахівців щодо оцінок 1-го рівня в рамках КОМ. Підготовлено 23 фахівці з оцінювання, серед яких – 11 фахівців першого рівня та 12 фахівців другого рівня.

На кінець року чотири підрозділи Збройних Сил України⁴ оцінені за відповідними рівнями у рамках КОМ та розглядаються як такі, що спроможні брати участь у навчаннях та операціях під проводом НАТО, а також залучатися до складу багатонаціональних військових формувань високої готовності.

У 2015 р. спільними зусиллями Міністерства оборони та Генерального штабу забезпечено якісну підготовку військ (сил) до виконання завдань за призначенням. Здійснено бойове злагодження знов сформованих військових частин (підрозділів), що забезпечило проведення успішної ротачії військ у зоні бойових дій та надійне виконання ними завдань під час проведення антитерористичної операції.

⁴ Пройшли оцінки у рамках КОМ: рота морської піхоти, бойова тактична команда окремого загону боротьби з підводними диверсійними силами та засобами, фрегат “Гетьман Сагайдачний” Військово-Морських Сил, транспортний літак Іл-76МД Повітряних Сил.

РОЗДІЛ 5

КОМПЛЕКТУВАННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДСУМКИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДСУМКИ КОМПЛЕКТУВАННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ВІЙСЬКОВА ОСВІТА
ТА НАУКА

КОМПЛЕКТУВАННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу у сфері військової кадрової політики були зосереджені на виконанні комплексу заходів щодо комплектування Збройних Сил підготовленим особовим складом, а також гарантованого та якісного забезпечення військ (сил) персоналом, вмотивованим до військової служби на довготривалу перспективу.

ПІДСУМКИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Нові підходи до кадрового забезпечення, пов'язані із необхідністю виконання заходів щодо часткової мобілізації та оперативного комплектування військових частин (підрозділів) Збройних Сил, задіяних в антитерористичній операції, передбачали вдосконалення законодавства та нормативно-правових актів.

Так, завдяки вжитим заходам врегульовано проходження військової служби за призовом під час мобілізації на особливий період, змінено строки військової служби за контрактом та умови прийому на військову службу¹.

Крім того, поліпшено соціальний захист громадян, призваних на військову службу за мобілізацією, надано гарантії, визначені трудовим законодавством, які зберігаються під час проходження військової служби², зокрема:

- виплата грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України працівникам, які отримали поранення, перебувають на лікуванні у медичних закладах, а також потрапили у полон або визнані як безвісти зниклі;
- відпустка відповідної тривалості у рік звільнення з військової служби або замість неї грошова компенсація;

- відстрочка на півроку від призову на військову службу під час мобілізації для громадян, які проходили військову службу за призовом та були звільнені зі служби у запас.

Також уточнено права військовослужбовців та порядок проходження військової служби в особливий період³, яким передбачено:

- продовження військової служби понад строки, встановлені в мирний час та у період оголошення демобілізації;
- запровадження комплексного оцінювання службової діяльності військовослужбовців;
- спрощення процедури прийняття кадрових рішень в умовах воєнного часу та особливого періоду⁴;

1 Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо уточнення строків військової служби за контрактом» № 711-VIII від 6 жовтня 2015 р.

2 Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації та соціального захисту громадян, які підлягають звільненню з військової служби під час особливого періоду або у зв'язку з оголошенням демобілізації» № 259-VIII від 18 березня 2015 р.

3 Указ Президента України «Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» № 417/2015 від 13 липня 2015 р.

4 Наказ Міністерства оборони України «Про внесення змін до Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» № 570 від 20 жовтня 2015 р.

- умови продовження військової служби військовослужбовцям, яких в особливий період направляють за кордон;
- надання відпусток, присвоєння військових звань і звільнення військовослужбовців з військової служби в особливий період;

Врізка 5.1. Додаткові права посадових осіб щодо призначення військовослужбовців

- командувача виду Збройних Сил – на посади заступників командирів бригад (полків);
- командувачів військ оперативних командувань – на посади командирів батальйонів (дивізіонів);
- командирів окремих батальйонів – на посади осіб рядового, сержантського і старшинського складу.

- проведення спеціальної перевірки у разі призначення військовослужбовців на посади, які передбачають особливу відповідальність, а також на посади з підвищеним корупційним ризиком;
- додаткові права посадовим особам щодо призначення військовослужбовців⁵ (врізка 5.1).

Для підвищення ефективності кадрового забезпечення військ (сил) вжито таких заходів з реформування кадрових органів:

- оптимізовано організаційну структуру⁶, завдання та функції кадрових органів Збройних Сил, для підвищення оперативності функціонування яких в умовах особливого періоду чисельність особового складу збільшено майже на 500 осіб;
- переформовано кадрові органи Генерального штабу, вдосконалено їх завдання та функції, створено кадрові органи у новосформованих бригадах (полках);
- сформовано дієвий кадровий резерв для комплектування керівних посад Збройних Сил, який на кінець року становив понад 1700 військовослужбовців-учасників антитерористичної операції.

ПІДСУМКИ КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

У 2015 р. діяльність Міністерства оборони та Генерального штабу була зосереджена на забезпеченні комплектування Збройних Сил за змішаним принципом з поступовим нарощуванням контрактної складової та створенні численного високomobilного резерву⁷.

Результати комплектування Збройних Сил

Для виконання одного з пріоритетних завдань підвищення обороноздатності держави – досягнення належного рівня укомплектованості військ (сил) особовим складом – вжито таких заходів:

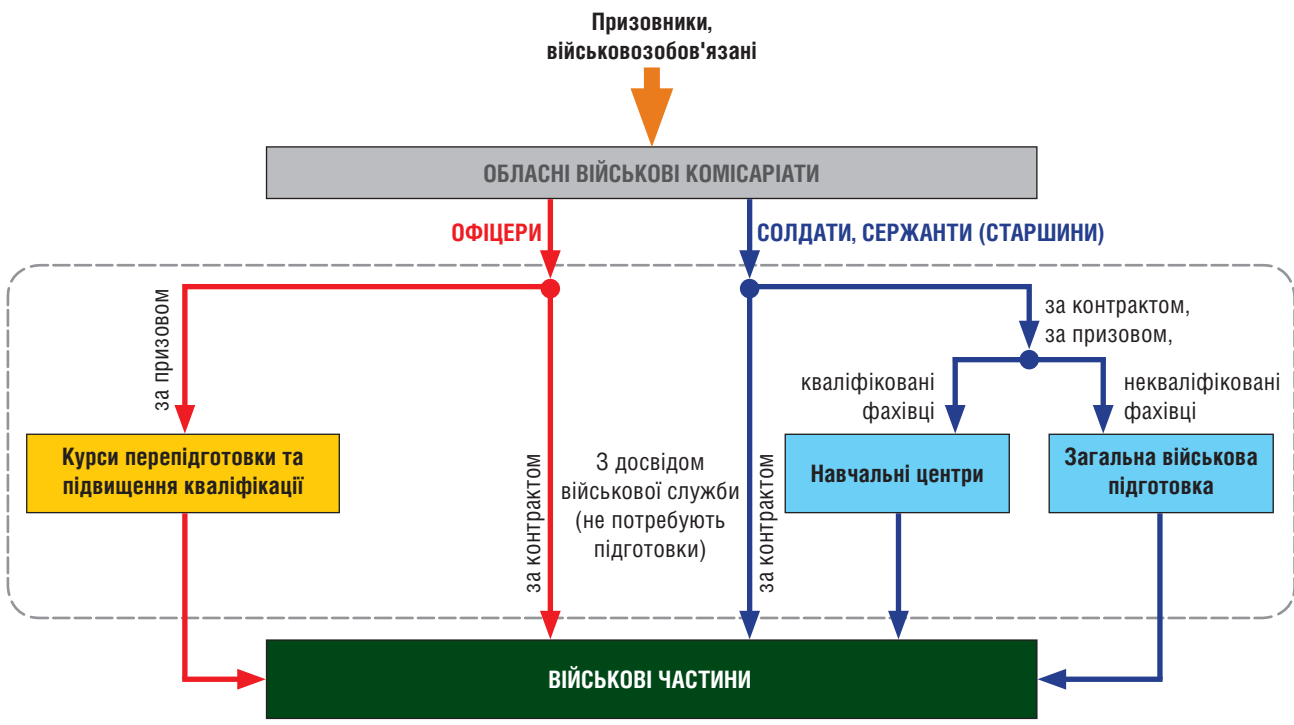
- удосконалено систему комплектування Збройних Сил шляхом запровадження підготовки для всіх категорій військовослужбовців, що підвищило якісні показники навченості особового складу (схема 5.1);
- відновлено призов на строкову військову службу. Усього до Збройних Сил призвано 19 тис. осіб, що дало змогу не допустити зниження укомплектованості до критичного рівня та замінити військовослужбовців, переміщених до частин, задіяних у антитерористичній операції;
- розгорнуто курси при вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, на яких підготовлено 362 особи рядового, сержантського (старшинського) складу з вищою освітою та призначено на первинні посади офіцерського складу з одночасним присвоєнням їм первинного офіцерського звання “молодший лейтенант”;
- проведено достроковий випуск 1,5 тис. курсантів (слухачів) випускних курсів вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів.

⁵ Накази Міністерства оборони України “Про внесення змін до наказу Міністра оборони України від 18.12.2012 № 865” № 33 від 20 січня 2015 р., №83 від 23 лютого 2015 р., № 662 від 01 грудня 2015 р.

⁶ Наказ Міністерства оборони України “Про затвердження Змін до наказу Міністра оборони України від 06.06.2009 № 301” № 334 від 13 липня 2015 р.

⁷ Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України”» № 287 від 26 травня 2015 р.

Схема 5.1. Структура комплектування Збройних Сил, на кінець 2015 р.

У цій роботі було дотримано принципів екстериторіальності призову мобілізаційних ресурсів та комплектування військових частин, рівномірного розподілу мобілізаційних завдань та обов'язковості військової підготовки.

Також було застосовано практику залучення голів обласних державних адміністрацій до безпосереднього керівництва виконанням заходів мобілізації на території областей.

У результаті виконаних заходів під час проведення часткової мобілізації⁸ у 2015 р. було призвано до лав Збройних Сил понад 90 тис. осіб. Це збільшило чисельність Збройних Сил порівняно з минулим роком на 31,6 тис. осіб, у тому числі на 28,9 тис. військовослужбовців, з них 1,7 тис. офіцерів, 25,5 тис. солдатів і сержантів та 1,7 тис. курсантів.

Комплектування Збройних Сил військовослужбовцями військової служби за контрактом

Комплектування особового складу за контрактним принципом потребувало виняткової уваги з боку керівництва держави і було спрямовано на нарощування контрактної складової Збройних Сил. Для цього з ініціативи Міністерства оборони на законодавчому рівні удосконалено порядок проходження військової служби за контрактом під час особливого періоду, у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці, оголошення рішення про проведення мобілізації та введення правового режиму воєнного стану⁹, зокрема:

- збільшено граничний вік прийняття на військову службу за контрактом (до 60 років), що дало змогу залучити на військову службу добровольців, які мають досвід участі у бойових діях, миротворчих операціях;
- розширено коло громадян України щодо вступу на військову службу за контрактом. Включено до цього переліку військовослужбовців, призваних під час мобілізації;

⁸ Указ Президента України "Про часткову мобілізацію" № 15/2015 від 14 січня 2015 р.

⁹ Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" щодо уточнення строків військової служби за контрактом» № 711-VIII від 6 жовтня 2015 р.

Схема 5.2. Зміни чисельності військовослужбовців за контрактом у Збройних Силах у 2013–2015 рр. а кінець року, тис. осіб

- розширено умови укладання короткострокового контракту для військовослужбовців за призовом під час мобілізації, строкової військової служби, які вислужили одинадцять місяців, та осіб, звільнених з військової служби протягом дії особливого періоду;
- спрощено порядок відбору та прийняття кандидатів на військову службу за контрактом на посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, отримання результатів спеціальної перевірки та процедури проходження військово-лікарської комісії.

Також урегульовано¹⁰ можливість у добровільному порядку (за контрактом) проходження військової служби у Збройних Силах України іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України.

Практична реалізація вимог законодавства забезпечила єдиний порядок відбору кандидатів на військову службу за контрактом, прийняття та призначення на посади рядового, сержантського (старшинського) та офіцерського складу. Новим видом оформлення, а саме короткостроковим контрактом, скористалися 8,2 тис. осіб.

Це дало змогу у 2015 р. відібрати та укласти контракти з 16,1 тис. осіб, у тому числі:

- з цивільної молоді (на вакантні посади) – 11,5 тис. осіб (71,4%);
- з військовослужбовців строкової служби – 711 осіб (4,4%);
- з військовослужбовців за призовом під час мобілізації – 3,8 тис. осіб (24,2%).

Водночас було звільнено понад 7,4 тис. осіб, у тому числі тих, які залишились в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь (схема 5.2).

Підсумки призову громадян України на строкову військову службу

Серед головних завдань Збройних Сил у 2015 р. було поновлення призову громадян України на строкову військову службу. Для цього змінено порядок проходження строкової військової служби, зокрема:

- встановлено строки військової служби – для осіб, які проходять строкову військову службу в Збройних Силах, – до 18 місяців; для осіб, які на час призову мають ступінь вищої освіти “магістр”, – до 12 місяців¹¹;
- підвищено віковий ценз для призову на строкову військову службу придатних за станом здоров'я до військової служби громадян України чоловічої статі, яким до дня відправлення у військові частини виповнилося 20 років, та старших осіб, які не досягли 27-річного віку¹²;
- уточнено строки проведення призову громадян України на строкову військову службу (квітень – червень та жовтень – листопад)¹³;

Усього протягом 2015 р. було призвано на строкову військову службу майже 31 тис. осіб, з них до Збройних Сил – понад 19 тис. осіб, що дало змогу вирішити проблеми укомплектування підрозділів Збройних Сил, діяльність яких не пов'язана з веденням бойових дій, а також створити умови для відбору на

¹⁰ Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства” № 716-VIII від 6 жовтня 2015 р.

¹¹ Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку проходження військової служби та питань соціального захисту громадян України, які проходять військову службу під час особливого періоду” № 116-VIII від 15 січня 2015 р.

¹² Указ Президента України “Про строки проведення чергових призовів, чергові призови громадян України на строкову військову службу та звільнення в запас військовослужбовців у 2015 році” (зі змінами) № 88/2015 від 17 лютого 2015 р.

¹³ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у квітні – червні 2015 року” № 274-р від 18 березня 2015 р. та “Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у листопаді 2015 року” № 1229-р від 25 листопада 2015 р.

військову службу за контрактом та продовжити накопичення мобілізаційного резерву¹⁴.

Впровадження служби у військовому резерві

У 2015 р. розроблені всі необхідні документи для обов'язкового зарахування військовослужбовців, які звільняються з військової служби за призовом під час

мобілізації, на особливий період, зі строкової військової служби, до оперативного та мобілізаційного резерву¹⁵ (врізка 5.2).

Резервісти призначаються на посади в тих частинах, підрозділах, де вони проходили службу.

Виклик резервістів військового оперативного резерву першої черги на військову службу під час мобілізації здійснюється з оголошенням загальної мобілізації або за окремим рішенням Президента України в ході часткової мобілізації. Час на прибуття резервіста до військової частини (підрозділу) з моменту його оповіщення – одна доба.

Військові частини, за рахунок доукомплектування резервістами будуть готові у стислі терміни до виконання завдань без додаткового проведення бойового злагодження.

Дана норма, яка відходить від принципу виключного добровільного комплектування військового резерву, діє тільки на особливий період, після закінчення якого всім резервістам оперативного резерву буде запропоновано в добровільному порядку укласти контракт на подальше проходження служби в резерві.

Таким чином, для забезпечення гарантованого доукомплектування Збройних Сил військовонавче-

Врізка 5.2. Військовий оперативний резерв

Оперативний резерв першої черги включатиме резервістів та військовозобов'язаних, призначених на доукомплектування військових частин бойового складу Збройних Сил. Підготовку оперативного резерву першої черги пропонується проводити у посиленому режимі.

Оперативний резерв другої черги включатиме резервістів та військовозобов'язаних, призначених на формування нових резервних бригад для створення стратегічного резерву та комплектування організаційного ядра військових частин територіальної оборони (керівний склад та посади, які визначають боєздатність). Військовозобов'язані оперативного резерву другої черги проходять підготовку у підтримуючому режимі.

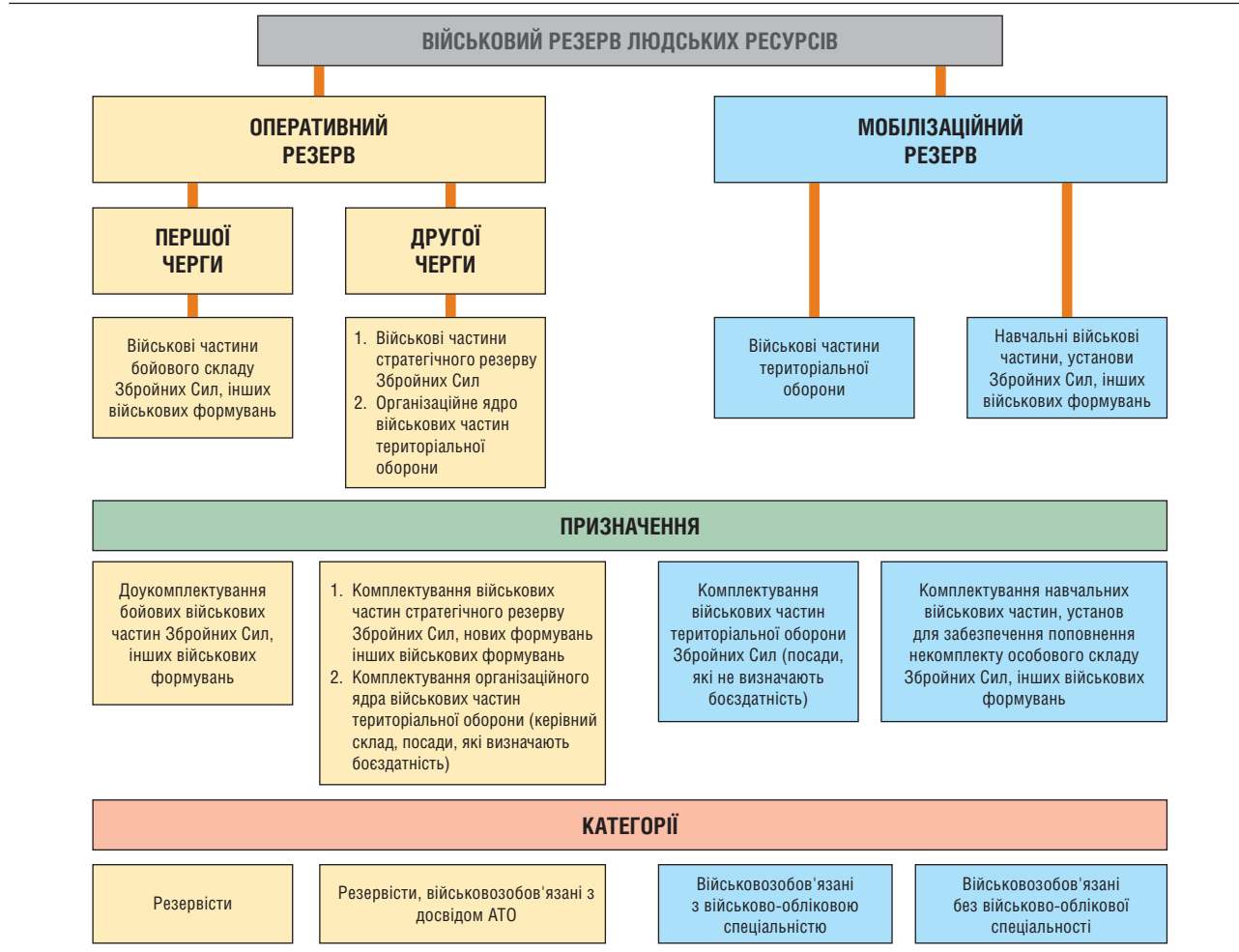
Мобілізаційний резерв включатиме військовозобов'язаних, призначених для комплектування військових частин (підрозділів) територіальної оборони (посади, які не визначають боєздатність), та військовозобов'язаних, які не призначені до військових частин (команд), але можуть бути залучені для поповнення некомплекту військ (сил) в особливий період. Підготовку військовозобов'язаних територіального резерву передбачається здійснювати у добровільному безоплатному порядку, в тому числі у вихідні дні, вечірні часи. Підготовку військовозобов'язаних мобілізаційного резерву передбачається здійснювати в особливий період шляхом подачі як змінного складу до навчальних частин (установ), де вони мають удосконалити навички, а більшість – отримати військово-облікову спеціальність.

¹⁴ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку проходження військової служби та питань соціального захисту громадян України, які проходять військову службу під час особливого періоду» № 116-VIII від 15 січня 2015 р.

¹⁵ Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо служби у військовому резерві в особливий період» № 265-VIII від 19 березня 2015 р.

Схема 5.3. Перспективна система поетапного залучення військового резерву для Збройних Сил, інших військових формувань

ними ресурсами, створення стратегічних резервів, впроваджено принципово нову систему поетапного залучення військового резерву (схема 5.3).

Не допущено втрати підготовлених військовослужбовців, які брали безпосередню участь у бойових діях, збережено та накопичено військовий оперативний та мобілізаційний резерв, який на кінець року становив понад 60 тис. резервістів.

ВІЙСЬКОВА ОСВІТА ТА НАУКА

Розвиток військової освіти та науки спрямовувався на досягнення високого рівня практичної підготовки військових фахівців до участі в сучасних бойових зіткненнях та вирішення актуальних наукових завдань військового будівництва.

Удосконалення системи військової освіти

Протягом 2015 р. виконані заходи щодо оптимізації структури вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів (військові навчальні заклади) та підвищення спроможностей військової освіти із забезпечення якісної підготовки військових фахівців до виконання завдань за призначенням.

У системі військових навчальних закладів відбулися такі зміни:

- Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Указом Президента України надано статус Національного вищого навчального закладу¹⁶;

¹⁶ Указ Президента України "Питання Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного" № 551/2015 від 21 вересня 2015 р.

- повернуто до сфери управління Міністерства оборони два військових інститути (Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації (м. Київ) та Житомирський військовий інститут ім. С.П.Корольова);
- факультет Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія” реорганізовується у військовий інститут;
- утворено вісім кафедр військової підготовки¹⁷;
- відновлено сім кафедр медицини катастроф та військової медицини;
- створено курси перепідготовки та підвищення кваліфікації офіцерів запасу, які призвані під час мобілізації з терміном навчання три місяці;
- створено курси з підготовки осіб сержантського складу, які мають вищу освіту, а також тих, які мають досвід бойових дій, але не мають вищої освіти, для подальшого призначення на посади осіб офіцерського складу з терміном навчання три місяці.

Станом на кінець 2015 р. до мережі військових навчальних закладів належать: 2 університети, 4 академії, 3 військових інститути, 3 факультети, 28 кафедр військової підготовки, 10 кафедр медицини катастроф і військової медицини та 2 військових ліцеї (м. Київ, м. Одеса).

З урахуванням досвіду застосування військових частин і підрозділів у анти-терористичній операції переглянуто кваліфікаційні вимоги до випускників військових навчальних закладів, зміст їх підготовки, які впроваджено в навчальний процес.

Особлива увага приділялася прийняттю рішень в екстремальних умовах, визначенню способів виконання завдань залежно від обстановки (ситуації), організації найбільш раціональної побудови бойового порядку, його зміни в ході бою, організації взаємодії із загальновійськовими та протитанковими резервами, вмінню прихованого розташування вогневих засобів в опорних пунктах та організації ведення всіх видів розвідки.

Передбачено зменшення обсягу навчального часу на вивчення обов'язкових навчальних дисциплін (математичної, природничо-наукової, соціально-економічної підготовки) з 65% до 50%. За рахунок чого відповідно на 15% збільшено навчальний час на професійну та практичну підготовку, що визначається замовниками на підготовку військових фахівців. Цикл військово-спеціальної та практичної підготовки збільшено з 25% до 50%.

До навчальних планів включені нові навчальні дисципліни, а саме: основи військового управління (у тому числі штабні процедури НАТО), управління повсякденної діяльності, бойова система виживання воїна, військово-медична підготовка тощо.

Крім того, передбачено практичне виконання випускниками військових навчальних закладів бойових завдань у взаємодії з іншими силовими структурами, дій на блокпостах, їх фортифікаційного обладнання, протистояння противнику, який веде партизанську боротьбу в умовах взаємодії з цивільним населенням, ознайомлення з основними новітніми зразками озброєння та військової техніки, їх застосуванням в особливих умовах (у населених пунктах, серед мирного населення, у нічний час).

Для цього значно удосконалено матеріально-технічну базу військових навчальних закладів. За оборонним замовленням було придбано комплексні тренажери екіпажу танка Т-64Б, бойової машини піхоти БМП-2, бронетранспортера БТР-4Е, а також понад 30 електронних лазерних тирів з програмним забезпеченням відпрацювання навчальних вправ зі стрілецької зброї.

¹⁷ Постанова Кабінету Міністрів України “Про оптимізацію мережі військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів” № 143 від 25 березня 2015 р.
Постанова Кабінету Міністрів України “Про утворення військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів та внесення змін у додаток до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу” № 962 від 11 листопада 2015 р.

Для посилення практичних навичок до програм підготовки офіцерів запасу після першого року навчання введені комплексні практичні заняття з первинної військово-професійної підготовки у військових частинах і навчальних центрах.

Протягом року здійснено підготовку понад 3,7 тис. військовослужбовців рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом, з них: 2,2 тис. осіб рядового складу, 1,3 тис. сержантів (базового рівня), 214 осіб середнього та 6 осіб вищого рівня.

Водночас здійснено підготовку особового складу Збройних Сил у рамках Програми НАТО “Удосконалення військової освіти” DEEP (Defence Education Enhancement Program), зокрема підготовлено 66 військовослужбовців.

У військових навчальних закладах іноземних держав, а також на мовних і фахових курсах підготовлено:

- 17 офіцерів Збройних Сил, у тому числі 14 за оперативно-тактичним рівнем освіти, і 3 за оперативно-стратегічним;
- 140 військовослужбовців (на мовних курсах – 83, на фахових – 57).

Основними напрямками реалізації Програми НАТО з питань професійної підготовки цивільного персоналу сектору безпеки і оборони були:

- підготовка фахівців з антикорупційної тематики та з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. У рамках програми підготовлено 195 військовослужбовців та державних службовців Міністерства оборони та Генерального штабу;
- мовна підготовка. На курсах вивчення англійської мови підготовлено 169 осіб.

Удосконалення системи військової науки

Невід’ємною складовою частиною навчально-виховного процесу у військових навчальних закладів є військова наука.

Протягом 2015 р. мережа військових науково-дослідних установ значних змін не зазнала. Разом з тим для підвищення ефективності наукових досліджень в інтересах забезпечення обороноздатності держави розпочато роботу щодо реорганізації філії Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України у Науково-дослідний центр ракетних військ і артилерії¹⁸.

Організаційну структуру та завдання науково-дослідних установ, наукових підрозділів вищих військових навчальних закладів приведено у відповідність до завдань Збройних Сил.

У 2015 р. забезпечено комплектування Збройних Сил підготовленим і мотивованим до військової служби особовим складом на рівні, який забезпечує бойову здатність військових частин до виконання завдань за призначенням.

Виконані заходи щодо накопичення кадрового потенціалу військ (сил) за рахунок підготовлених військовослужбовців, які набули досвід у ході виконання завдань антитерористичної операції, створено кадровий резерв для комплектування керівних посад у Збройних Силах.

Відбулася адаптація системи військової освіти до її функціонування в умовах особливого періоду.

¹⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про утворення Науково-дослідного центру ракетних військ і артилерії” № 1114-р від 21 жовтня 2015 р.

РОЗДІЛ 6

РЕАЛІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНА РОБОТА
ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК (СИЛ)

ГРОМАДСЬКА ПІДТРИМКА
ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ЗАДОВОЛЕННЯ ДУХОВНИХ
ПОТРЕБ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

ГУМАНІТАРНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

РЕАЛІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

У 2015 р. значно зросло розуміння важливості ролі громадськості для підвищення мотиваційних чинників військової служби, підтримання бойового духу військовослужбовців та готовності громадян до захисту територіальної цілісності держави. Відбулося удосконалення взаємовідносин, за яких громадянське суспільство спільно з Міністерством оборони працює на поліпшення забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей.

ВІЙСЬКОВО- ПАТРІОТИЧНА РОБОТА ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК (СИЛ)

Військово-патріотичне виховання військовослужбовця – захисника Вітчизни є пріоритетним напрямом діяльності органів по роботі з особовим складом, реалізація якого була розширена необхідністю здійснення спільно з центральними і місцевими органами виконавчої влади узгоджених дій щодо увічнення пам'яті захисників України.

Підсумки військово-патріотичної роботи та культурологічного забезпечення

Головним у військово-патріотичній роботі було гідне відзначення героїчних вчинків, увічнення пам'яті про військовослужбовців – героїв антитерористичної операції, які загинули, захищаючи територіальну цілісність та незалежність української держави, а також мобілізація особового складу на виконання завдань із захисту Батьківщини. Упродовж року було вжито таких заходів:

- відкрито 237 пам'ятних дошок на будівлях у населених пунктах України, 33 пам'ятних стели, меморіали та алеї слави, композицію монументальної скульптури в Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, змінено назву дев'яти вулиць, п'яти загальноосвітніх шкіл на честь героїв антитерористичної операції;
- присвоєно статус “Почесний громадянин міста” 14 військовослужбовцям Збройних Сил, почесні найменування, зокрема: літаку Ан-26 (бортовий номер 35) 456-ї гвардійської бригади транспортної авіації присвоєно ім'я Дмитра Майбороди, літаку Ан-30Б (бортовий номер 86) 15-ї бригади транспортної авіації – ім'я Костянтина Могилка, 90-му окремому аеромобільному батальйону – ім'я Героя України Івана Зубкова, 299-й бригаді тактичної авіації – ім'я генерал-лейтенанта Василя Нікіфорова;
- спільно з органами державної влади, місцевого самоврядування та засобами масової інформації започатковано вісім телевізійних проєктів, присвячених героїзму воїнів, проведено зйомки 44 відеофільмів та 66 відеороликів за місцем народження героїв антитерористичної операції;
- забезпечено систематичне радіоінформування суспільства про приклади героїзму та мужності військовослужбовців Збройних Сил. Вийшло в ефір 67 радіопрограм та 172 повтори. Підготовлено 400 інформаційних матеріалів про героїзм військовослужбовців для висвітлення через інформаційно-аналітичний центр Ради національної безпеки і оборони;
- у соціальній мережі “Google+” створено спільноту під назвою “Інформаційно-довідкові матеріали Збройних Сил України” та забезпечено постійне адміністрування, оновлення змісту сторінки у соціальній мережі “Facebook”.

Схема 6.1. Заходи військово-патріотичної роботи та культурологічного забезпечення військ (сил) у 2015 р.

Організовано більше 70 виступів відомих українських гуртів та окремих виконавців (“Друга ріка”, “ТіК” Оксана Білозір, Наталя Бучинська та ін.). У ході проведення благодійних спортивно-мистецьких акцій була зібрана фінансова допомога для антитерористичної операції на суму близько 2 млн грн.

Творчі колективи 18 будинків офіцерів організували 729 заходів, з яких 80% – виїзних

Військово-музичні установи та підрозділи (Ансамбль пісні і танцю Збройних Сил України, Національний президентський оркестр, центри військово-музичного мистецтва (м. Чернігів, м. Одеса, м. Вінниця), Зразково-показовий оркестр, оркестри ВВНЗ (м. Одеса, м. Харків, м. Львів, м. Київ) провели більше 800 заходів

Більше 100 культурно-мистецьких акцій провели творчі об'єднання Міністерства культури України (“Народна філармонія”, “Державна агенція промоції культури України”, КП “Укрдержконцерт”)

Загалом у рамках культурологічного забезпечення Міністерство оборони разом з органами державної влади провели понад 1,6 тисяч заходів у районі проведення антитерористичної операції, а також на блокпостах, полігонах, в місцях відновлення боєздатності та формування (доукомплектування) військових частин, пунктах постійної дислокації, військових госпіталях (схема 6.1).

Відзначення державними нагородами військовослужбовців

Упродовж 2015 р. за мужність і героїзм, виявлені під час захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України, державними нагородами України нагороджено 6739 осіб (помертно 1213 осіб, поранених 4533 особи) (таблиця 6.1), з них звання Герой України присвоєно 14 військовослужбовцям, з них 5 – помертно (Додаток 8).

Таблиця 6.1. Кількість нагороджених військовослужбовців Збройних Сил державними нагородами України у 2015 р.

Державні нагороди		Усього	З них помертно
Герой України		14	5
Орден Богдана Хмельницького	I ступеня	3	1
	II ступеня	16	–
	III ступеня	543	162
Орден “За мужність”	I ступеня	1	–
	II ступеня	10	1
	III ступеня	1987	1024
Орден “За заслуги” III ступеня		2	–
Орден княгині Ольги III ступеня		4	–
Орден Данила Галицького		57	2
Медаль “За військову службу Україні”		270	1
Медаль “За бездоганну службу” III ступеня		7	–
Медаль “Захиснику Вітчизни”		3801	17
Почесні звання України		24	–
РАЗОМ		6739	1213

Загалом з початку проведення антитерористичної операції нагороджено 28 405 військовослужбовців Збройних Сил, з них: 1877 загиблих, 5773 поранених.

ГРОМАДСЬКА ПІДТРИМКА ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Налагодження системної взаємодії з громадськістю є ключовою передумовою для збільшення рівня довіри суспільства до Збройних Сил, упевненості у їх здатності забезпечити національну безпеку і оборону та підняття престижу військової служби. Ця діяльність насамперед спрямована на профорієнтацію молоді та її підготовку до збройного захисту держави, військово-патріотичне виховання та поширення благодійної діяльності.

Основною формою роботи Міністерства оборони з питань налагодження системного діалогу із громадськістю були консультації, спрямовані на підготовку рішень з важливих питань діяльності оборонного відомства з урахуванням громадської думки.

Діяльність Громадської ради при Міністерстві оборони

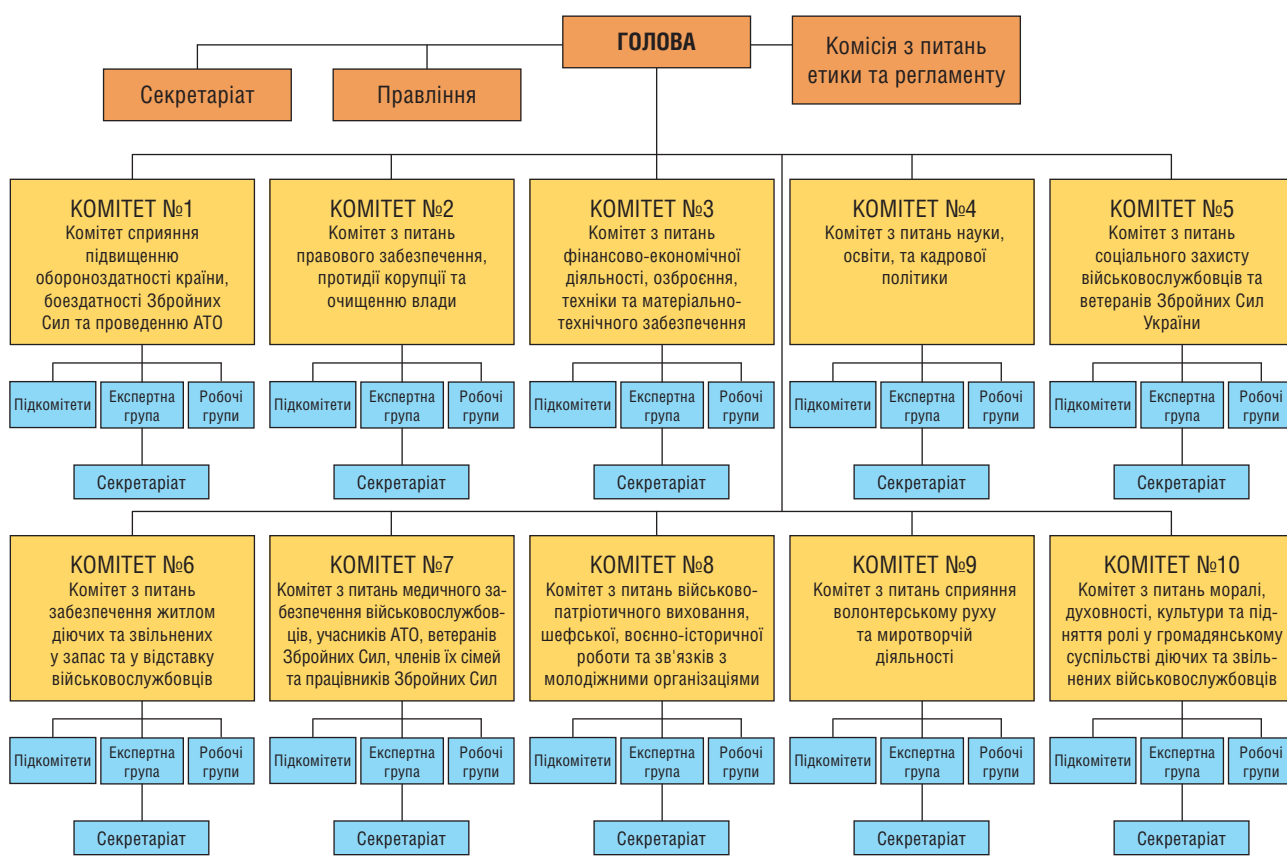
На початку 2015 р. було принципово змінено структуру та сформовано новий склад тимчасового консультативно-дорадчого органу – Громадської ради при Міністерстві оборони, до складу якої увійшли 105 інститутів громадянського суспільства, зокрема: 63 громадські об'єднання, три релігійних, вісім благодійних організацій, одна професійна спілка, 10 асоціацій, 20 організацій ветеранів та їх об'єднань.

Структуру Громадської ради наведено на схемі 6.2. В основу її діяльності покладено роботу в комітетах та підкомітетах, що передбачає чітке розмежування повноважень та повне охоплення діяльності Міністерства оборони і Збройних Сил.

Протягом 2015 р. Громадською радою вжито таких заходів:

- створено спільну постійно діючу робочу групу за участю представників Міністерства оборони та Генерального штабу щодо розроблення альтернативних шляхів забезпечення житлом військовослужбовців та членів їх

Схема 6.2. Структура Громадської ради при Міністерстві оборони України

сімей, забезпечення прозорості, ефективного використання бюджетних коштів та дотримання справедливості під час розподілу житла. Крім того, представники Громадської ради увійшли до складу житлової комісії гарнізону м. Києва;

- розширено участь представників Громадської ради у роботі Ради реформ при Міністерстві оборони та комісій Міністерства оборони з питань: розгляду матеріалів, пов'язаних із визначенням учасників бойових дій, та зарахування до вилучення років окремих періодів військової служби; відбору кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців у Міністерстві оборони; контролю витрачання благодійних внесків на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил; стану роботи з громадянами та доступу до публічної інформації; моніторингу та координації виконання Антикорупційної програми Міністерства оборони;
- проведено підготовчий курс для майбутніх інструкторів військово-патріотичного виховання на базі полігону Високомобільних десантних військ (м. Житомир);
- презентовано “Підручник бійця територіальної оборони”, який розробила Українська спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) на підставі статутів, програм, настанов та керівних документів, що регламентують підготовку військовослужбовців;
- до дня Святої Покрови передано в дитячі будинки для дітей інвалідів м. Северодонецьк, м. Новоайдар та м. Лисичанськ іграшки, канцелярське приладдя, зошити, дитячий одяг;
- забезпечено збирання та доставку до підрозділів Збройних Сил у районах населених пунктів Костянтинівка, Авдіївка, Водяне, Піски, Мар'їнка, Волноваха, Маріуполь бронезилетів, касок, спальних мішків, взуття, бутельованої води, продуктів харчування.

За підтримки благодійної організації “Зерно любові” були проведені заходи соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців у військовому госпіталі м. Клевань Рівненської області.

Для координації і узгодження дій у цій сфері, об'єднання зусиль для подолання наслідків посттравматичного стресового розладу у військовослужбовців Збройних Сил у жовтні 2015 р. укладено Меморандум про співробітництво між Міністерством оборони та Благодійною організацією “Бердичівський благодійний фонд “Оберіг-26” та розпочато створення Реабілітаційного центру на базі оздоровчого комплексу на 120 ліжок-місць.

У такому ж форматі врегульовано питання надання благодійної, соціально-психологічної та консультативної допомоги Збройним Силам з громадськими

об'єднаннями “Запорізький міський конгрес інвалідів” та Спілкою учасників антитерористичної операції “Патріот”.

Шефська допомога Збройним Силам

Протягом 2015 р. шефську допомогу Збройним Силам надавали у такій формі:

- забезпечення військовослужбовців продуктами харчування, ліками, спецодягом та взуттям, предметами індивідуальної гігієни (матеріальних засобів закуплено на суму 4,5 млн грн);
- ремонт військової техніки та технічних засобів, доукомплектування запасними частинами (відремонтували та доукомплектували техніку на суму 3,3 млн грн);
- придбання пально-мастильних та будівельних матеріалів (доставлено матеріалів на суму 34 млн грн);
- адаптації військовослужбовців-учасників антитерористичної операції та членів їх сімей, сприяння в їх працевлаштуванні та надання психологічної допомоги військовослужбовцям і членам родин загиблих військовослужбовців із залученням професійних психологів, проведення їх психологічної реабілітації та лікування (оздоровили 153 осіб, працевлаштували 197 осіб, 87 дітей влаштовані у дошкільні заклади).

Усього розмір шефської допомоги у 2015 р. становив понад 47 млн грн.

Крім того, обласні й районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування організували та провели у військових частинах більше 2 тис. військово-патріотичних та культурно-виховних заходів. У тому числі більше 700 заходів проведено з національно-патріотичного та військово-історичного виховання у рамках допризовної підготовки молоді. До участі в урочистостях з нагоди військово-професійних та державних свят, заохочення кращих військовослужбовців залучалися державні та самодіяльні творчі колективи з шефськими концертами.

Благодійні пожертви

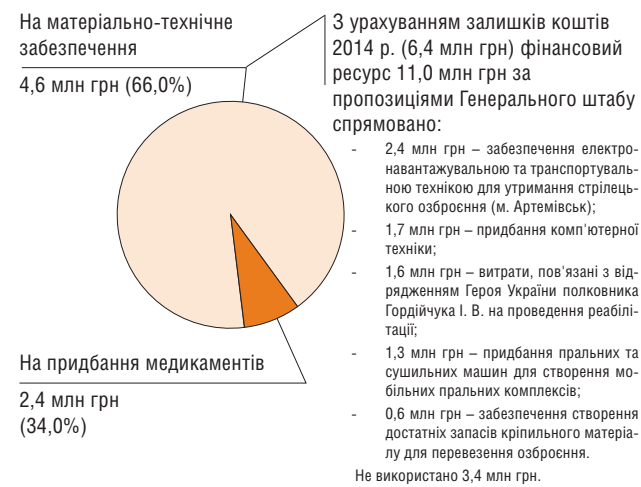
У 2015 р. громадськості надано можливість контролювати використання благодійних пожертв, для чого було упорядковано їх збір, та унормовано¹ фінансове забезпечення потреб національної оборони держави, заходів з мобілізації Збройних Сил за рахунок фізичних та юридичних осіб.

Для інформування громадськості у Міністерстві оборони вживали таких заходів:

- розміщували поточну інформацію на офіційному веб-сайті;
- щомісячно до 10 числа оприлюднювати відомості щодо обсягів отриманих на рахунки благодійних пожертв та їх використання;
- щоквартально надавали зведену інформацію про обсяги отриманих благодійних пожертв, у тому числі у натуральній формі, та напрями їх використання.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку фінансового забезпечення потреб національної оборони держави, мобілізаційної підготовки, заходів з мобілізації та Збройних Сил за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб” № 339 від 27 травня 2015 р. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку здійснення публічного збору благодійних пожертв для забезпечення бойової, мобілізаційної готовності, боєздатності та функціонування Збройних Сил України” № 451 від 30 червня 2015 р.

Схема 6.3. Стан використання коштів, отриманих на матеріально-технічне та медичне забезпечення Збройних Сил, на кінець року

Врізка 6.1. Благодійні пожертви, матеріально-технічна та гуманітарна допомога у натуральній формі, отримані та обліковані військовими частинами, на кінець року

У 2015 р. військовими частинами отримано та обліковано 1 692,7 млн грн, а саме:

- 965,7 млн грн – закупівля, відновлення та ремонт озброєння та військової техніки, забезпечення зв'язком;
- 447,5 млн грн – тилове забезпечення, у тому числі:
 - 434,2 млн грн – речове майно;
 - 11,1 млн грн – продукти харчування, сухі пайки;
 - 0,8 млн грн – пально-мастильні матеріали;
 - 1,4 млн грн – інше тилове майно;
- 209,7 млн. грн – медичне забезпечення (медикаменти, медобладнання);
- 35,2 млн грн – квартирно-експлуатаційне забезпечення (будівельні матеріали, меблі);
- 24,8 млн грн – підготовка військ (індивідуальні системи імітації бойових стрільб та запасні частини до них);
- 9,8 млн грн – інші витрати.

ЗАДОВОЛЕННЯ ДУХОВНИХ ПОТРЕБ ВІЙСЬКОВО- СЛУЖБОВЦІВ

Діяльність Ради у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони зосереджена на наданні духовної, матеріально-технічної, інформаційної, соціальної підтримки та допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції, та членам їх сімей, а також урегулюванні питань служби військового духовенства (капеланської служби) у Збройних Силах.

Запровадження служби військового духовенства (капеланської служби) у Збройних Силах

У 2015 р. Міністерство оборони разом з представниками заінтересованих церков і релігійних організацій, які входять до складу Ради у справах душпастирської опіки, зробили подальші кроки для впровадження служби військового духовенства (капеланської служби), а саме:

- розроблено Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах², яке врегулювало механізм взаємовідносин між капеланами та військовим командуванням, а також визначені права і обов'язки військових священиків (врізка 6.2);
- прийнято Кодекс військового священика, які зобов'язані поважати релігійні переконання та традиції віруючих військовослужбовців, як і право на сво-

На рахунки Міністерства оборони у формі благодійних внесків у 2015 р. надійшло 7,0 млн грн, у тому числі на матеріально-технічне забезпечення – 4,6 млн грн та медичне забезпечення – 2,4 млн грн, із них 3,1 млн грн – від юридичних осіб, 1,5 млн грн – від фізичних осіб, 1,5 млн грн – від мобільних операторів та 0,9 млн грн – від обов'язкового продажу іноземних валют.

За рахунок цього фінансового ресурсу, який з урахуванням залишків коштів 2014 р. (6,4 млн грн) становив 11,0 млн грн, придбали матеріальні засоби (схема 6.3).

Порівняно з минулим роком, благодійні пожертви на рахунки Міністерства оборони значно знизилась. Водночас благодійна допомога безпосередньо військовим частинам збільшилась майже у 4 рази.

Так, благодійні пожертви, матеріально-технічна та гуманітарна допомога безпосередньо військовим частинам становили 1 696,2 млн грн, у тому числі в натуральній формі – на суму 1 692,7 млн грн (врізка 6.1) та 3,5 млн грн – у грошовій формі.

Загалом у 2015 р. розмір благодійної допомоги, яку отримали та облікували Збройні Сили на кінець року, становив більше 1,7 млрд грн, що у 3 рази більше ніж у 2014 р.

² Наказ Міністерства оборони України "Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах України" № 40 від 27 січня 2015 р.

Врізка 6.2. Вимоги до військового священика (капелана)

- є священнослужителем релігійної організації, представленої в Раді у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України;
- має не менш трьох років досвіду діяльності священнослужителя;
- рекомендований керівником релігійної організації для здійснення служіння серед особового складу Збройних Сил України;
- успішно пройшов навчання основ військової справи, військово-гуманітарної та військово-психологічної підготовки та отримав відповідний документ;
- має духовну освіту; володіє державною мовою;
- визнає Кодекс військового священика (капелана)

боду світогляду невіруючих, та не допускати міжконфесійних поділів та суперечок (додаток 9);

- затверджено положення про відповідні структурні підрозділи з питань служби військового духовенства (капеланства)³ та їх штати;
- проведено навчання (2–5-денні курси) зі священнослужителями, які відправлялися в зону антитерористичної операції на добровільних засадах як військові капелани. Курс прослухали близько 630 священнослужителів Української православної церкви Київського Патріархату, Української греко-католицької церкви, Союзу вільних церков християн евангельської віри України, Всеукраїнського союзу об'єднань евангельських християн-баптистів, Всеукраїнського союзу церков Християн Віри Евангельської – п'ятидесятників.

Міністерство оборони перше серед органів державної влади запровадило службу військового духовенства (капеланську службу), хоча процес створення профільної структури в оборонному відомстві ще лише на початковій стадії.

Душпастирська опіка військовослужбовців Збройних Сил

У районах проведення антитерористичної операції постійно перебували від 50 до 100 священнослужителів різних церков. Загалом проведено понад 700 ротацій священнослужителів, які на добровільних засадах здійснювали душпастирську опіку.

Головними об'єктами душпастирської опіки були військові госпіталі у м. Вінниця, м. Дніпропетровськ, м. Ірпінь, м. Київ, м. Львів, м. Одеса, м. Харків, смт Черкаське (Дніпропетровської області) та мобільні госпіталі на території Донецької та Луганської областей.

За вагомий особистий внесок у здійснення душпастирської опіки, духовної та морально-психологічної підтримки військовослужбовців Збройних Сил, які беруть участь в антитерористичній операції у східних областях України, було нагороджено понад 150 священнослужителів.

Протягом 2015 р. Міністерство оборони продовжувало забезпечення участі делегацій від Збройних Сил у військових паломництвах, а саме:

- у першому військовому православному паломництві до святинь Холодного Яру (с. Суботів, Чигиринський район, Черкаська область) (25–26 липня 2015 р.);
- у 7-му Всеукраїнському військовому паломництві до чудотворної ікони Зарваницької Богоматері (с. Зарваниця, Тернопільська область) (19–20 вересня 2015 р.);
- у 57-му Міжнародному військовому паломництві до Лурду (Французька Республіка) (10–20 травня 2015 р.).

Усього в цих заходах спільно з представниками інших силових структур взяли участь більше 2 тис. військовослужбовців Збройних Сил та тих, хто брав участь в антитерористичній операції.

³ Наказ Міністерства оборони України "Про затвердження Положення про Управління з питань служби військового духовенства (капеланства) та Положення про територіальні відділення з питань служби військового духовенства (капеланства)" № 320 від 7 липня 2015 р.

ГУМАНІТАРНЕ
ТА СОЦІАЛЬНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У
ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

Для посилення соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей Міністерство оборони врегулювало найгостріші проблеми соціального захисту насамперед військовослужбовців, призваних за мобілізацією, та тих, які беруть участь в антитерористичній операції.

Стан грошового забезпечення

Структура грошового забезпечення військовослужбовців у 2015 р., порівняно з 2014 р., змін не зазнала. Продовжено⁴ виплату надбавки за виконання особливо важливих завдань у розмірі 100 % посадового окладу з урахуванням окладу за військовим званням та надбавки за вислугу років військовослужбовцям, яких залучають до проведення антитерористичної операції. Військовослужбовцям за безпосередню участь в антитерористичній операції виплачували винагороду у розмірі місячного грошового забезпечення, але не менше 3000 грн. за повний місяць. Винагороду виплачували пропорційно дням участі в операції.

Водночас з початку 2015 р. військовослужбовцям – учасникам антитерористичної операції встановлені додаткові винагороди⁵, а саме:

- за успішне виконання бойового завдання. Виплачують на з'єднання, окрему військову частину, установу у розмірі від 61 тис. грн. до 365 тис. грн. Отримали майже 1,3 тис. військовослужбовців;
- за безпосередню участь у бойових діях у розмірі 1000 грн. за добу безпосередньої участі у збройних зіткненнях з противником. Отримали 21 тис. осіб;
- за знищення (захоплення) бойової техніки противника. Виплачують на підрозділ, екіпаж або особі в розмірі від 13 тис. грн. до 244 тис. грн. залежно від виду знищеної техніки. Отримав 51 військовослужбовець.

Усього упродовж року такі додаткові винагороди у розмірі 100 млн грн., виплатили 23 тис. військовослужбовців.

Крім того, сім'ям загиблих військовослужбовців – учасників антитерористичної операції виплатили 657,9 млн грн. одноразової грошової допомоги, та 274,4 млн грн. отримали учасники антитерористичної операції у зв'язку з пораненням або інвалідністю.

Для залучення до продовження військової служби у Збройних Силах військовослужбовців, призваних за мобілізацією, та які набули бойового досвіду під час проведення антитерористичної операції, у разі їх прийняття на військову службу за контрактом, на строк не менший ніж до закінчення особливого періоду, Кабінет Міністрів⁶ установив одноразову грошову допомогу у таких розмірах:

- особам рядового складу – вісім мінімальних заробітних плат;
- особам сержантського і старшинського складу – дев'ять мінімальних заробітних плат;
- особам офіцерського складу – десять мінімальних заробітних плат.

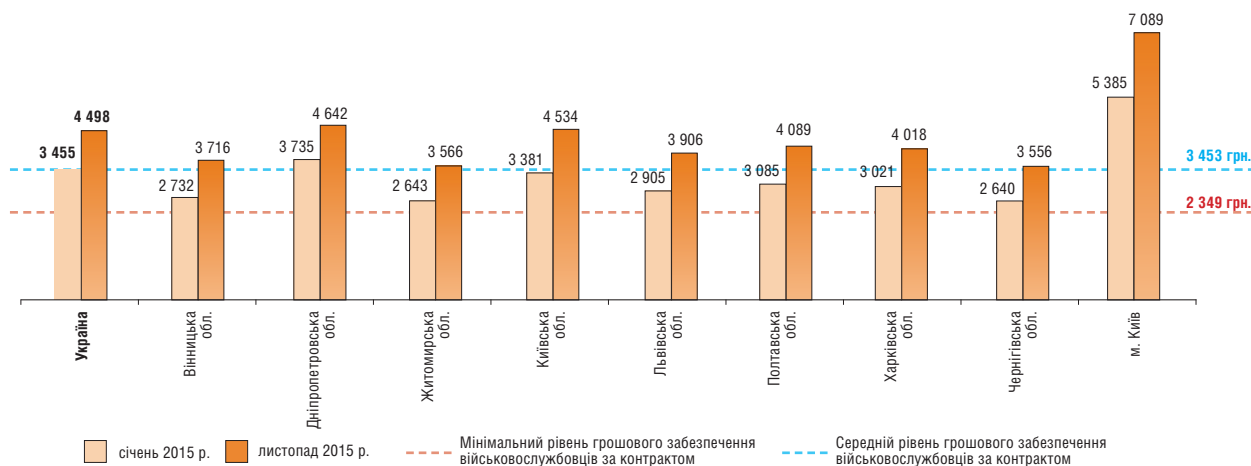
Запроваджені заходи з поліпшення грошового забезпечення військовослужбовців сприяли конкурентоспроможності військової служби осіб рядового та сержант-

⁴ Наказ Міністерства оборони України "Про бюджетну політику Міністерства оборони України на 2015 рік" № 60 від 12 лютого 2015 р.

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України "Про особливості виплати винагород військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу в особливий період та під час проведення антитерористичних операцій" № 24 від 31 січня 2015 р.

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2007 р. № 1294" № 406 від 14 травня 2015 р.

Схема 6.4. Порівняльний аналіз рівня грошового забезпечення осіб рядового та сержантського складу за контрактом із середньою заробітною платою по регіонах України, грн

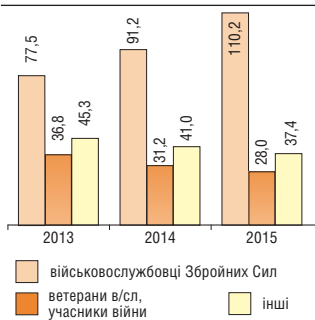

ського складу за контрактом лише на початку 2015 р., а мінімальне грошове забезпечення цієї категорії військовослужбовців за контрактом першого року служби⁷ залишалось менше ніж середня заробітна плата в регіонах України⁸ (схема 6.4).

Медичне забезпечення

У 2015 р. поліпшено якість надання медичної допомоги, медичної, фізичної і медико-психологічної реабілітації пацієнтів, у тому числі пораненим під час проведення антитерористичної операції на Сході України.

Схема 6.5. Результати стаціонарного лікування у 2013–2015 рр., тис. осіб

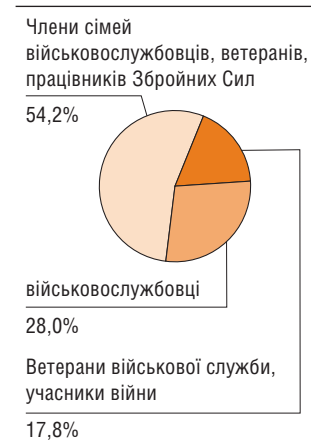
Головні військові медичні заклади Міністерства оборони, до яких належать Національний військово-медичний клінічний центр “Головний військовий клінічний центр” (м. Київ), військово-медичні клінічні центри регіонів (м. Харків, м. Вінниця, м. Одеса, м. Львів), Військово-медичний клінічний центр професійної патології особового складу Збройних Сил (м. Ірпінь), 15 військових госпіталів⁹, стаціонарно пролікували близько 175,6 тис. чол., серед яких 78,7% становлять військовослужбовці Збройних Сил, ветерани війни та військової служби (схема 6.5).

Водночас загальна чисельність осіб, що мають право на медичне та санаторно-курортне забезпечення у медичних закладах Міноборони, досягла 1,16 млн осіб¹⁰.

Соціальну структуру пацієнтів військово-медичної служби наведено на схемі 6.6.

Для проведення санаторно-курортного лікування та медичної реабілітації пільгових категорій осіб у Міністерстві оборони функціонують 3 санаторно-курортні заклади і одне санаторне відділення загальною штатною ліжковою місткістю 1400 ліжок.

Схема 6.6. Соціальна структура пацієнтів військово-медичної служби у 2015 р., на кінець року, %

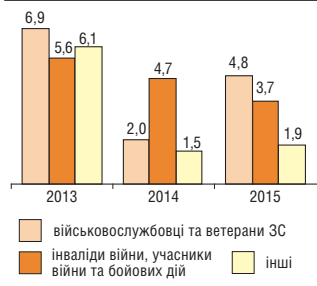

⁷ Рівень мінімального грошового забезпечення військовослужбовців за контрактом (2349 грн) є нижчим від середньої заробітної плати по регіонах України.

⁸ За даними Державної служби статистики: у січні 2015 р. – 3455 грн, а листопаді 2015 р. – 4498 грн.

⁹ Місткість військово-медичних клінічних центрів, військових госпіталів та військових лазаретів становить 6230 ліжок (2014 р. – 6230 ліжок).

¹⁰ Загальна чисельність осіб, що мають право на медичне та санаторно-курортне забезпечення у медичних закладах Міноборони, у 2014 р. становила близько 1 млн осіб

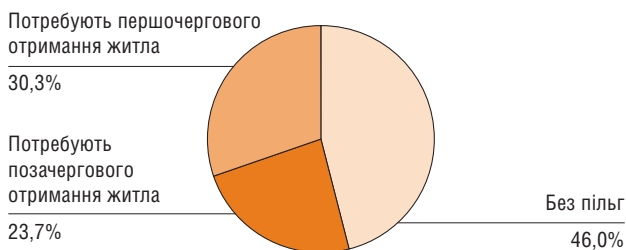
Схема 6.7. Результати санаторно-курортного лікування у 2013–2015 рр., тис. осіб

Зважаючи на значне зростання потреби у медичній реабілітації поранених та хворих у ході проведення антитерористичної операції, у кожному із трьох санаторно-курортних закладів були створені відділення медичної реабілітації на 100 ліжок¹¹, які фактично почали повноцінно функціонувати з початку 2015 р.

Загалом упродовж року пройшли лікування 10,4 тис. осіб (схема 6.7).

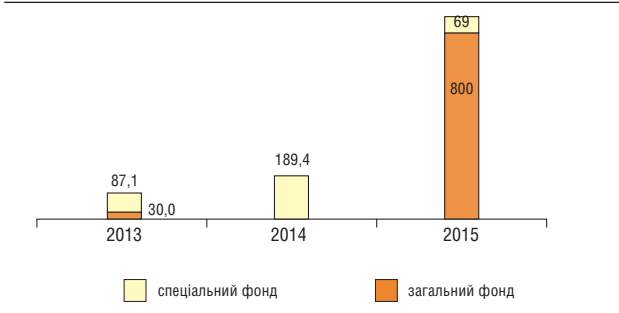
Забезпечення житлом

На квартирному обліку для отримання житла на початок року перебувало 41,9 тис. осіб. У 2015 р. на квартирному обліку було відновлено 292 військовослужбовця, що були переміщені з території АР Крим, зараховано 937 випускників вищих навчальних закладів, 655 військовослужбовців контрактної служби рядового та сержантського складу та 102 військовослужбовця, у зв'язку із збільшенням складу сім'ї.

Схема 6.8. Структура сімей військовослужбовців, що потребують забезпечення житлом, за пільговими категоріями, на кінець року, %

Наприкінці 2015 р. кількість сімей, які потребують поліпшення житлових умов становила 43,9 тис. сімей, з них:

- 10,4 тис. осіб, що становить 23,7 % – перебувають у списках позачергового забезпечення житлом, з них 427 інвалідів війни та прирівняних до них;
- 13,3 тис. (30,3 %) – у списках першочергового забезпечення житлом, з них 7,2 тис. учасників бойових дій та 0,4 тис. інвалідів першої та другої груп та тяжкохворих;
- 20,2 тис. (46 %) без пільг (схема 6.8).

Схема 6.9. Стан фінансування будівництва (придбання) житла у 2013–2015 рр., млн грн

У 2015 р. Міністерству оборони на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил та членів їх сімей надійшло коштів у сумі 869,0 млн грн. (схема 6.9), у тому числі за спеціальним фондом 69,0 млн грн.

Упродовж року Міністерство оборони з різних джерел отримало 1331 квартиру, у тому числі:

- придбано на вторинному ринку та на умовах пайової участі – 527 квартир;
- частково профінансовано – 497 квартир, які надійдуть для розподілу у гарнізонах Збройних Сил у першому кварталі 2016 р.;
- виплачено грошову компенсацію за належне для

отримання жиле приміщення 231 сім'ї;

- отримано як благодійну допомогу 38 квартир;
- введено в експлуатацію 22 квартири власного будівництва;
- отримано за інвестиційними договорами 16 квартир.

Для надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення було встановлено Порядок визначення розміру і надання цієї грошової компенсації¹² та внесено зміни до Інструкції про організацію забезпечення військовослужбовців Збройних Сил та членів їх сімей жилими приміщеннями¹³.

¹¹ Місткість санаторно-курортних закладів становить 1400 ліжок (2014 р. – 1300 ліжок).

¹² Затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 728 від 02 вересня 2015 р.

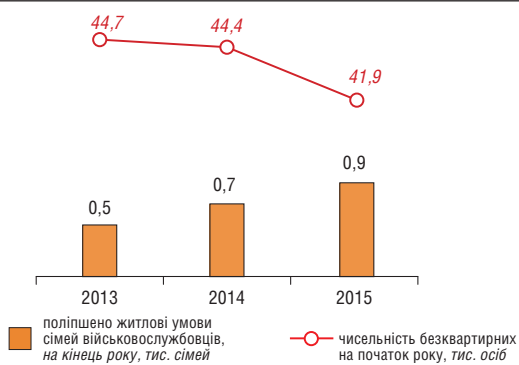
¹³ Наказ Міністерства оборони України "Про внесення змін в наказ Міністра оборони України від 30.11.2011 № 737 "Про затвердження Інструкції про організацію забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями" № 542 від 08 жовтня 2015 р.

На виплату грошової компенсації за належне військовослужбовцям Збройних Сил для отримання жиле приміщення у 2015 р. було виділено 100,6 млн грн. Зазначені кошти були повністю реалізовані. Грошову компенсацію отримала 231 сім'я військовослужбовців, що перебували на квартирному обліку у Збройних Силах, мали право та надали згоду на її отримання.

Загалом протягом року військовослужбовцям Збройних Сил було розподілено 658 квартир, з них службові – 402, постійні – 256. Житло отримали військовослужбовці переважно у Дніпропетровській, Житомирській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській та Чернігівській областях, у місті Києві.

Схема 6.10. Стан забезпечення житлом військовослужбовців, членів їх сімей у 2013–2015 рр.

Таким чином упродовж 2015 р. вжиті заходи щодо вирішення житлового питання 889 сімей військовослужбовців (схема 6.10).

Водночас у 2015 р. з фондів Міністерства оборони було забезпечено житлом 186 учасників антитерористичної операції, у тому числі 27 військовослужбовців, що дістали поранення. Один учасник антитерористичної операції був забезпечений житлом за рахунок Одеської міської ради.

На квартирному обліку у Збройних Силах перебуває 161 сім'я військовослужбовців, загиблих у ході антитерористичної операції. У 2015 р. із різних джерел було забезпечено житлом 94 сім'ї цієї категорії, з них:

- за рахунок житлового фонду Міністерства оборони забезпечено житлом 42 сім'ї військовослужбовців;
- за рахунок цільового виділення коштів з Державного бюджету України на закупівлю житла для зазначеної категорії – 25 сімей військовослужбовців.

Відповідно до розподілу видатків Міноборони на 2015 р. на заходи з переобладнання казарм для військовослужбовців за контрактом було виділено асигнування у сумі 21,6 млн грн. за загальним фондом

У межах передбачених асигнувань протягом року виконані заходи щодо капітального ремонту 11 казарм місткістю понад 1,4 тис. ліжко-місць.

Усього для підвищення мотивації та привабливості військової служби за контрактом у період 2013–2015 рр. було створено службове житло для майже 2,5 тис. військовослужбовців за контрактом.

У 2015 р. значно підвищився рівень підтримки та допомоги громадських організацій Збройним Силам, а також військовослужбовцям, які брали участь в антитерористичній операції, та членам їх сімей. Водночас залишаються гострими проблеми медичного забезпечення, зокрема стан санаторно-курортного забезпечення та забезпечення житлом, у тому числі службовим.

РОЗДІЛ 7

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО
ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО
БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО
МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ
КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

Міжнародне співробітництво як складова зовнішньої політики держави посідає ключове місце у діяльності Міністерства оборони України. З огляду на відкриту агресію з боку Російської Федерації по відношенню до України, основні зусилля міжнародного співробітництва у 2015 р. зосереджувалися на залученні міжнародної спільноти до врегулювання конфлікту на Сході України та підвищенні оперативних спроможностей Збройних Сил України.

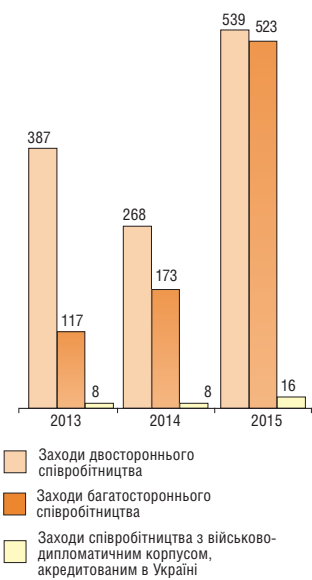
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Пріоритетними напрямками міжнародного співробітництва у 2015 р. були:

- підтримання воєнно-політичного діалогу;
- опрацювання концептуальних документів стратегічного та оборонного планування;
- досягнення максимального рівня сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО;
- військово-технічне співробітництво;
- забезпечення внеску у міжнародну безпеку.

Було проведено 1078 заходів з міжнародного співробітництва (схема 7.1).

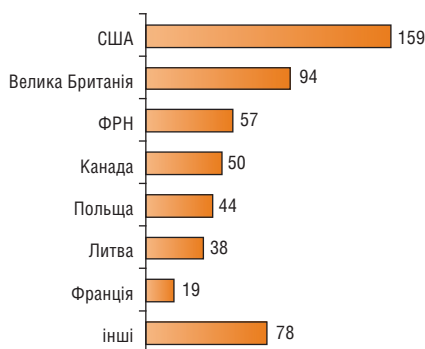
Схема 7.1. Кількісні показники міжнародного співробітництва у 2013 – 2015 рр.

ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

Завдяки встановленим прямим контактам та розвитку напрямів двостороннього міжнародного співробітництва зроблені важливі кроки для підтримання прагнень України щодо відновлення системи світової та регіональної безпеки, а також принципів міжнародного права.

Схема 7.2. Кількісні показники двостороннього співробітництва з оборонними відомствами країн світу у 2015 р.

Упродовж року проведено 539 заходів з 47 країнами за такими напрямками (схема 7.2):

- воєнно-політичний діалог (проведення заходів на вищому рівні, воєнно-політичні консультації);
- консультативно-дорадча та матеріально-технічна допомога;
- фахова (професійна) підготовка;
- лікування (реабілітація) бійців, які постраждали під час ведення бойових дій.

У 2015 р. зроблено дієві кроки з удосконалення нормативно-правової бази двостороннього співробітництва. Укладено 20 міжнародних договорів з 13 країнами світу, з них у сфері оборони – 9, у сфері військових навчань – 9, у сфері військово-технічного співробітництва – 2. Водночас 6 міжнародних договорів у сфері військового співробітництва з Російською Федерацією припинено¹.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України "Про припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про військово-технічне співробітництво" № 307 від 20 травня 2015 р.; Закон України "Про денонсацію Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво у військовій галузі" № 467-VIII від 21 травня 2015 р.; Постанова Кабінету Міністрів України "Про припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про контроль за якістю продукції, що постачається для Збройних Сил України і Збройних Сил Російської Федерації" № 412 від 17 червня 2015 р.; Закон України "Про денонсацію Угоди між Україною та Російською Федерацією про співробітництво в галузі воєнної розвідки" № 466-VIII від 21 травня 2015 р.; Лист Міністерства закордонних справ України № 720/14-612/1-943 від 23 квітня 2015 р.

Співробітництво із **Сполученими Штатами** в оборонній сфері перейшло від політики реагування на кризу до стабільного довгострокового стратегічного партнерства. Новий формат співробітництва був обговорений під час візиту Міністра оборони України до США у вересні 2015 р. За його результатами Міністерство оборони України разом з американською стороною розпочало розроблення “Концепції розвитку партнерства між Міністерством оборони України та Департаментом оборони Сполучених Штатів Америки на п’ятирічний період”, спрямованої на удосконалення систем управління та планування, підготовки, освіти та застосування військ, а також комплексної системи забезпечення Збройних Сил України. Загалом проведено більше 20 зустрі-

чей як з керівництвом оборонного відомства, так і з представниками Сенату й Конгресу США.

Вперше в історії українського війська для визначення напрямів реформування оборонних інституцій України та досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства в НАТО, за рішенням Президента України був залучений американський аналітичний центр RAND Corporation (“Research and Development”).

Тривала активна співпраця з американською стороною в рамках діяльності Багатонаціонального об’єднаного координаційного комітету з питань військового співробітництва та оборонного реформування, який у 2015 р. офіційно трансформувався з українсько-американського в багатонаціональний.

Результатом цієї співпраці стало розгортання в Україні Об’єднаної багатонаціональної групи з підготовки – Україна (JMTG-U), завданням якої є організація практичних заходів з підготовки особового складу Збройних Сил України. Крім США, у JMTG-U до зазначеної ініціативи приєдналися Канада, Литовська Республіка та Велика Британія.

Важливим напрямом співробітництва стало надання гуманітарної та матеріально-технічної допомоги Збройним Силам України та організація лікування в закладах охорони здоров’я США військовослужбовців, поранених у районі проведення антитерористичної операції.

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії традиційно є ключовим партнером України. Крім загальноновизнаних напрямів двостороннього співробітництва, у 2015 р. було започатковано курсову підготовку підрозділів Збройних Сил України на базі навчальних центрів та полігонів Збройних Сил України із залученням британських інструкторів. За час роботи в Україні тренувальних груп проведено 21 захід тактичної курсової підготовки, на яких підготовлено більше 1 тис. осіб відмобілізованого особового складу підрозділів Збройних Сил України.

Крім того, за сприяння Посольства Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні, міжнародної неурядової організації “Transparency International” та Центру зі зниження ризиків корупції в оборонному секторі (CIDS) у листопаді 2015 р. проведено Перший міжнародний антикорупційний тиждень та низку навчальних курсів і семінарів з питань запобігання та протидії корупції для посадовців Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України.

У 2015 р. уряд **Федеративної Республіки Німеччина** зробив вагомий внесок для забезпечення потреб населення та Збройних Сил України у районі проведення антитерористичної операції. Передано сучасне медичне обладнання та започатковано спільні проекти щодо поліпшення умов життя. За сприяння федерального міністерства оборони Федеративної Республіки Німеччина більш ніж 50 військовослужбовців Збройних Сил України пройшли лікування та реабілітацію у медичних закладах Німеччини.

Відбулися українсько-німецькі консультації з питань воєнної політики та стратегії розвитку збройних сил. Проведено вже XX українсько-німецький семінар “Збройні сили у демократичному суспільстві”.

Ефективним було співробітництво оборонних відомств **Канади** та України. Вже на постійній основі здійснювалася співпраця за напрямом забезпечення першочергових потреб Збройних Сил України.

У 2015 р. відбулися офіційні візити Міністра національної оборони Канади в Україну та начальника Генерального штабу Збройних Сил України в Канаду. За результатами проведених зустрічей та переговорів визначені пріоритетні напрями співпраці у сфері оборони, а саме:

- проведення спеціальної підготовки підрозділів Збройних Сил України за участю канадських експертів на базі Міжнародного центру миротворчості та безпеки (с. Старичі, Львівська обл.);
- продовження контактів на рівні керівництва оборонних відомств;
- фахова та мовна підготовка представників Збройних Сил України у Канаді;
- гуманітарна та матеріально-технічна допомога в рамках проведення Збройними Силами України антитерористичної операції на Сході України.

На виконання досягнутих домовленостей канадська сторона направила в Україну військових інструкторів, які у вересні 2015 р. розпочали підготовку українських військовослужбовців за загальновійськовими та інженерно-саперними спеціальностями за стандартами НАТО.

Крім того, Канада продовжувала надавати Україні широкий спектр гуманітарної допомоги, зокрема у сфері медицини. У рамках цієї допомоги Міністерству оборони України передано мобільний польовий госпіталь та направлено фахівців для проведення навчального курсу з його експлуатації. Крім того, Збройні Сили України отримали 4 сучасні реанімобілі, які оснащені кисневими балонами, реанімаційним обладнанням, медикаментами

та дають змогу транспортувати одного важкопораненого військовослужбовця або 6 – 7 легкопоранених.

Для консолідації зусиль у забезпеченні миру та безпеки у Європі Міністерство національної оборони **Республіки Польща** надавало всебічну матеріально-технічну, консультативно-дорадчу допомогу Міністерству оборони України, а також сприяло підвищенню фахового та мовного рівнів підготовки військовослужбовців Збройних Сил України у військових навчальних закладах Республіки Польщі.

У 2015 р. значно поглибилося воєнно-політичне співробітництво між Міністерством оборони України та міністерствами оборони **Естонської Республіки, Латвійської Республіки та Литовської Республіки** у дво- та багатосторонніх форматах. У травні 2015 р. Міністр оборони України вперше взяв участь у спільному робочому засіданні міністрів оборони Балтійських держав (м. Паневежис, Литовська Республіка) та у рамках навчання сил спеціальних операцій “Flaming Sword 2015” провів двосторонні зустрічі з Головою комітету з питань національної безпеки та оборони Парламенту Литовської Республіки та міністрами оборони Литовської, Латвійської та Естонської Республік. За сприяння Балтійських держав проведено фізичну та психологічну реабілітацію більше 100 військовослужбовців Збройних Сил України у медичних закладах держав Балтії.

У грудні 2015 р. у м. Києві відбулася п’ятистороння робоча зустріч міністрів оборони України, Латвійської, Литовської, Естонської Республік та Республіки

Польща. Підписано Спільну заяву з питань розвитку співробітництва в оборонній сфері та визначені напрями співробітництва оборонних відомств на майбутнє.

Завершено процес створення спільної литовсько-польсько-української військової частини ЛИТПОЛУКРБРИГ та підписано Технічну угоду між Міністерством охорони краю Литовської Республіки, Міністерством національної оборони Республіки Польща та Міністерством оборони України² стосовно деталізованих аспектів функціонування ЛИТПОЛУКРБРИГ та її командування.

Упродовж вересня-грудня 2015 р. для виконання завдань у складі командування бригади до Республіки Польща направлено 18 українських офіцерів та розпочато процес підготовки підрозділів української складової ЛИТПОЛУКРБРИГ. Створення ЛИТПОЛУКРБРИГ дасть змогу Збройним Силам України втілити передові світові стандарти підготовки військ та підвищити їх рівень сумісності з НАТО.

У 2015 р. була продовжена реалізація запровадженого оборонними відомствами України та **Королівства Данія** проекту “Північний сокіл-2015”, основною метою якого є перевезення авіаційного пального та вантажів з американської авіабази Туле на данську полярну станцію Норд на острові Гренландія для забезпечення життєдіяльності цієї станції. Так, у квітні-травні 2015 р. льотний та технічний персонал літака Іл-76 Повітряних Сил Збройних Сил України виконав 50 польотів із загальним нальотом близько 110 год., перевезено майже 490 тис. літрів авіаційного пального, 170 тонн вантажів та 120 пасажирів.

Міністерство оборони України спільно з Міністерством оборони **Королівства Норвегія** започаткували нові проекти. У 2015 р. спільно з Центром

зі зниження ризиків корупції в оборонному секторі (CIDS) розпочато реалізацію чотирирічного проекту щодо зниження рівня корупції в системі управління персоналом Міністерства оборони України. У рамках цього проекту буде запроваджено сучасну, ефективну та дієву систему управління персоналом у Міністерстві оборони України, яка базується на стандартах та принципах, що прийняті і реалізовані в Європейському Союзі.

У рамках співробітництва з Міністерством оборони **Королівства Швеція**, Збройні Сили України отримали допомогу у вирішенні найважливішого завдання – забезпечення особистої безпеки військовослужбовця. Шведські інструктори провели курс з надання невідкладної медичної допомоги для особового складу, який залучатиметься до проведення антитерористичної операції в окремих районах Донецької та Луганської областей. Також за сприянням Королівства Норвегія виконувалися заходи щодо впровадження системи дистанційного навчання у навчальний процес Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського.

Упродовж 2015 р. оборонне відомство **Французької Республіки** сприяло проведеному реформи у Міністерстві оборони України. Особливу увагу приділяли питанням відродження і розвитку Військово-Морських Сил Збройних Сил України та функціонування реабілітаційних служб у роботі з пораненими та військовослужбовцями, які повертаються до цивільного середовища після участі в антитерористичній операції.

Крім того, тривав діалог з питань регіональної політики безпеки і стратегіч-

² “Технічна угода між Міністерством охорони краю Литовської Республіки, Міністерством національної оборони Республіки Польща та Міністерством оборони України щодо детальних аспектів функціонування спільної військової частини та її командування” 24 липня 2015 р. Угода між Урядом Литовської Республіки, Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України стосовно створення спільної військової частини, ратифіковано Законом України № 143-VIII від 4 лютого 2015 р.

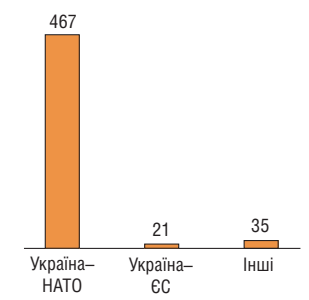

ного планування, підсумки якого обговорені на 32-му міжнародному семінарі з питань глобальної безпеки. Здійснювали спільну лінгвістичну та професійну підготовку українських та французьких військових кадрів для зміцнення співробітництва та взаємодії.

Значну політичну та фінансову підтримку України надав уряд **Австралійського Союзу**, чим зробив вагомий внесок для відновлення миру та територіальної цілісності України. Для забезпечення Збройних Сил України оборонне відомство Австралії надало речове майно та має намір долучитися до трастового фонду НАТО щодо оновлення системи зв'язку та поліпшення системи управління Збройними Силами України.

У 2015 р. Міністерство оборони України отримало гуманітарну та матеріально-технічну допомогу майже на 104 млн. доларів США від 16 країн. Країнами-донорами стали: США, Канада, Республіка Польща, Австралійський Союз, Сполучене Королівство Велика Британія та Північна Ірландія, Словацька Республіка, Королівство Норвегія, Французька Республіка, Королівство Нідерланди, Королівство Іспанія, Чеська Республіка, Республіка Албанія, Литовська Республіка, Швейцарська Конфедерація, Латвійська Республіка, Королівство Данія.

Схема 7.3. Стан багатостороннього співробітництва у 2015 р.

БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

Основні зусилля Міністерства оборони України у багатосторонньому співробітництві та співробітництві у рамках міжнародних організацій та ініціатив були спрямовані на забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір, щоб набути членство у Європейському Союзі, а також поглибити співпрацю з Організацією Північноатлантичного договору (схема 7.3).

Співробітництво з Європейським Союзом

Інтеграція України у європейський політичний, економічний і правовий простір та набуття її членства в ЄС є важливим фактором зміцнення європейської безпеки.

Для співпраці з державами-членами та відповідними інституціями ЄС були визначені такі напрями:

- поліпшення демократичного цивільного контролю за Збройними Силами України;
- адаптація нормативно-правових актів у сфері оборони до вимог законодавства ЄС;
- вдосконалення системи антикорупційної діяльності Міністерства оборони України відповідно до норм та рекомендацій ЄС;
- забезпечення подальшого зближення позицій України та ЄС у сфері Спільної політики безпеки та оборони ЄС;
- упровадження в систему військової освіти України основних положень та вимог Європейської системи оцінювання рівня знань.

У 2015 р. під час візиту делегації України на чолі з Прем'єр-міністром України до ЄС для участі у другому засіданні Ради асоціації Україна – ЄС підписана Адміністративна угода з Європейським оборонним агентством. Це надало юридичні підстави для укріплення оборонного співробітництва України з країнами-

членами ЄС, а саме: відкрило широкі перспективи у сфері військово-технічного співробітництва.

У рамках засідання Військового комітету ЄС на рівні начальників генеральних штабів відбулися робочі зустрічі начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України з Головою Військового комітету ЄС. Були обговорені питання щодо залучення сил та засобів Збройних Сил України до формування бойових тактичних груп ЄС та підготовки фахівців з питань Спільної політики безпеки і оборони. За отриманими результатами роботи підписано спільні Плани виконання домовленостей.

На виконання досягнутих домовленостей:

- підписана Нота про приєднання до Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством оборони Чеської Республіки, Міністерством оборони Угорщини, Міністерством національної оборони Республіки Польща та Міністерством оборони Словацької Республіки про принципи створення та діяльності багатонаціональної Бойової тактичної групи Європейського Союзу, що складається з країн “Вишеградської четвірки” і має перебувати у стані готовності у першій половині 2016 р.;
- завершено підготовку сил та засобів Збройних Сил України до оперативного чергування у складі Бойових тактичних груп ЄС, а саме: “Хелброк” (Грецька Республіка, Республіка Болгарія, Румунія, Республіка Кіпр) у першому півріччі 2016 року, країн-членів “Вишеградської четвірки” (Республіка Польща, Словацька Республіка, Угорщина, Чеська Республіка) у першому півріччі 2016 р. та під проводом Великої Британії у другому півріччі 2016 р.;
- проведено робочі зустрічі делегації Політико-безпекового комітету ЄС з командуванням антитерористичної операції та керівництвом української групи Спільного центру з контролю та координації питань припинення вогню та стабілізації лінії розмежування сторін (м. Краматорськ та м. Соледар Донецької області);
- проведено міжнародний Орієнтаційний курс з питань Спільної політики безпеки і оборони ЄС у рамках програми “Східне партнерство” у м. Києві на базі Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського за підтримки Європейського коледжу безпеки і оборони. Також взято участь у подібному курсі, що був проведений за підтримки уряду та Міністерства оборони Республіки Австрія та Консультативної місії ЄС у м. Кишинів, Республіка Молдова.

Співробітництво з НАТО

Міністерство оборони України продовжувало послідовно проводити політику особливого партнерства з Альянсом. Тривав активний воєнно-політичний діалог у рамках Комісії Україна – НАТО, у тому числі під час засідань Військового комітету та Спільних робочих груп високого рівня з питань воєнної реформи і оборонно-технічного співробітництва.

Річна національна програма співробітництва Україна – НАТО на 2015 р. (РНП – 2015) стала головним практичним інструментом співробітництва з Альянсом та важливим документом здійснення реформ у військовій сфері³.

Під час виконання заходів РНП – 2015 основні зусилля були спрямовані на перегляд концептуальних документів стратегічного та оборонного планування

³ Указ Президента України “Про затвердження Річної національної програми співробітництва Україна – НАТО на 2015 рік” № 238/2015 від 23 квітня 2015 р.

у формі експертної допомоги НАТО, нарощуванні оперативних спроможностей Збройних Сил України та підвищенні взаємосумісності Збройних Сил України з військами Альянсу. Відповідно до РНП – 2015 Міністерство оборони України брало участь у виконанні 157 заходів (59 % від загальної кількості), у тому числі як відповідальний виконавець – 129 заходів та співвиконавець – 28 заходів. Загалом виконано 130 заходів (83 %), триває виконання 16 заходів (10 %), виконання 7 заходів (4,5 %) перенесено на 2016 р. та до виконання 4 заходів (2,5 %) Міністерство оборони України не залучалося.

Відповідно до Імплементативної програми Робочого плану Військового комітету Україна-НАТО на 2015 – 2016 рр. та Індивідуальної програми партнерства України з НАТО у 2015 р., які були основними механізмами досягнення необхідного рівня взаємосумісності з НАТО, проведено 234 заходи професійної підготовки, участь у яких взяли 755 військовослужбовців Збройних Сил України. У рамках цієї роботи затверджено План виконання основних заходів щодо переходу Збройних Сил України на стандарти НАТО на період до 2020 року.

У 2015 р. розпочато процес відновлення участі України у Процесі планування та оцінювання сил міжнародної програми НАТО “Партнерство заради миру”. Опрацьовано новий пакет Цілей партнерства, який містить 25 цілей для Міністерства оборони України та Збройних Сил України та враховує основні напрями і завдання воєнної реформи. Практично всі Цілі партнерства мають за мету докорінне реформування Збройних Сил України відповідно до стандартів Північноатлантичного Альянсу.

У грудні 2015 р. у штаб-квартирі НАТО проведено семінар щодо обміну досвідом участі Збройних Сил України в антитерористичній операції.

Для допомоги Україні у реформуванні Збройних Сил України, вирішенні нагальних питань, пов’язаних із наслідками збройної агресії Російської Федерації, НАТО розпочала практичну реалізацію проектів щодо зміцнення обороноздатності держави за підтримки Трастових фондів НАТО, а саме:

- модернізації системи зв’язку та автоматизації управління військами;
- розвитку систем логістики та стандартизації;
- зі створення системи зміни військової кар’єри на професійну цивільну;
- з фізичної реабілітації (протезування) військовослужбовців, поранених в антитерористичній операції;
- з розвитку системи кібернетичного захисту.

Створено необхідну нормативно-правову базу – підписано відповідні міжнародні договори⁴, які ратифіковані Верховною Радою України, а також імплементаційні угоди на їх виконання⁵.

Започатковано проект допомоги у розвитку в Україні національної системи протимінної діяльності та протидії саморобним вибуховим пристроям.

⁴ Меморандум про домовленість між Урядом України та Організацією НАТО із зв’язку та інформації, яка представлена Генеральним менеджером Агенції НАТО із зв’язку та інформації, стосовно співробітництва з питань консультацій, управління, зв’язку, розвідки, спостереження та рекогносцировки в рамках Програми НАТО “Партнерство заради миру”, ратифіковано Законом № 564-VIII від 1 липня 2015 р.
Угода про співробітництво у сфері підтримки між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання (ОНПП), ратифіковано Законом № 563-VIII від 1 липня 2015 р.

⁵ Угода про реалізацію трастового фонду Україна-НАТО з питань кібербезпеки між Румунською Службою Інформації та Службою безпеки України, підписано 23 липня 2015 р.;
Імплементативна угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації, з метою реалізації співпраці щодо проектів у сфері медичної реабілітації, вчинено 17 вересня у м. Капеллен та 21 вересня 2015 р. у м. Києві;
Імплементативна угода між Міністерством оборони України і Організацією НАТО з підтримки та постачання (ОМПП) щодо Програми Україна – НАТО з надання допомоги Україні у сфері логістики та стандартизації, підписано 17 вересня 2015 р.

Північноатлантична Рада Альянсу підготувала та схвалила план допомоги Україні.

Істотного прогресу досягнуто в рамках реалізації Програми НАТО з розбудови цілісності, прозорості, підзвітності, запровадження доброчесності та зниження корупційних ризиків в оборонних та безпекових інституціях. З використанням досвіду НАТО зроблено та затверджено Антикорупційну програму Міністерства оборони України на 2015 – 2017 рр.

Прийняте рішення щодо доцільності приєднання України до партнерської групи “Несистемні брокерські послуги НАТО з підтримки” і Партнерства з підтримки спільного управління предметами постачання та отримання доступу до Логістичної електронної бази даних НАТО. Це дасть змогу оперативно заку-

пувати окремі зразки озброєння та матеріально-технічні засоби на економічно вигідних умовах за прозорими процедурами НАТО у виробників, які забезпечують відповідні потреби Альянсу.

У рамках візиту Генерального секретаря НАТО в Україну у вересні 2015 р. укладено Спільну декларацію щодо посилення оборонно-технічного співробітництва України з НАТО, на виконання якої у грудні 2015 р. у штаб-квартирі підписано Дорожню карту оборонно-технічного співробітництва з Альянсом.

Упродовж року тривала плідна співпраця у рамках діяльності Конференції національних директорів з озброєння. Делегація України взяла участь у щорічному засіданні Конференції, а фахівці та експерти Міністерства оборони України були учасниками 12 засідань її робочих груп.

Співробітництво в рамках інших міжнародних і регіональних організацій та ініціатив

У 2015 р. набуло особливого значення співробітництво України з Організацією Об'єднаних Націй. У рамках роботи Генеральної Асамблеї ООН та шляхом таємного голосування Україну обрано до складу непостійних членів Ради безпеки ООН на 2016 – 2017 рр.

Врізка 7.1. Права непостійного члену Ради безпеки ООН:

- скликати Раду безпеки ООН;
- головувати в Раді безпеки ООН та формувати порядок денний його засідань;
- виносити питання на розгляд Ради безпеки, не звертаючись з проханням до когось, що зобов'язані робити країни-не члени Ради безпеки ООН;
- брати участь у закритих переговорах, на яких виробляються усі проекти резолюцій, рішень, заяв Ради безпеки ООН;
- право голосу під час голосувань Ради безпеки ООН (але не мають права вето в Раді безпеки, на відміну від постійних представників)

Це вагомий та ефективний дипломатичний важіль у протистоянні агресивній політиці Російської Федерації по відношенню до України, який сприяє захисту та просуванню національних інтересів на міжнародній арені (врізка 7.1).

Щоб розв'язати кризову ситуацію, що склалася в окремих районах Донецької та Луганської областей, забезпечити ефективну імплементацію Мінських домовленостей, Україна звернулася до Ради безпеки Організації Об'єднаних Націй та Ради Європейського Союзу про розгортання на території України міжнародної операції з підтримання миру і безпеки⁶.

У цьому контексті виключно важливого значення набуває робота ОБСЄ через Спеціальну моніторингову місію (СММ ОБСЄ). У її складі працюють понад 1 тис. осіб з 45 країн світу, з них понад 500 – на Сході України.

Місія залишалася єдиним міжнародним інструментом, за допомогою якого світовій спільноті своєчасно надавали правдиву та неупереджену інформацію щодо реальних подій, які відбуваються у зоні проведення антитерористичної операції в окремих районах Донецької та Луганської областей. Спостерігачі ОБСЄ інформували про гуманітарну ситуацію і потреби людей та сприяли доставленню допо-

⁶ Постанова Верховної Ради України “Про схвалення звернень від імені України до Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй та Ради Європейського Союзу стосовно розгортання на території України міжнародної операції з підтримання миру і безпеки” № 253-VIII від 17 березня 2015 р.

моги іншими організаціями. Крім того, була надана допомога у налагодженні діалогу і сприянні припиненню вогню на місцях.

Традиційно активним було співробітництво з країнами-членами “Вишеградської четвірки”. У червні та жовтні 2015 р. відбулися зустрічі начальників генеральних штабів України та країн-учасниць “Вишеградської четвірки”, за результатами яких ратифіковано лист України про наміри щодо приєднання до Бойової тактичної групи ЄС “Вишеградської четвірки”. Протягом року здійснювалася підготовка сил та засобів Збройних Сил України до чергування у 2016 р. у складі бойової тактичної групи ЄС. У рамках цієї роботи у листопаді 2015 р. військовослужбовці Збройних Сил України взяли участь у міжнародному сертифікаційному навчанні “Common Challenge – 2015”.

У рамках реалізації окремих заходів операції “Чорноморська гармонія” у 2015 р. підготовлено технічні угоди між Міністерством оборони України та Генеральним Штабом Збройних Сил Турецької Республіки “Про направлення на взаємній основі офіцерів зв’язку до координаційних центрів у рамках операції “Чорноморська гармонія” та “Про забезпечення та обслуговування апаратури зв’язку та передачі інформації”.

Прагнучи до подальшої інтеграції у європейську спільноту, Україна продовжувала розглядати активізацію діяльності в рамках регіонального співробітництва Ради міністрів оборони країн Південно-Східної Європи (РМО ПСЄ) як вагомий внесок у загальноєвропейську систему безпеки.

Делегація Міністерства оборони України взяла участь у засіданнях Координаційного комітету, Політико-військового керівного комітету РМО ПСЄ та засіданні РМО ПСЄ. Під час засідань було обговорено стан реалізації проектів у рамках діяльності РМО ПСЄ, воєнно-політичну ситуацію на Сході України у зв’язку з російською агресією та підбито підсумки діяльності Багатонаціональних миротворчих сил Південно-Східної Європи.

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу у сфері миротворчої діяльності були спрямовані на збереження існуючого формату представництва у міжнародних місіях та продовження виконання взятих Україною міжнародних зобов’язань із залученням мінімально-необхідної кількості матеріальних та фінансових ресурсів.

У 2015 р. близько 1 тис. військовослужбовців Збройних Сил України у складі національних контингентів та національного персоналу взяли участь у 10 міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки під проводом ООН, НАТО та у складі спільних миротворчих сил на території 8 країн світу та районі у Аб’ей (схема 7.4).

Упродовж року організовано та практично проведено 3 планових ротації українських національних контингентів та 52 осіб українського національного персоналу.

Для розширення представництва Збройних Сил України в органах управління місій під проводом ООН додатково направлено одного українського військовослужбовця (офіцера-аналітика Об’єднаного аналітичного центру (SO JMAC (G-2)) до складу Операції ООН у Кот-д’Івуарі.

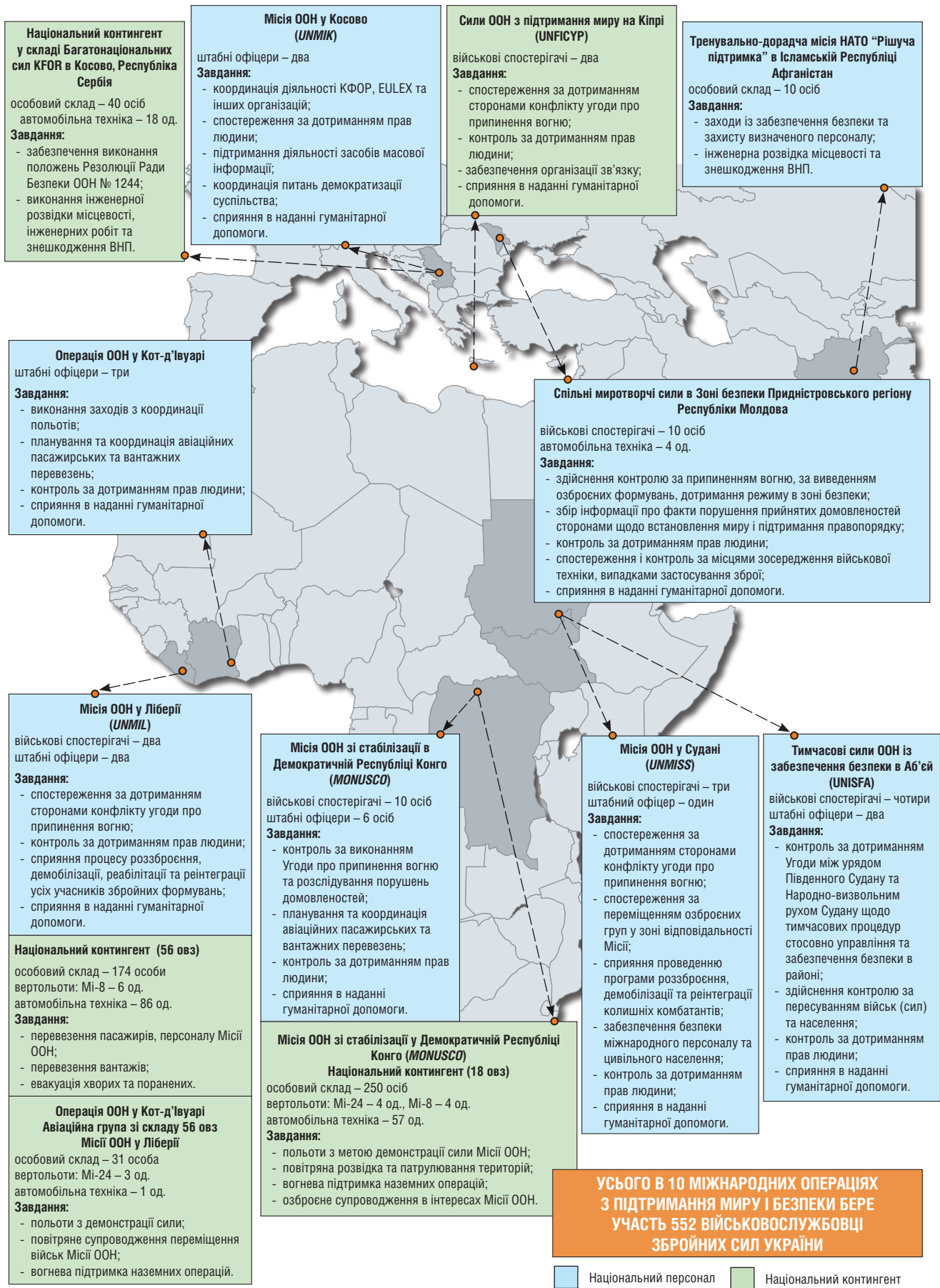
КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

В умовах збройного конфлікту на Сході України наша держава активно застосовує всі наявні міжнародні механізми, у т.ч. у галузі контролю над озброєнням, для залучення міжнародної спільноти для пошуку способів мирного врегулювання кризової ситуації.

Пріоритетними завданнями у галузі контролю над озброєнням були:

- обмін інформацією між Україною та державами-учасницями міжнародних договорів з питань контролю над озброєнням (Договір про звичайні збройні

Схема 7.4. Участь національних контингентів і персоналу Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у 2015 р.

сили в Європі, Віденський документ про заходи зміцнення довіри і безпеки 2011 р.), реалізація заходів щодо підвищення рівня довіри і безпеки;

- супроводження іноземних інспекційних груп на території України та контрольні заходи на території держав-учасниць відповідних міжнародних договорів у сфері контролю над озброєнням, а також проведення спостережних польотів відповідно до Договору з відкритого неба;
- забезпечення участі у переговорах у рамках Форуму ОБСЄ зі співробітництва в галузі безпеки Спільної консультативної групи, утвореної згідно з Договором про звичайні збройні сили в Європі, та Консультативної комісії з відкритого неба, утвореної згідно з Договором з відкритого неба.

У цьому контексті Збройні Сили України забезпечили дотримання міжнародних військово-політичних зобов'язань держави імплементацією договорів у галузі контролю над озброєнням, а також двосторонніх міжурядових угод про додаткові заходи зміцнення довіри та безпеки із суміжними державами (Словацькою Республікою, Республікою Польща, Республікою Білорусь, Угорщиною та Румунією).

У 2015 р. на третину зросла кількість проведених контрольних заходів на території України та майже у двічі – за межами України. Загалом виконано понад 100 контрольних заходів (схеми 7.5 та 7.6).

Схема 7.5. Кількісні показники верифікаційної діяльності на території України у 2015 р.

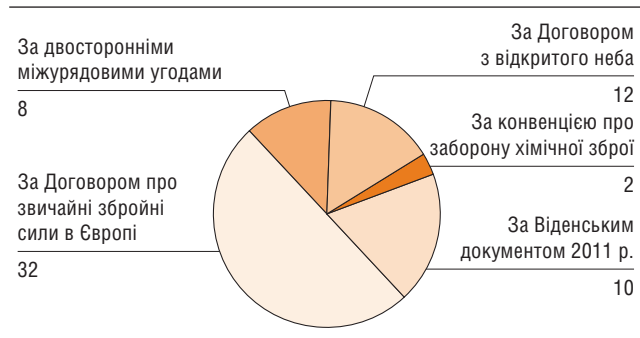
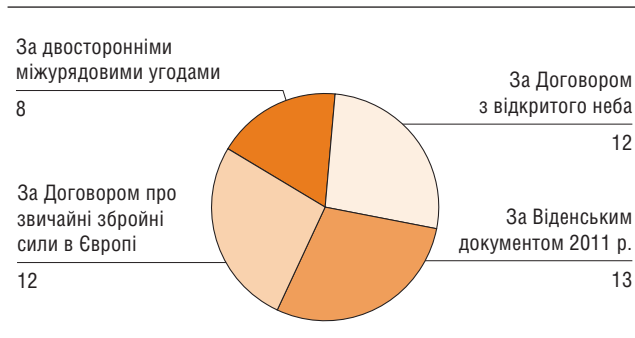

Схема 7.6. Кількісні показники верифікаційної діяльності поза межами України у 2015 р.

У рамках дії механізмів Віденського документа 2011 р. для об'єктивного інформування міжнародної спільноти про реальну військову діяльність Збройних Сил України та інших військових формувань Україна прийняла на своїй території п'ять додаткових інспекцій з боку держав-учасниць ОБСЄ. Три інспекції відбулися у районі проведення антитерористичної операції в окремих районах Донецької і Луганської областей. Щодо результатів заходів були офіційно поінформовані держави-учасниці ОБСЄ, які обговорили їх під час засідань робочих органів цієї міжнародної організації у м. Відень, Австрія.

Для перевірки виконання міжнародних зобов'язань російською стороною представники Збройних Сил України у 2015 р. провели сім контрольних заходів на території Російської Федерації, а саме: інспекцію району за Віденським документом 2011 р. та шість місій спостережних польотів за Договором з відкритого неба (спільно з інспекторами країн НАТО).

У 2015 р. докладено значних зусиль для підтримання взаємовигідних та прагматичних зав'язків у сфері оборони як на рівні співробітництва з ключовими державами-донорами, так і на рівні співпраці з НАТО, Європейським Союзом та впливовими міжнародними організаціями. Збройні Сили забезпечили виконання міжнародних зобов'язань України.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

У 2015 р. Збройні Сили України відновили спроможність виконувати покладені завдання, запобігли поширенню кризової ситуації на інші українські регіони, забезпечили стримування збройного конфлікту, ізоляцію кризового району на Сході держави та відсіч збройній агресії проти України.

Пріоритетними завданнями Збройних Сил України на 2016 рік будуть:

- завершення розроблення документів з оборонного планування;
- реформування Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, інших органів військового управління, у тому числі командувань Сил спеціальних операцій та Високомобільних десантних військ, набуття ними оперативних спроможностей щодо управління військами;
- посилення системи протиповітряної оборони та бойових спроможностей Силами спеціальних операцій Збройних Сил України за стандартами НАТО;
- нарощування бойових спроможностей військових частин завдяки оснащенню модернізованим та новим озброєнням і військовою технікою, створення єдиного класифікатора матеріально-технічних засобів за стандартами НАТО;
- розвиток інфраструктури сформованих бригад (полків), зокрема приймання фондів до сфери управління Міністерства оборони України, відновлення (розширення) наявних фондів;
- підвищення стану військової дисципліни та правопорядку у Збройних Силах України;
- підвищення рівня соціальних і правових гарантій військовослужбовців, у тому числі забезпеченості житлом, та рівня грошового забезпечення.

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКІ ПРИЙНЯТІ (ВИДАНІ) У 2015 р.

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття та реєстраційний номер
Законодавчі акти	
Законодавчі акти	
«Про затвердження Указу Президента України «Про часткову мобілізацію»»	15 січня 2015 р. № 113-VIII
«Про внесення зміни до статті 9 Закону України «Про оборону України»»	3 лютого 2015 р. № 133-VIII
«Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки, Урядом Республіки Польща стосовно створення спільної військової частини»	4 лютого 2015 р. № 143-VIII
«Про чисельність Збройних Сил України»	5 березня 2015 р. № 235-VIII
«Про внесення зміни до статті 1 Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки»»	5 березня 2015 р. № 243-VIII
«Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 році для участі у багатонаціональних навчаннях»	17 березня 2015 р. № 255-VIII
«Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Кіпр про співпрацю у сфері оборони»	8 квітня 2015 р. № 301-VIII
«Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про перевезення військових вантажів та персоналу через територію України у зв'язку з участю Збройних Сил Італійської Республіки у Міжнародних силах сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан»	8 квітня 2015 р. № 302-VIII
«Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про заходи зміцнення довіри і безпеки»	8 квітня 2015 р. № 303-VIII
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації харчування особового складу Збройних Сил України»	9 квітня 2015 р. № 310-VIII
«Про внесення змін до Закону України «Про порядок допуску та умов перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України»»	4 червня 2015 р. № 510-VIII
«Про внесення змін до Додатка 2 до Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України»	16 червня 2015 р. № 517-VIII
«Про ратифікацію Угоди про співробітництво у сфері підтримки між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання (ОНПП)»	1 липня 2015 р. № 563-VIII
«Про ратифікацію Меморандуму про домовленість між Урядом України та Організацією НАТО із зв'язку та інформації, яка представлена Генеральним менеджером Агенції НАТО із зв'язку та інформації, стосовно співробітництва з питань консультацій, управління, зв'язку, розвідки, спостереження та рекогносцировки в рамках програми НАТО «Партнерство заради миру»»	1 липня 2015 р. № 564-VIII
«Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку речового забезпечення військовослужбовців»	1 липня 2015 р. № 567- VIII
«Про внесення змін до статті 143 Закону України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України»»	1 липня 2015 р. № 568-VIII
«Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»»	15 вересня 2015 р. № 683-VIII
«Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»»	3 листопада 2015 р. № 739- VIII
«Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України для участі у багатонаціональному навчанні»»	12 листопада 2015 р. № 786-VIII
«Про внесення зміни до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік»»	24 листопада 2015 р. № 807-VIII
«Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2016 році для участі у багатонаціональних військових навчаннях»	25 грудня 2015 р. № 926- VIII
Укази Президента України	
«Про часткову мобілізацію»	14 січня 2015 р. № 15/2015

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття та реєстраційний номер
“Про внесення змін до Указу Президента України від 21 березня 2002 року № 277”	28 січня 2015 р. № 39/2015
“Про строки проведення чергових призовів, чергові призови громадян України на строкову військову службу та звільнення в запас військовослужбовців у 2015 році”	17 лютого 2015 р. № 88/2015
“Про План проведення багатонаціональних навчань за участю підрозділів Збройних Сил України на території України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України на 2015 рік і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 році для участі у багатонаціональних навчаннях ”	6 березня 2015 р. № 133/2015
«Про направлення національного персоналу для участі України в тренувально-дорадчій Місії НАТО “Рішуча підтримка” в Ісламській Республіці Афганістан»»	30 березня 2015 р. № 185/2015
“Про внесення змін до Указу Президента України від 19 січня 2002 року № 52 та від 8 квітня 2010 року № 523”	3 квітня 2015 р. № 197/2015
«Про звільнення в запас військовослужбовців, які були призвані на військову службу під час мобілізації, на особливий період відповідно до Указу Президента України від 6 травня 2014 року № 454 “Про часткову мобілізацію”»	6 квітня 2015 р. № 254/2015
“Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України”	18 травня 2015 р. № 274/2015
“Про внесення змін до Положення про відомчі заохочувальні відзнаки”	7 липня 2015 р. № 397/2015
“Про внесення змін до додатка № 1 до Указу Президента України від 21 березня 2002 року № 277”	14 липня 2015 р. № 418/2015
“Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України”	14 липня 2015 р. № 417/2015
“Про внесення змін до Указу Президента України від 12 червня 2015 року № 328”	31 липня 2015 р. № 462/2015
“Про присвоєння імені Костянтина Могилка літаку Ан-30Б (бортовий номер 86) 15 бригади транспортної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України”	26 серпня 2015 р. № 516/2015
«Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Воєнної доктрини України”»	24 вересня 2015 р. №555/2015
“Про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України для участі у багатонаціональному навчанні”	6 листопада 2015 р. № 626/2015
“Про присвоєння імені Дмитра Майбороди літаку Ан-26 (бортовий номер 35) 456 гвардійської бригади транспортної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України”	18 листопада 2015 р. № 647/2015
“Про внесення змін до Указу Президента України від 30 жовтня 2000 року № 1173”	18 листопада 2015 р. № 646/2015
“Про План проведення багатонаціональних навчань за участю підрозділів Збройних Сил України на території України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України у 2016 році і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2016 році для участі у багатонаціональних навчаннях”	26 грудня 2015 р. № 721/2015
“Про присвоєння імені Героя України старшого лейтенанта Івана Зубкова 90 окремого аеромобільному батальйону 81 окремої аеромобільної бригади високомобільних десантних військ Збройних Сил України”	30 грудня 2015 р. № 729/2015
Постанови КМУ	
“Про реорганізацію та утворення військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”	30 січня 2015 р. № 94
“Про особливості виплати винагород військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу в особливий період та під час проведення антитерористичних операцій”	31 січня 2015 р. № 24
“Про внесення зміни до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань”	18 лютого 2015 р. № 55
“Про затвердження Порядку постачання озброєння, військової і спеціальної техніки під час особливого періоду, введення надзвичайного стану та у період проведення антитерористичної операції”	25 лютого 2015 р. № 345
“Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2014 р. № 117”	4 березня 2015 р. № 102
“Про внесення змін у додатки до постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2015 р. № 41-1”	11 березня 2015 р. № 89-3
“Про внесення змін у додаток 5 до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 948-0015”	18 березня 2015 р. № 112-004
“Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2006 р. № 1644”	18 березня 2015 р. № 124
“Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань перевірки стану оперативного обладнання територій, прилеглих до району проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях”	18 березня 2015 р. № 204
“Про затвердження Порядку відновлення, ремонту, модернізації, збільшення установленого ресурсу та продовження строку служби (зберігання) озброєння, військової і спеціальної техніки, за якими не здійснюється авторський нагляд”	25 березня 2015 р. № 135
“Про оптимізацію мережі військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”	25 березня 2015 р. № 143
“Про затвердження порядків видачі дозволу на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення і ввезення з-за кордону, придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв спеціального призначення”	8 квітня 2015 р. № 184
“Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 450”	15 квітня 2015 р. № 203

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття та реєстраційний номер
“Про внесення змін до Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Військової служби правопорядку у Збройних Силах України під час здійснення службових обов’язків”	15 квітня 2015 р. № 205
“Про внесення змін у додатки до постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2015 р. № 41-1”	15 квітня 2015 р. № 223-7
“Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань”	29 квітня 2015 р. № 252
“Про припинення дії Угоди між Урядом України та урядом Російської Федерації про військово-технічне співробітництво”	20 травня 2015 р. № 307
“Про внесення змін до пункту 3-4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу”	25 травня 2015 р. № 325
“Про внесення змін до пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 р. № 98”	25 травня 2015 р. № 322
“Про затвердження Порядку фінансового забезпечення потреб національної оборони держави, мобілізаційної підготовки, заходів з мобілізації та Збройних Сил за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб”	27 травня 2015 р. № 339
“Про внесення змін до Положення про військові комісаріати”	4 червня 2015 р. № 369
“Про внесення змін до пункту 8 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу”	17 червня 2015 р. № 404
“Про внесення змін до Положення про військово-транспортний обов’язок”	17 червня 2015 р. № 405
“Про внесення змін до пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2007 р. № 1294”	14 травня 2015 р. № 406
“Про припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про контроль за якістю продукції, що постачається для Збройних Сил України і Збройних Сил Російської Федерації”	17 червня 2015 р. № 412
“Про внесення змін до Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення”	4 червня 2015 р. № 425
“Про затвердження Порядку здійснення публічного збору благодійних пожертв для забезпечення бойової, мобілізаційної готовності, боєздатності та функціонування Збройних Сил України”	30 червня 2015 р. № 451
“Про внесення змін до постанови КМУ від 2 березня 2010 р. № 251”	30 червня 2015 р. № 452
“Про внесення змін до переліку дипломатичних представництв України, при яких утворюється апарат військових аташе та апарат представника Міністерства оборони”	30 червня 2015 р. № 454
“Про внесення змін у додатки до постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2015 р. № 41-1”	1 липня 2015 р. № 484-11
“Про внесення змін у додатки до постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2015 р. № 41-1”	8 липня 2015 р. № 501-12
“Про внесення змін до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 426”	10 липня 2015 р. № 481
“Про затвердження Програми з підвищення обороноздатності держави та забезпечення невідкладних потреб Збройних Сил України”	22 липня 2015 р. № 527-14
“Про затвердження типового плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях”	22 липня 2015 р. № 544
“Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2011 р. № 885”	5 серпня 2015 р. № 564
“Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2012 року № 48”	5 серпня 2015 р. № 577
“Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу”	12 серпня 2015 р. № 594
“Деякі питання забезпечення житлом військовослужбовців та інших громадян”	2 вересня 2015 р. № 728
“Про затвердження змін у додатки до постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2015 р. № 41-1”	16 вересня 2015 р. № 737-15
“Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 2014 р. № 65”	23 вересня 2015 р. № 748
“Про внесення змін до переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил”	30 вересня 2015 р. № 769
“Про внесення змін до Порядку створення, утримання та використання неперушних запасів озброєння, військової техніки, боєприпасів та інших матеріальних засобів у Збройних Силах”	30 вересня 2015 р. № 790-017
“Про затвердження Порядку організації діяльності залізничного транспорту під час здійснення військових залізничних перевезень”	4 листопада 2015 р. № 891
“Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2015 року № 41-1”	4 листопада 2015 р. № 876-22
“Про утворення військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів та внесення змін у додаток до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу”	11 листопада 2015 р. № 962
“Про затвердження змін у додатки до постанови КМУ від 09.02.2015 № 41-1”	9 грудня 2015 р. № 1012-27

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття та реєстраційний номер
“Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”	16 грудня 2015 р. № 1059
“Про внесення змін до Програми з підвищення обороноздатності держави та забезпечення невідкладних потреб Збройних Сил України”	16 грудня 2015 р. № 1078-28
“Деякі питання підвищення обороноздатності і безпеки держави та задоволення невідкладних потреб Збройних Сил України у частині виготовлення комбінованого пристрою викиду хибних цілей «Адрос» КУВ 26-50 і його модифікацій, а також 25-міліметрового пострілу з керованою ракетою (виріб 621)”	25 грудня 2015 р. № 1082
«Деякі питання підвищення обороноздатності і безпеки держави та задоволення невідкладних потреб Збройних Сил України у частині виготовлення танків БМ “Оплот”»	25 грудня 2015 р. № 1083
“Деякі питання підвищення обороноздатності і безпеки держави та задоволення невідкладних потреб Збройних Сил України у частині виготовлення літаків Ан-148-ЕА”	25 грудня 2015 р. № 1084
“Про особливості метрологічного забезпечення діяльності у сфері оборони України”	23 грудня 2015 р. № 1152
“Про порядок підтвердження статусу осіб, які беруть безпосередню участь в антитерористичній операції, з метою застосування пільг з оподаткування військовим збором”	30 грудня 2015 р. № 1161
Розпорядження КМУ	
“Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Угоди між Урядом Литовської Республіки, Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України стосовно створення спільної військової частини”	21 січня 2015 р. № 54-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії стосовно співробітництва у сфері військових перевезень”	18 лютого 2015 р. № 109-р
“Про затвердження переліку компонентів рідкого ракетного палива, що підлягають утилізації у 2015 і 2016 роках”	18 лютого 2015 р. № 108-р
“Про проведення дострокового випуску курсантів (слухачів, студентів) випускних курсів навчання вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів у 2015 році”	18 лютого 2015 р. № 131-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Об’єднаних Арабських Еміратів про військово-технічне співробітництво”	23 лютого 2015 р. № 118-р
“Про затвердження складу Української частини комісії з військово-технічного співробітництва”	25 лютого 2015 р. № 133-р
“Про затвердження плану заходів з проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України та методичних рекомендацій щодо його проведення”	25 лютого 2015 р. № 139-р
“Про передислокацію підрозділу військової частини А1836 Повітряних Сил Збройних Сил України”	04 березня 2015 р. № 145-р
“Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у квітні – травні 2015 року”	18 березня 2015 р. № 274-р
“Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Кіпр про співпрацю у сфері оборони”	25 березня 2015 р. № 266-р
“Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Угоди між Кабінетом Міністрів та Урядом Італійської Республіки про перевезення військових вантажів та персоналу через територію України у зв’язку з участю збройних сил Італійської Республіки у Міжнародних силах сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан”	25 березня 2015 р. № 267-р
“Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про заходи зміцнення довіри і безпеки”	25 березня 2015 р. № 268-р
«Про підписання Меморандуму про домовленість між Урядом України та Організацією НАТО із зв’язку та інформації стосовно співробітництва з питань консультацій, управління, зв’язку, розвідки, спостереження та рекогносцировки в рамках програми НАТО “Партнерство заради миру”»	8 квітня 2015 р. № 369-р
“Про підписання Угоди про співробітництво у сфері підтримки між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки (ОНП)”	8 квітня 2015 р. № 370-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Саудівська Аравія про співробітництво в оборонній сфері”	14 травня 2015 р. № 477-р
“Про внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2013 р. № 926-р”	14 травня 2015 р. № 481-р
“Про проведення експерименту з продовольчого забезпечення Збройних Сил”	14 травня 2015 р. № 492-р
“Про обсяги лікарських засобів та медичних виробів, операції з ввезення яких на митну територію України та постачання на митній території України звільняються від обкладення податком на додану вартість на період проведення антитерористичної операції та/або запровадження воєнного стану”	27 травня 2015 р. № 544-р
“Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2008 р. № 613”	4 червня 2015 р. № 567-р
“Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року № 274”	4 червня 2015 р. № 566-р
“Про підписання Протоколу між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічній галузі”	4 червня 2015 р. № 572-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Катар про військово-технічне співробітництво”	4 червня 2015 р. № 573-р

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття та реєстраційний номер
“Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Угоди про співробітництво у сфері підтримки між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання (ОНПП)”	17 червня 2015 р. № 616-р
«Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Меморандуму про домовленість між Урядом України та Організацією НАТО із зв'язку та інформації, яка представлена Генеральним менеджером Агенції НАТО із зв'язку та інформації, стосовно співробітництва з питань консультацій, управління, зв'язку, розвідки, спостереження та рекогносцировки в рамках» програми НАТО “Партнерство заради миру”	17 червня 2015 р. № 617-р
“Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 червня 2009 р. № 626”	8 липня 2015 р. № 697-р
“Про затвердження переліку об'єктів нерухомого військового майна, яке може бути відчужено окремо від земельних ділянок”	17 липня 2015 р. № 740-р
“Про схвалення Концепції державної цільової оборонної програми розвитку озброєння і військової техніки на період до 2020 року”	17 липня 2015 р. № 758-рс
“Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 492”	12 серпня 2015 р. № 828-р
“Про генерального конструктора із створення та модернізації зенітних ракетних систем і комплексів протиповітряної оборони”	8 вересня 2015 р. № 921-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про передачу дарунка у сфері охорони здоров'я”	16 вересня 2015 р. № 930-р
“Про передачу нерухомого майна у м. Артемівську до сфери управління Міністерства оборони”	23 вересня 2015 р. № 997-р
“Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у жовтні- листопаді 2015 року”	23 вересня 2015 р. 1000-р
“Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення у 2015 році Дня захисника України”	30 вересня 2015 р. № 1022-р
“Про утворення Організаційного комітету з підготовки та відзначення у 2015 році Дня захисника України”	30 вересня 2015 р. № 1023-р
“Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству оборони на 2015 рік”	7 жовтня 2015 р. № 1036-р
“Про внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року № 493”	7 жовтня 2015 р. № 1063-р
“Про передислокацію гарнізонних будинків офіцерів Збройних Сил”	7 жовтня 2015 р. № 1054-р
“Про внесення змін у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 р. № 544”	13 жовтня 2015 р. № 1071-р
“Про утворення Науково-дослідного центру ракетних військ і артилерії”	21 жовтня 2015 р. № 1114-р
“Про передачу нерухомого майна аеродрому Кайдаки до сфери управління Міністерства оборони”	4 листопада 2015 р. № 1136-р
“Про внесення зміни до пункту 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2013 р. № 670”	11 листопада 2015 р. № 1162-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Намібія про співробітництво в оборонній сфері”	25 листопада 2015 р. №1233-р
“Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у листопаді 2015 року”	25 листопада 2015 р. №1229-р
“Про затвердження переліку рухомого військового майна Збройних Сил, яке може бути відчужено”	25 листопада 2015 р. № 1241-р
“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Сенегал про військово-технічне співробітництво”	2 грудня 2015 р. № 1268-р
“Про затвердження додаткового переліку боєприпасів, що підлягають утилізації”	16 грудня 2015 р. № 1339-р
“Про передислокацію 484 літаючої авіаційно-технічної лабораторії Сухопутних військ Збройних Сил”	16 грудня 2015 р. № 1328-р
“Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 492”	23 грудня 2015 р. № 1384-р

АНАЛІЗ ВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ У СІЧНІ – ЛЮТОМУ 2015 р.

Перший етап (грудень 2014 – середина січня 2015 рр.)

Протягом грудня 2014 – січня 2015 рр. штаб антитерористичної операції (АТО) продовжував реалізацію мирного плану двостороннього припинення вогню в режимі “Тиша”.

Військові частини і підрозділи виконували завдання на більш ніж 90 блокпостах, 140 опорних пунктах та одному батальйонному районі оборони, охороняли й обороняли три аеродроми (“Донецьк”, “Краматорськ”, “Маріуполь”), дві бази зберігання озброєння і військової техніки у м. Артемівськ та позицію радіолокаційної роти “Катер” поблизу м. Авдіївка.

Основні зусилля військових частин і підрозділів зосереджувалися на стабілізації обстановки на підконтрольних територіях, перегрупуванні сил і засобів, поповненні запасів боєприпасів та інших матеріальних засобів, відновленні боєздатності у визначених районах, удосконаленні інженерного обладнання блокпостів та опорних пунктів.

Незважаючи на оголошення повного припинення вогню, не передбачені законом збройні формування за підтримки регулярних підрозділів збройних сил Російської Федерації продовжували шукати можливості для зриву мирного процесу, не припиняючи обстріли позицій сил АТО та населених пунктів. З 9 грудня 2014 р. до 15 січня 2015 р. по українських військах бойовики здійснили 1052 обстріли.

Підвищилася активність російських диверсійно-розвідувальних груп. Було зафіксовано проникнення та дії близько 80 диверсійно-розвідувальних груп противника.

Користуючись припиненням вогню, російська сторона значно збільшила кількість польотів безпілотних літальних апаратів, які цілодобово вели розвідку позицій наших військ, приховано постачали зброю, у тому числі під виглядом “гуманітарних конвоїв”, всебічно забезпечували та готували не передбачені законом збройні формування, зокрема на території Російської Федерації. Щодоби через неконтрольовані Україною пункти пропуску на тимчасово окуповані території заходило понад 40 вантажних автомобілів з боєприпасами, матеріально-технічними засобами та особовим складом, а також озброєння і військова техніка.

У середині січня 2015 р. противник значно збільшив кількість обстрілів сил антитерористичної операції з метою витіснення їх із займаних позицій. Найбільш інтенсивні обстріли здійснювались на Дебальцевському та Донецькому напрямках.

Другий етап (друга половина січня 2015 р.)

Друга половина січня позначилася запеклими боями в районі Донецького аеропорту. Протягом 242 діб сили антитерористичної операції здійснювали оборону літовища. Донецький аеропорт став символом мужності і героїзму наших бійців.

Донецький аеропорт міг стати перевалочною базою для Російської Федерації для постачання повітряним шляхом до району конфлікту зброї, боєприпасів та бойової техніки. Саме тому контроль за аеропортами Донецька, Краматорська і Луганська був одним із основних завдань проведення антитерористичної операції.

15 січня 2015 р. противник розпочав активні бойові дії для захоплення Донецького аеропорту. У свою чергу, українське командування з 18 січня 2015 р.

розпочало операцію з деблокування оточених захисників аеропорту та недопущення захоплення нового терміналу бойовиками. Виконати усі заплановані завдання не вдалося.

Обстановка в районі Донецького аеропорту потребувала прийняття важливих рішень, одним з яких було виведення з ладу злітно-посадкової смуги та пошук військовослужбовців, які ще залишалися в новому терміналі. 20 січня 2015 р. злітно-посадкову смугу було виведено з ладу. Одночасно було проведено дистанційне мінування Путилівського мосту, що значно ускладнило підвезення боєприпасів та підхід військової техніки ворога.

Подальше утримання приміщення нового терміналу було неможливе через його повне зруйнування. Сили антитерористичної операції залишили аеропорт, але продовжували здійснювати його вогневий контроль.

Третій етап (кінець січня — лютий 2015 р.)

Після захоплення Донецького аеропорту не передбачені законом збройні формування за підтримки підрозділів збройних сил Російської Федерації активізували зусилля на Дебальцевському напрямку та 25 січня 2015 р. розпочали наступальні дії.

Досягнення противником поставленої мети мало стати фактором спонукання керівництва України, західних посередників та глав держав Нормандської четвірки напередодні чергового раунду переговорів у Мінську до врахування вимог і інтересів Російської Федерації.

З метою оточення українських військ у районі Дебальцеве бойовики так званого “Горлівсько-Єнакієвського угруповання” розпочали наступ в напрямку Горлівка, Вуглегірськ.

Стойкою обороною підрозділів зі складу 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади в районах населених пунктів Чорнухине, Рідкодуб, Нікішине було зупинено противника зі східного напрямку. В подальшому основні зусилля військових частин і підрозділів антитерористичної операції були спрямовані на нанесенні вогневого ураження резервам противника в районах Горлівка, Єнакієво, Харцизьк, Розсипне, Алчевськ, Стаханов.

У ході відбиття наступу противника було здійснено нарощування угруповання наших військ за рахунок перегрупування військових частин з інших напрямків та тих, що завершували відновлення боєздатності. Співвідношення сил і засобів, що склалося на той час, давало можливість вести лише позиційну оборону з метою недопущення втрати контрольованої території, зупинення просувань противника, виграшу часу для перегрупування військ (врізка 1).

Врізка 1. Співвідношення сил та засобів на Дебальцевському плацдармі (сили АТО – не передбачені законом збройні формування)

- особовий склад – 1 : 2,1;
- танки – 1 : 3,5;
- бойові броньовані машини – 1 : 1,3;
- реактивні системи залпового вогню – 1 : 7,5;
- артилерійські системи – 1 : 7,1

Розуміючи це, російська сторона розпочала активне переміщення озброєння та військової техніки до Дебальцевського плацдарму. Переміщення здійснювалося як у межах Донецької та Луганської областей, так і з території Російської Федерації. Противник мав на меті за будь-яких умов оточити наші війська до початку переговорів Нормандської четвірки у Мінську 12 лютого 2015 року.

Адекватне нарощування сил і засобів Збройних Сил України було неможливе через відсутність резервів. Переміщення підрозділів з інших напрямків призвело б до послаблення флангів. На інших напрямках противник намагався скувати дії сил АТО з метою недопущення їх перегрупування та переміщення резервів.

Найбільш складна ситуація склалася в районі м. Дебальцеве, де противник провів перегрупування сил та намагався взяти місто штурмом.

Провівши активні рейдові та штурмові дії поблизу Дебальцеве, Чорнухине, Кам’янка, Ольховатка, Санжарівка, Нижнє Лозове, за підтримки РСЗВ, артилерії і танків, противник прорвав оборону наших військ з напрямку Вергулівки, вийшов на східну околицю Дебальцеве та взяв під контроль основні адміністративні будівлі міста, залізничний вузол, мікрорайон Жовтневий.

Підрозділи противника були виснажені. Унаслідок значних втрат їх наступальний потенціал був вичерпаний. Для продовження наступальних дій ворогу потребувалося не менше двох діб для відпочинку, поповнення запасів ракет та боєприпасів, а також перегрупування резервів, які були зупинені вогнем нашої артилерії.

Враховуючи, що підрозділи сил АТО на Дебальцевському напрямку виконали усі визначені завдання, а також обстановку, що склалася, для збереження життя і здоров'я особового складу, озброєння та військової техніки було прийнято рішення до ранку 18 лютого 2015 р. відвести підрозділи із району м. Дебальцеве.

Відхід військ на визначені рубежі оборони був організований та проведений з мінімальними втратами особового складу, озброєння та військової техніки.

Після відведення підрозділи були зосереджені в районі збору (м. Артемівськ). Загалом з 2678 осіб, які підлягали відведенню, було виведено 2629 осіб, із них 131 військовослужбовець був поранений. Також виведено понад 810 одиниць озброєння та військової техніки, що становить більше половини від їх загальної кількості в районі Дебальцеве у період з жовтня 2014 р. до лютого 2015 р. З них більше 50% – це бойова техніка, решта – спеціальна та автомобільна техніка.

Для забезпечення відходу військ було створено систему районів, рубежів і позицій. В глибині оперативної побудови військ були створені та утримувалися мобільні бронегрупи (резерви).

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ У 2015 р.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2015 р.” на потреби Збройних Сил передбачалося 46 736,0 млн грн, (2,53 % валового внутрішнього продукту), у тому числі за загальним фондом – 45 010,9 млн грн (96,3 % видатків), за спеціальним – 819,6 млн грн (1,8 %), за резервним – 905,5 млн грн (1,9 %).

Протягом 2015 р. Міністерство оборони отримало 49 334,0 млн грн (2,67 % ВВП), або 105,6 % річних призначень, з них за загальним фондом – 45 010,9 млн грн (100 % призначень), за спеціальним – 3 417,6 млн грн (417 %), за резервним – 905,5 млн грн (100 %).

Схема 1. Фінансування Збройних Сил у 2015 р., %

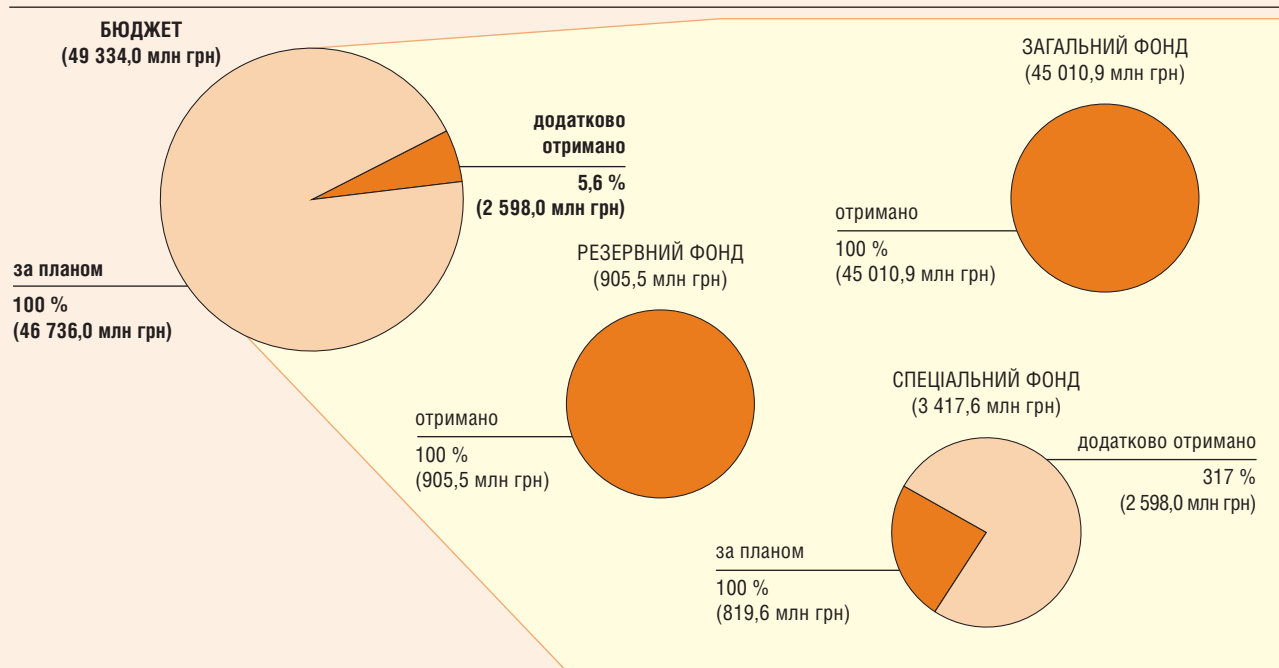
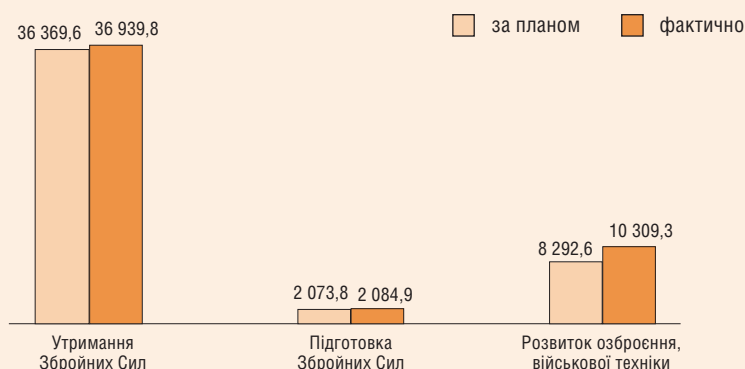

Схема 2. Фінансування за функціональним призначенням у 2015 р., млн грн

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ, СТРУКТУРА ТА БОЙОВИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Структура Міністерства оборони України, на кінець року

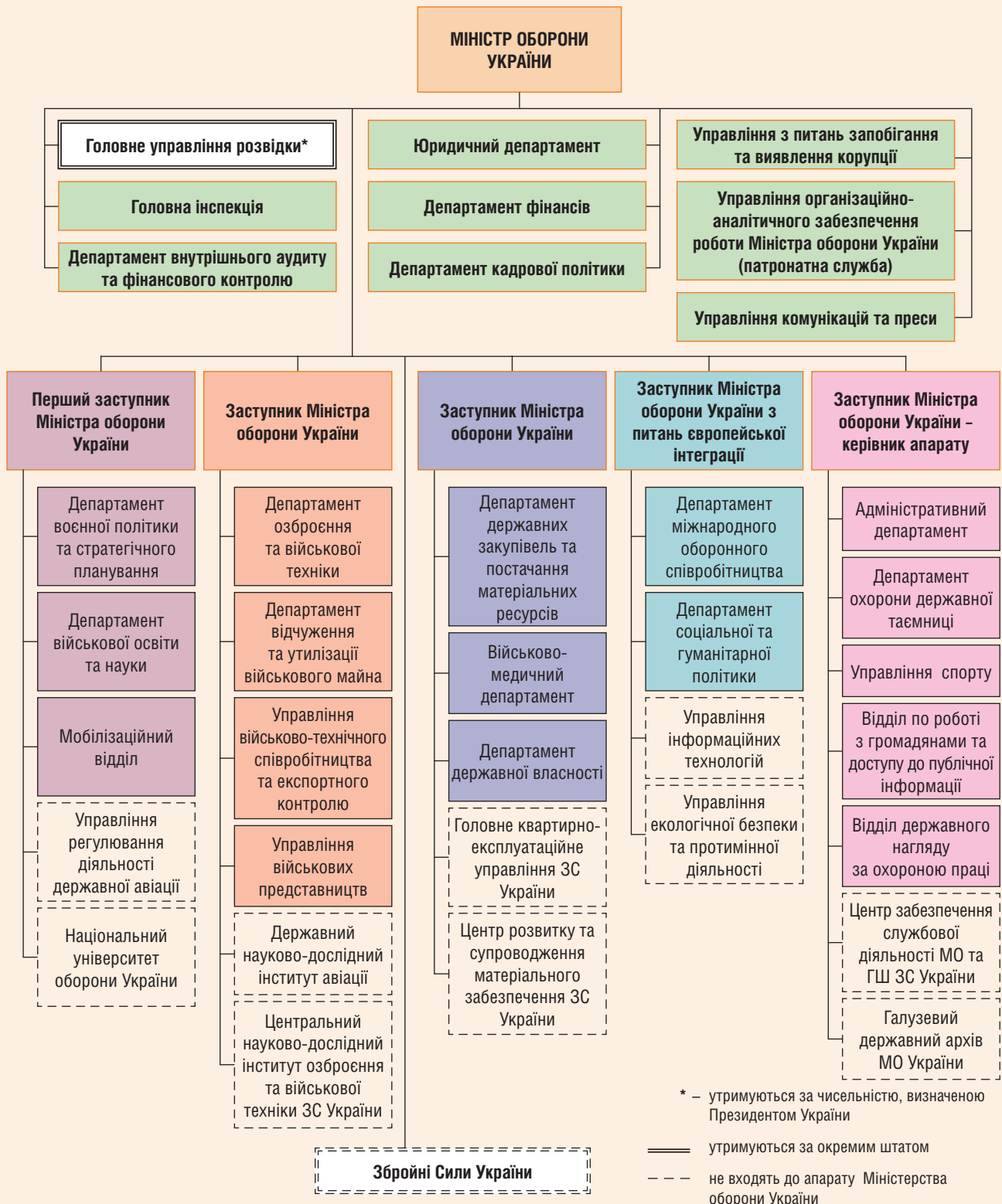

Схема 2. Структура Генерального штабу, на кінець року

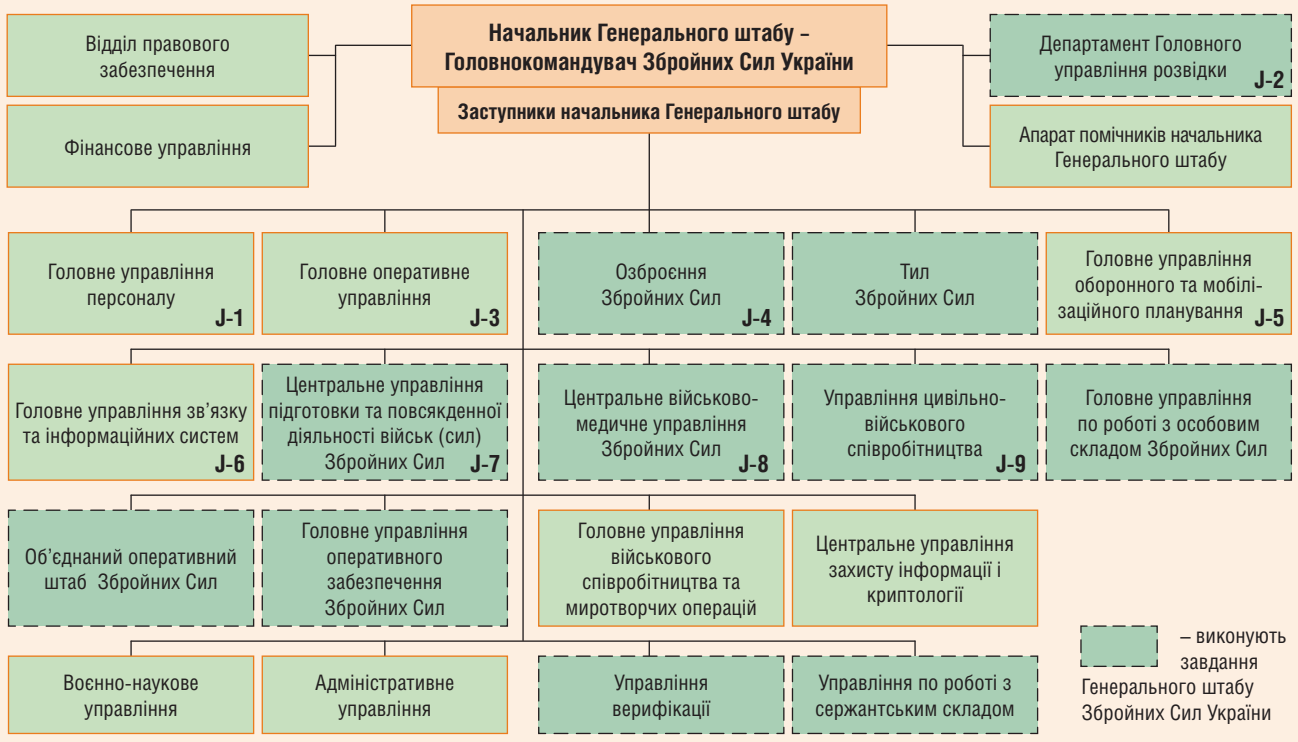

Схема 3. Структура Збройних Сил, на кінець року

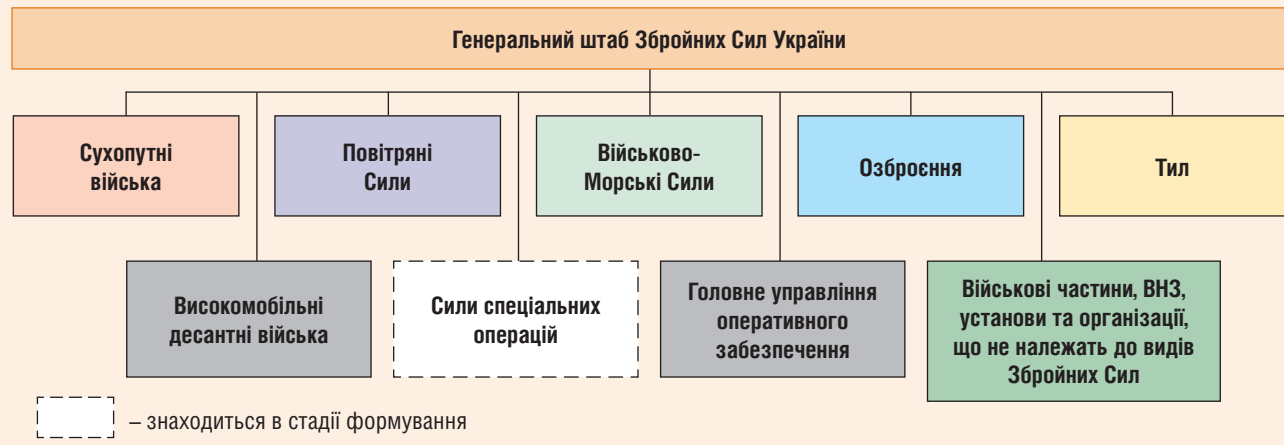

Схема 4. Чисельність Збройних Сил у 2013-2015 роках, на кінець року, тис. осіб

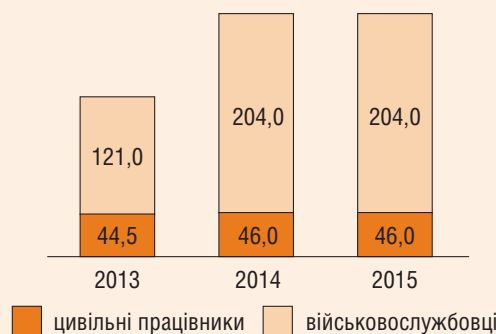

Схема 5. Організаційна структура та бойовий склад Сухопутних військ, на кінець року

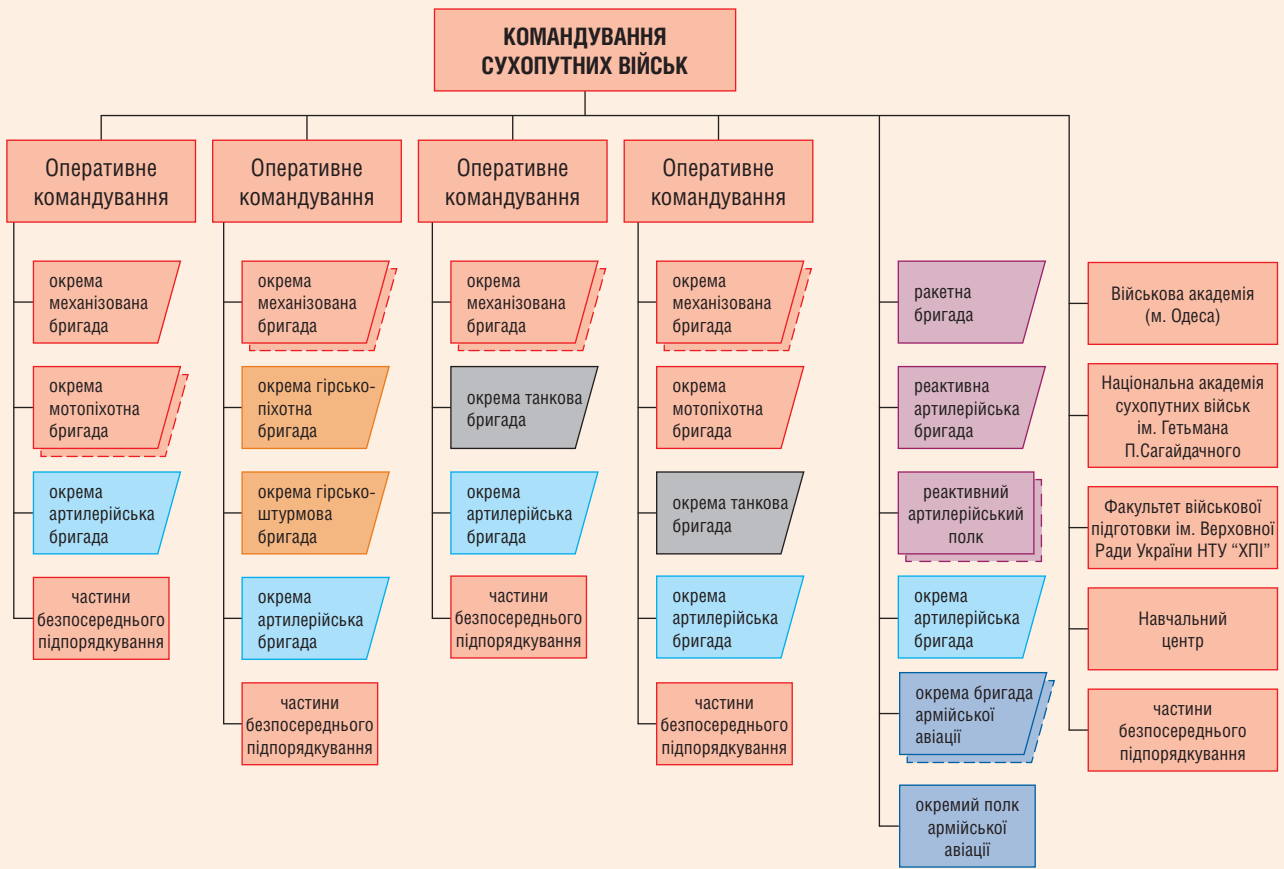

Схема 6. Організаційна структура Повітряних Сил, на кінець року

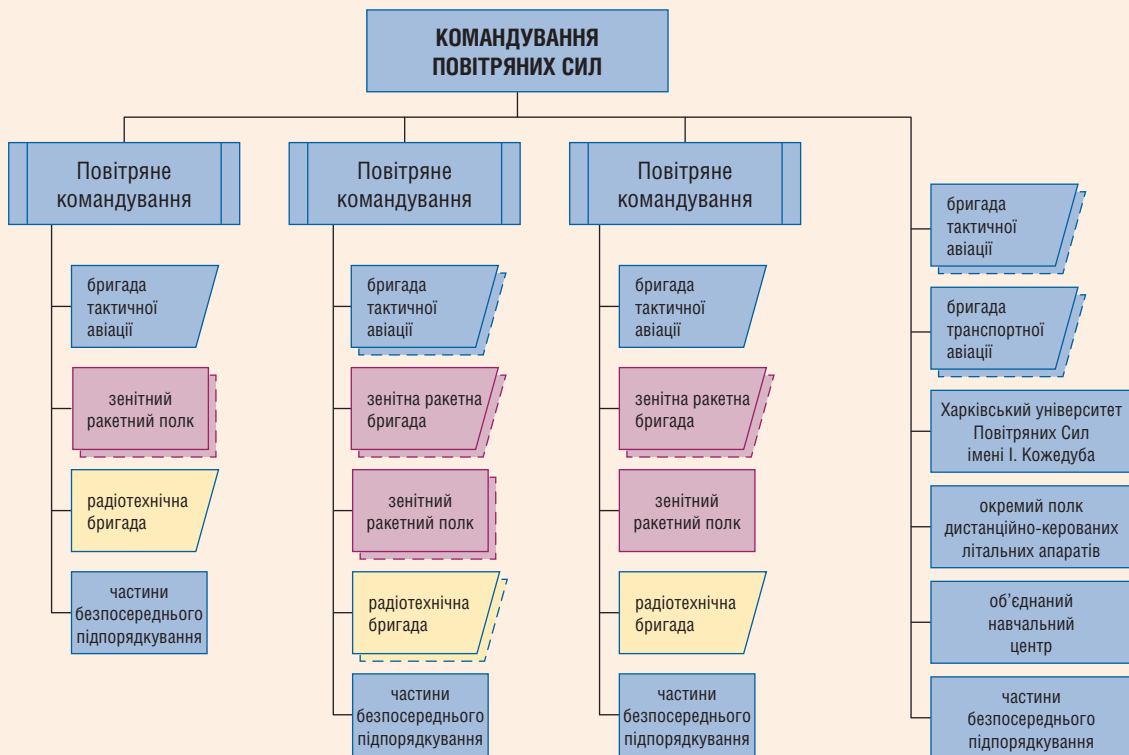

Схема 7. Організаційна структура та бойовий склад Військово-Морських Сил, на кінець року

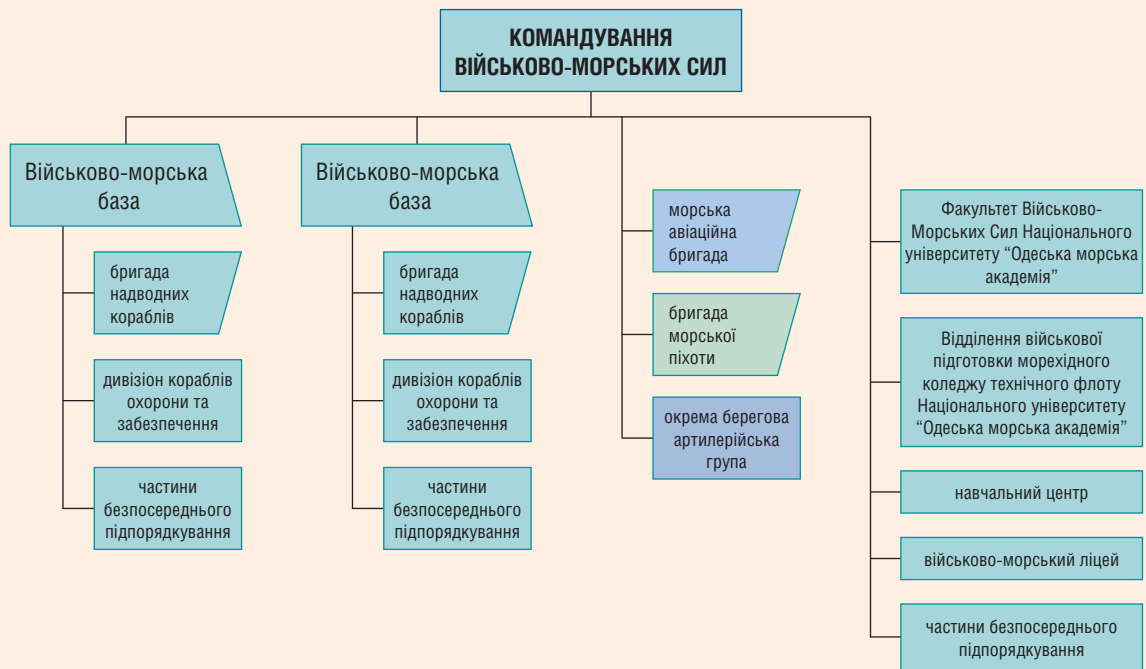
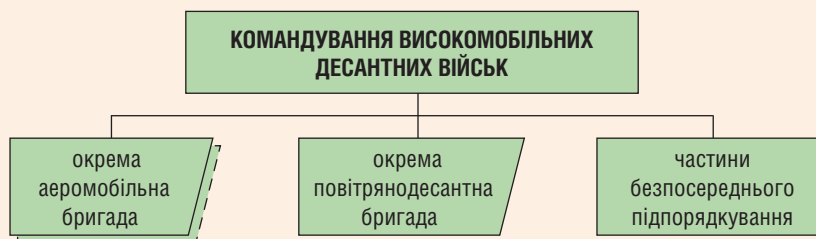

Схема 8. Організаційна структура високомобільних десантних військ, на кінець року

ОСНАЦЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ОЗБРОЄННЯМ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ У 2015 р.

	ВИПРОБУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЕКТИ РОЗРОБЛЕННЯ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од. (компл.)	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПODOВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	<ul style="list-style-type: none"> • міномет калібру 120 мм; • 30-мм автоматична гармата ЛВГ-30; • ствол КБА.113 до 30 мм автоматичної гармати 2А42; • комплекс автоматизованого управління артилерійськими підрозділами "Оболонь-А"; • кулемет КМ-7,62 • тактичний комплект до стрілецької зброї 5,45 мм; • тактичний комплект до стрілецької зброї 7,62 мм; • снайперська гвинтівка "Форт-301" калібру 7,62 мм; • кулемет "Форт-401" калібру 5,56 мм; • кулемет "Форт-401" калібру 7,62 мм; • тепловізор "Archer"; • БТР-ЗДА; • БТР-3Е1 (БТР-3Е1У); • броньована ремонтно-евакуаційна машина БРЕМ-4РН; • броньована санітарно-евакуаційна машина БММ-1С; • броньована медична машина МТ-ЛБ-С; • автомобіль підвищеної прохідності КРАЗ-63221 з кузовом-фургонном; • автомобіль МАЗ-6316, 6317 	<ul style="list-style-type: none"> • броньована медична машина МТ-ЛБ-С 	<ul style="list-style-type: none"> • кулемет КМ-7,62 – 140; • пістолет "Форт-14ТП" з глушником – 500; • пристрій зниження звуку пострілу – 1000; • приціл до ручного протитанкового гранатомету – 200; • переносний протитанковий ракетний комплекс "Стugna-П" – 30; • протитанкові керовані ракети РК-2С – 507; • постріл з керованою ракетою "Комбат" – 380; • броньована ремонтно-евакуаційна машина БРЕМ-4РН – 2; • броньована санітарно-евакуаційна машина БММ-1С – 4 	<ul style="list-style-type: none"> • модернізація реактивної системи залпового вогню 9К58 "Смерч"; • модернізація реактивної системи залпового вогню БМ-21 "Град"
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> • переносний зенітний ракетний комплекс "Ігла-1"; • бойовий вертоліт Мі-24 (за повним варіантом модернізації) 	<ul style="list-style-type: none"> • військово-транспортний літак Ан-70; • модернізований літак Л-39М; • модернізований літак Су-25М1К; • модернізований учбово-бойовий літак Су-25УБМ1К; • комбіновані пристрої викиду хибних цілей "АДРОС" КУВ 26-50-01, КУВ 26-50-02; • турбовинтовентиляторний авіаційний двигун Д-27; • виріб 6110-У; • програмно-апаратний комплекс "СЛАВУТИЧ-БУР" 	<ul style="list-style-type: none"> • вертоліт Мі-2 – 4; • десантно-транспортний вертоліт Мі-8МСБ-В – 4; • комбінований пристрій викиду хибних цілей "АДРОС" КУВ 26-50 – 12; • станція оптико-електронного придушення "Адрос" – 8; • безпілотний авіаційний комплекс "Фурія" – 5; • безпілотний авіаційний комплекс "Fly Eye" – 2; • безпілотний авіаційний комплекс "Spray Argow" – 3; • радіолокаційна станція П-18 "Малахіт" – 6; • радіолокаційна станція 35Д6М – 1; • естратори радіолокаційні А1000М – 3; • автоматичний командно-диспетчерський пункт – 2; • авіаційні двигуни – 5 	<ul style="list-style-type: none"> • літак Су-25М1; • літак Су-27-1М; • літак Су-27-УБ; • літак Л-39М1; • вертоліт Мі-24ПУ1; • радіолокаційна станція 35Д6М; • спряження радіолокаційної станції 35Д6 із зенітним ракетним комплексом С-300ПС
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> • малий броньований артилерійський катер проекту 58155 	–	–	–
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ	<ul style="list-style-type: none"> • сигнальна міна; • ручна димова граната 	<ul style="list-style-type: none"> • радіорелейні станції Р-425С1, Р-425С2, Р-425С3; • пристрій радіомоніторингу систем зв'язку короткохвильового діапазону Р-677; • автоматизований комплекс розвідки СН-4003; • ручні димові гранати РДГ-55, РДК-55М 	<ul style="list-style-type: none"> • апаратура споживачів супутникових навігаційних систем – 335; • спеціальна апаратура для захисту інформації – 87; • радіостанція – 522; • екскаватор – 9; • кран автомобільний – 12 	<ul style="list-style-type: none"> • засоби зв'язку

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2015 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Таблиця 1. Підготовка органів військового управління

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Командно-штабні навчання з органами військового управління та військами (силами)	1	1
Командно-штабні навчання	4	20
Командно-штабні тренування	16	26
Спільні штабні тренування	41	97
Роздільні штабні тренування	52	74
Тренування чергових сил з протиповітряної оборони	4	5
Тренування з розгортання ПУ ГШ ЗС України та організації роботи оперативного складу	–	2
РАЗОМ:	118	225

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 2. Підготовка органів управління видів Збройних Сил

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Сухопутні війська		
Командно-штабні навчання на картах	18	20
Командно-штабні тренування	18	27
Повітряні Сили		
Командно-штабні навчання на картах	18	18
Командно-штабні тренування	23	148
Військово-Морські Сили		
Командно-штабні навчання на картах	3	5
Командно-штабні тренування	12	13
Високомобільні десантні війська		
Командно-штабні навчання на картах	2	1
Командно-штабні тренування	9	9

БОЙОВА ПІДГОТОВКА ПІДРОЗДІЛІВ ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 3. Бойова підготовка механізованих і танкових військ Сухопутних військ

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Бригадні тактичні навчання	1	9	900
Батальйонні тактичні навчання	50	69	139
Ротні тактичні навчання	201	215	106
Бойові стрільби взводів	603	492	81,5
Бойові стрільби відділень	1 809	1 120	61,9
Стрільби з озброєння танків	263	744	282,8
Стрільби з озброєння бойових машин	1 039	1 703	163,9
Стрільби зі стрілецької зброї	4 291	8 064	187,9
Водіння танків	344	352	102,3
Водіння бойових машин	2 400	1 772	73,8
Водіння автомобілів	1 760	1 669	94,8
Стрибки з парашутом	11 127	7 760	69,7

Таблиця 4. Льотно-тактична підготовка і застосування армійської авіації Сухопутних військ

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	4	–	–
Практичне бомбометання	8	8	100
Практичні стрільби по наземних цілях	407	407	100
Середній наліт на один екіпаж	78 год.	98 год. 13 хв	126

Таблиця 5. Льотно-тактична підготовка і застосування авіації Повітряних Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	9	18	200
Практичні стрільби по наземних цілях	402	362	90
Практичне бомбометання	574	601	104,7
Десантування повітряних десантів	61	85	139,3
Середній наліт на один екіпаж	50 год.	53 год. 49 хв	108

Таблиця 6. Виконання курсів бойової підготовки кораблями (катерами) Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Артилерійські стрільби по морських цілях	110	78	70,9
Артилерійські стрільби по повітряних цілях	96	42	43
Мінні вправи	приймка мін	2	100
	постановка мін	4	75
Підривні бойові вправи	5	3	60
Середня наплаваність кораблів (катерів), діб	20	24	120

Таблиця 7. Льотно-тактична підготовка і застосування морської авіації

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	1	3	300
Практичне бомбометання	80	65	81,2
Десантування повітряних десантів	106	535	504,7
Середній наліт на один екіпаж	50 год.	52 год. 07 хв	104

Таблиця 8. Бойова підготовка підрозділів військ берегової оборони Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Бригадні тактичні навчання	0	1	100
Батальйонні тактичні навчання	2	7	350
Ротні тактичні навчання	43	56	132
Бойові стрільби взводів	15	74	493
Бойові стрільби відділень	38	159	418
Стрільби з озброєння танків	29	28	96
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	52	46	88
Стрільби зі стрілецької зброї	150	463	308
Водіння танків, БМП (БТР)	41	71	173
Стрибки з парашутом	5 5051	3 954	78

Таблиця 9. Бойова підготовка Високомобільних десантних військ

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Бригадні тактичні навчання	4	5	125
Батальйонні тактичні навчання	15	18	120
Ротні тактичні навчання	45	46	102
Бойові стрільби взводів	135	137	101
Бойові стрільби відділень	405	412	101
Стрільби з озброєння танків	-	35	-
Стрільби з озброєння бойових машин	375	386	102
Стрільби зі стрілецької зброї	1 125	1 134	101
Водіння бойових машин	320	189	59
Водіння автомобілів	160	229	143
Стрибки з парашутом	49 500	4 400	8,8

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ НАВЧАННЯ ЗА УЧАСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2015 р.

Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Загальна чисельність сил, озброєння та військової техніки
На території України або поблизу її кордонів				
“Fearless Guardian – 2015” Українсько-американське навчання	20 квітня – 15 листопада	Міжнародний центр миротворчості та безпеки, (с. Старичі, Львівська обл.)	Індивідуальна та колективна підготовка особового складу підрозділів Збройних Сил та Національної гвардії України за стандартами збройних сил США	Від України – 1140 військово-службовців. Від ЗС США – до 1000 представників
“Saber Guardian/Rapid Trident – 2015” Українсько-американське навчання	20–31 липня	Міжнародний центр миротворчості та безпеки, (с. Старичі, Львівська обл.)	Підвищення рівня взаємосумісності між підрозділами Збройних Сил України та підрозділами збройних сил країн-партнерів під час планування та проведення операцій широкого спектру	Від України – 670 військовослужбовців. Від інших держав – 963 представники
“Sea Breeze – 2015” Українсько-американське навчання	31 серпня – 12 вересня	Акваторія Чорного моря, м. Одеса, “Широколанівський” полігон СВ	Підвищення рівня взаємосумісності між підрозділами Збройних Сил України та підрозділами збройних сил країн-партнерів під час планування та проведення операції з безпеки на морі	Від України – понад 1 тис. військовослужбовців, 13 кораблів і катерів, 3 літаки, 4 вертольоти. Від інших держав – 126 представників, три військових кораблі
“Law and Order – 2015” Українсько-польське навчання підрозділів військової поліції	8–11 вересня	Міжнародний центр миротворчості та безпеки, (с. Старичі, Львівська обл.)	Підвищення рівня взаємосумісності між підрозділами Військової служби правопорядку Збройних Сил України та військової поліції збройних сил Республіки Польщі	Від України – 50 військовослужбовців. Від Республіки Польща – 4 представники
“Safe Skies – 2015” Українсько-польське навчання авіаційних підрозділів	14–15 жовтня	Повітряний простір України	Підвищення рівня взаємосумісності між авіаційними підрозділами Збройних Сил України та збройних сил Республіки Польщі	Від України – 2 літаки МіГ-29, особовий склад радіотехнічних підрозділів, пунктів наведення авіації в районах здійснення польотів. Від Республіки Польща – 3 літаки
Поза межами України				
“Sea Shield – 2015” Протичовнове навчання країн чорноморського басейну	20–24 липня	Акваторія Чорного моря, Румунія	Підвищення рівня взаємосумісності між підрозділами Збройних Сил України та збройних сил країн-партнерів під час планування та проведення операції з безпеки на морі	Від України – 250 військовослужбовців, 1 корабель, 1 вертоліт, гідро-акустична станція
“Світла Лавина – 2015” Багатонаціональне навчання	2–5 вересня	Угорщина	Підвищення рівня сумісності національних складових та злагоженості багатонаціонального інженерного батальйону “Тиса”	Від України – 20 військовослужбовців, 1 вантажний автомобіль, 2 надувні моточовни
“Trident Juncture – 2015” Багатонаціональне сертифікаційне навчання	18–28 жовтня	Королівство Іспанія	Сертифікація сил і засобів ротації Сил реагування НАТО 2016 року	Від України – 20 військовослужбовців, 1 літак
“Maple Arch – 2015” Багатонаціональне навчання	9–22 листопада	Литовська Республіка	Підвищення рівня взаємосумісності між підрозділами Збройних Сил України та збройних сил країн-партнерів під час спільних операцій з підтримання миру та безпеки	Від України – 39 військовослужбовців
“Common Challenge – 2015” Сертифікаційне навчання бойової тактичної групи Європейського Союзу	14–20 листопада	Республіка Польща	Сертифікація сил і засобів ротації багатонаціональної бойової тактичної групи Європейського Союзу у 2016 році	Від України – 8 військовослужбовців

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ЯКИМ У 2015 р. ПРИСВОЄНО ЗВАННЯ ГЕРОЙ УКРАЇНИ

№ з/п	Прізвище ім'я та по батькові	Вид Збройних Сил	Посада	Номер і дата Указу Президента України	Опис подвигу
1	ГЕРАСИМЕНКО Ігор Леонідович	Високомобільні десантні війська	Командир аеромобільно-десантного батальйону 95-ї окремої аеромобільної бригади, майор	№ 71/2015 від 12 лютого 2015	У травні – липні 2014 р. під час конвоювання колони техніки офіцером були помічені бойовики, які захопили блокпост та намагалися завладіти двома БМП-2. Завдяки професіоналізму та вмінню швидко реагувати на зміни в обстановці, особистим діям сили конвою знешкодили бойовиків та автомобільну техніку. Підрозділам підпорядкованої батальйонно-тактичної групи вдалось без втрат захопити та надалі утримувати – пануючу висоту 167,6 (гору Карачун), тим самим контролювати ймовірні напрямки наступних дій бойовиків поблизу міста Слов'янськ. Штурмовою групою під керівництвом майора ГЕРАСИМЕНКА І. Л. було взято під контроль та утримано стратегічну точку створення «Маринівського коридору», курган Савур-Могилу, що надалі позитивно вплинуло на хід операції. За час проведення АТО двічі був поранений, але завдяки особистій силі волі та відповідальності залишався на чолі підрозділу, який виконав поставлені завдання
2	ТРЕПАК Олександр Сергійович	Сухопутні війська	Командир загону спеціального призначення окремого полку спеціального призначення, полковник	№ 74/2015 від 12 лютого 2015	У червні 2014 р. поблизу м. Артемівськ у складі групи спеціального призначення брав участь у пошуку та евакуації важкопораненого командира Центру забезпечення бронетанковим озброєнням. На чолі підгрупи з восьми бійців захопив блокпост на в'їзді в місто та протягом трьох годин утримував його, забезпечивши коридор безпеки для доставляння другою підгрупою командира Центру до місця евакуації вертольотом. Під час бою отримав кульове поранення в ногу, але від евакуації відмовився та протягом двох діб керував відбиттям штурму Центральної бази озброєння. Після лікування в госпіталі з 27 серпня по 03 жовтня 2014 р. керував обороною Донецького аеропорту, відбиттям штурму та захоплення аеропорту, під час яких було підбито 8 танків, один танк захоплено та евакуйовано, знищено 270 та захоплено в полон 6 сепаратистів. Організував контрдиверсійну та контрзасадну роботу в околицях аеропорту, що унеможливило спроби сепаратистів перекрити шляхи постачання захисникам аеропорту продуктів та боєприпасів
3	ШАПТАЛА Сергій Олександрович	Сухопутні війська	Командир 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади, полковник	№ 93/2015 від 18 лютого 2015	Протягом 2014–2015 рр. під час проведення антитерористичної операції на Сході України, військовослужбовці 128-ї гірсько-піхотної бригади під командуванням полковника ШАПТАЛИ С. О. утримували свої позиції у м. Дебальцеве Донецької області. Завдяки умілому керівництву та героїзму військовослужбовців 128-ї бригади у лютому 2015 р. було організовано та проведено операцію з передислокації угруповання військ з Дебальцевського плацдарму у визначений керівництвом антитерористичної операції район з найменшими втратами особового складу та військової техніки
4	ЗУБАНИЧ Василь Іванович	Сухопутні війська	Командир 10-ї окремої гірсько-штурмової бригади, підполковник	№ 163/2015 від 23 березня 2015	За час проведення антитерористичної операції пройшов через бої за населені пункти Новоанновку, Нижньотепле, Станицю Луганську, Макарове, Щастя, Луганський аеропорт, Дебальцеве, та Луганський аеропорт, а також низку інших населених пунктів Луганської та Донецької областей. Підполковник ЗУБАНИЧ В. І. виконував завдання на мобільних пересувних блокпостах, організував супровід колон та вантажів. У складі штурмової групи підполковник ЗУБАНИЧ В. І. здійснював прорив до Луганського аеропорту для подальшого прикриття та забезпечення відходу підрозділів з оточення. Під час бою отримав осколкове та вогнепальне поранення, але незважаючи на це відмовився від госпіталізації та продовжував керувати підрозділом. З листопада 2014 р. виконував завдання на Дебальцевському напрямку. Підполковник ЗУБАНИЧ В. І. керував опорними пунктами та блок-постами.
5	ПОРХУН Олександр Володимирович	Високомобільні десантні війська	Командир аеромобільної роти окремого аеромобільного батальйону 95-ї окремої аеромобільної бригади, майор	№ 165/2015 від 23 березня 2015	16 липня 2014 р. майор ПОРХУН О. В. очолював штурмову групу, яка виконувала завдання щодо знищення бойовиків поблизу населеного пункту с. Дмитрівка Донецької області. 27 липня 2014 р. було знищено кілька вогневих позицій бойовиків та встановлено вогневий контроль за населеними пунктами Степанівка та Петровське Донецької області, що привело до зриву наступу бойовиків. 29 липня 2014 р. штурмовою групою було взято під контроль та утримувався курган Савур-Могилу. У цей же час майор ПОРХУН О. В. зазнав контузію третього ступеня, але продовжував виконувати поставлені завдання

№ з/п	Прізвище ім'я та по батькові	Вид Збройних Сил	Посада	Номер і дата Указу Президента України	Опис подвигу
6	СОБКО Сергій Станіславович	Сухопутні війська	Заступник командира 30-ї окремої механізованої бригади, підполковник	№ 164/2015 від 23 березня 2015	У липні 2014 р. батальйонна тактична група, якою керував майор СОБКО С. С. належала до складу сил, яким було поставлене завдання взяти гору Савур-Могила. Цей стратегічний пункт було взято з незначними втратами. 23 серпня 2014 р. майор СОБКО С.С. очолював зведений підрозділ, який звільнив військову частину Повітряних Сил Збройних Сил України
7	ГРИНЮК Володимир Володимирович	Сухопутні війська	Командир механізованої роти механізованого батальйону 30-ї окремої механізованої бригади, капітан	№ 166/2015 від 23 березня 2015	З березня 2014 р. підрозділ капітана ГРИНЮКА В. В. залучено до виконання завдань на Херсонському напрямку. Підрозділ з боями пройшов крізь населені пункти Степанівка, Червона Поляна, Лутугино, Савур-Могила та інші, вийшов з оточення. З роти капітана Гринюка В.В. сформовано групу, яка проводила штурмові дії та надавала допомогу іншим підрозділам. Підрозділ капітана ГРИНЮКА В.В. виконував завдання у с. Піски, згодом на Дебальцевському напрямку в районі населених пунктів Вуглегірськ, Рідкодуб, Дебальцеве. Брав участь у деблокуванні підрозділів 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади. 10–11 лютого 2015 р. під час зачищення с. Логвинове завдяки штурмова група захопила частину населеного пункту, що забезпечило утримання коридору для виходу наших підрозділів, при цьому було знищено три одиниці бронетехніки та до 30 бойовиків. Під час проведення операції капітан ГРИНЮК В.В. отримав поранення, але продовжив керувати зведеним підрозділом
8	КОВАЛЕНКО Юрій Вікторович (помертно). Похований у селі Флорине, Вінницької області	Сухопутні війська	Командир загону спеціального призначення окремого полку спеціального призначення, підполковник	№ 191/2015 від 31 березня 2015	В складі підпорядкованого підрозділу підполковник КОВАЛЕНКО Ю.В виконував бойові завдання щодо проведення розвідки в визначених районах Донецької області для виявлення військ противника, супроводження військових вантажів на небезпечних ділянках, особисто брав участь у бойових діях, знищував живу силу та техніку противника. У липні 2014 року виконував бойові завдання щодо охорони україно-російського державного кордону поблизу с. Провалля Луганської області. Особисто спланував та здійснив операцію з прориву розвідувального загону крізь бойові порядки терористів у районі смт Ізварине Луганської області та перекриття основних напрямків висування сил противника. Організував охорону та оборону підрозділу, що не дало змогу ворогу захопити важливу ділянку місцевості, втягнути зі сторони кордону додаткові сили та розвинути успіх на оперативному напрямку. Усі спроби противника знищити позиції були марними. Унаслідок мінометного обстрілу з боку противника 15 липня підполковник КОВАЛЕНКО Ю.В. зазнав смертельних осколкових вогнепальних поранень та загинув
9	ЗУБКОВ Іван Іванович (помертно) Похований у місті Деражня, Хмельницької області	Високомобільні десантні війська	Заступник командира роти вогневої підтримки по роботі з особовим складом 90-го окремого аеромобільного батальйону 81-ї окремої аеромобільної бригади, старший лейтенант	№ 318/2015 від 09 червня 2015	З листопада 2014 р. по січень 2015 р. перебував у зоні проведення АТО. З 18 січня 2015 р. старший лейтенант ЗУБКОВ І. І. брав участь у проведенні штурмових дій щодо деблокування підрозділів, які обороняли Донецький аеропорт. Його підрозділ прорвав позиції противника, що дало змогу ввести резервний підрозділ для підкріплення оборони Донецького аеропорту. Під час часткового вклинення противника в приміщення аеропорту старший лейтенант Зубков І. І. організував контратаку, вибив противника та відновив контроль. Сам зазнав поранень, але не залишив підлеглих та продовжив відбивати наступ. Старший лейтенант ЗУБКОВ І. І. викликав вогонь артилерії на себе та прикрив відхід підрозділу. Загинув у результаті підризу російськими бойовиками другого поверху нового терміналу
10	МІХНЮК Олег Іванович (помертно). Похований у місті Кисві	Сухопутні війська	Військовослужбовець 24-го батальйону територіальної оборони "Айдар"	№ 494/2015 від 21 серпня 2015	Навесні 2014 р. після початку антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей старший сержант МІХНЮК О. І. пішов добровольцем до 24-го батальйону територіальної оборони "Айдар". Маючи великий бойовий досвід, організував підготовку та навчання військовослужбовців батальйону. Проводив заняття з вогневої, тактичної, інженерної підготовки, навчав особовий склад правилам поведінки в бойовій обстановці, займався питаннями злагодження колективу та патріотичного виховання. 20 серпня 2014 р. у ході боїв за визволення м. Луганськ старший сержант МІХНЮК О. І. загинув прикриваючи собою бойових товаришів від мінометного обстрілу сепаратистів позицій підрозділу біля смт Новосвітлівка Краснодонського району
11	БОЖОК Василь Миколайович	Сухопутні війська	Командир танкового взводу танкової роти танкового батальйону 92-ї окремої механізованої бригади, старший лейтенант	№ 583/2015 від 14 жовтня 2015	Під час оборонних боїв за м. Дебальцеве старший лейтенант БОЖОК В. М. керував взводом, брав участь у відбитті наступів на взводний опорний пункт. 28 січня 2015 р. під час відбиття атаки було знищено: танк Т-72, автомобілі КАМАЗ, УРАЛ, ГАЗ-66 та не допущено прориву оборони. Зранку 12-го лютого командування підрозділу, якому був приданий його екіпаж, поставило завдання – вийти в район с. Логвинове та зайняти оборону, але там був ворог. Спільно з підрозділами 79-ї окремої аеромобільної бригади та 30-ї механізованої бригади почали штурм населеного пункту. Під час бою екіпаж старшого лейтенанта БОЖКА В. М. вибив бойовиків із займаних позицій, а воїни-десантники разом із піхотою зачищали звільнені українські позиції, чим завдавали сепаратистам значних втрат у живій силі та техніці. Відразу отримали новий наказ – виїхати за селище, зайняти вигідну позицію та не допустити пересування ворожої бронетехніки. За команду старшого лейтенанта БОЖКА В. М. екіпаж танка Т-64 зайняв позицію в лісосмузі та замаскувався. З боку м. Вуглегірськ вийшли три танки Т-72. У ході бою старший лейтенант БОЖОК В.М. знищив три Т-72

№ з/п	Прізвище ім'я та по батькові	Вид Збройних Сил	Посада	Номер і дата Указу Президента України	Опис подвигу
12	ЗІНИЧ Ігор Вікторович (помертно) Похований у смт. Рокитне, Київської області	Високомобільні десантні війська	Санітарний інструктор медичного пункту аеромобільно-десантного батальйону 80-ї окремої аеромобільної бригади, молодший сержант	№ 582/2015 від 14 жовтня 2015	З 23 грудня 2014 р. по 20 січня 2015 р. ЗІНИЧ І. М. виконував бойові завдання з оборони Донецького аеропорту. Організував роботу медичного пункту, надавав медичну допомогу пораненим, врятував життя більш ніж 40 бійцям. Евакуював до госпіталю в м. Харків солдата Римара І.М важкопораненого унаслідок влучання пострілу від РПГ-7. Під час газової атаки бойовиками, евакуював 5 військовослужбовців та надав їм необхідну допомогу. Після підриву російськими бойовиками поверхів терміналу ЗІНИЧ І. М. отримав важкі поранення голови та хребта, але продовжив надавати пораненим необхідну допомогу, аж до власної загибелі
13	МЕЖЕВІКІН Євген Миколайович	Сухопутні війська	Командир танкового батальйону військової частини окремої танкової бригади, майор	№ 584/2015 від 14 жовтня 2015	Протягом вересня – жовтня 2014 р. майор МЕЖЕВІКІН Є. М. забезпечував підвезення боєприпасів та продовольства захисникам Донецького аеропорту. Наприкінці вересня 2014 р. біля старого терміналу Донецького аеропорту, коли бойовики розпочали наступ, екіпаж танка Т-64 під командуванням майора МЕЖЕВІКІНА Є. М. знищив два танки Т-72. Усього екіпаж майора МЕЖЕВІКІНА Є. М. знищив 11 танків та броньованих машин. У жовтні 2014 р. у районі с. Опитне для евакуації техніки та особового складу підрозділу однієї з аеромобільних бригад високомобільних десантних військ прорвав смугу оборони противника та забезпечив евакуацію особового складу та двох БТР-80
14	ЦИМБАЛ Сергій Володимирович (помертно). Похований у смт. Ставище, Київської області	Сухопутні війська	Номер обслуги стрілецького відділення взводу стрілецької роти 25-го окремого мотопіхотного батальйону, Солдат	№ 636/2015 від 13 листопада 2015	ЦИМБАЛ С. В. звільнився з органів прокуратури та записався добровольцем до 25 батальйону територіальної оборони "Київська Русь". 07 жовтня 2014 р. біля околиці м. Дебальцеве Донецької області під час проведення бойової операції з виявлення вогневих позицій ворога його група потрапила у засідку розвідувально-диверсійної групи противника. ЦИМБАЛ С. В. першим помітив ворога та одразу попередив побратимів. У ході бою ЦИМБАЛ С. В. утримував противника, даючи змогу товаришам вийти із зони ураження. Загинув у результаті бою, врятувавши цінну власного життя трьох бойових побратимів

КОДЕКС ВІЙСЬКОВОГО СВЯЩЕНИКА (КАПЕЛАНА)

Військовий священик (капелан), відповідаючи на поклик Божий, бере на себе обов'язок дотримуватися заповідей любові та таких принципів:

- служити Богу і за Його допомогою людям, які служать і працюють у Збройних Силах України;
- дотримуватися традицій і практики своєї церкви (релігійної організації);
- бути свідомим того, що як військовий священик (капелан) для військовослужбовців Збройних Сил України він працюватиме в поліконфесійному середовищі і тому добровільно бере на себе обов'язок співпрацювати з капеланами інших релігійних конфесій для забезпечення душпастирської опіки військових та членів їх сімей, які перебувають під його опікою;
- намагатися забезпечити задоволення релігійних потреб (душпастирську опіку) віруючим інших конфесій (релігій) у межах своєї компетенції так само сумлінно, як він це робитиме для вірних своєї конфесії (релігії);
- поважати релігійні переконання та традиції віруючих військовослужбовців, як і право на свободу світогляду невіруючих;
- здійснюючи моління і богослужіння, на яких присутні представники інших конфесій (релігій), намагатися звертати увагу на питання, які є спільними, не допускаючи міжконфесійних поділів та суперечок;
- поважати релігійні вчення, переконання та практики кожного військового священика (капелана), який служить військовослужбовцям Збройних Сил України;
- не вимагати від військовослужбовців Збройних Сил України служіння чи використання практик, які суперечать релігійним практикам їх конфесії (релігії);

намагатися підтримувати своїх колег у служінні через побудову конструктивних відносин із ними, а також і з персоналом за місцем служіння;

- намагатися бути прикладом у дотриманні духовних практик, праведності та здорового способу життя, а також приділяти час для участі в освітніх та рекреаційних програмах задля свого професійного та особистого розвитку;
- узгоджувати розпорядок свого духовного служіння з військовим розпорядком;
- у своєму служінні звертати увагу на працю із сім'ями військовослужбовців;
- чесно захищати всіх від дискримінації на основі релігійних переконань, національності та статі;
- дотримуватися конфіденційності щодо інформації, отриманої під час його служіння;
- не займатися переманюванням у свою віру послідовників інших конфесій (релігій), маючи право проповідувати тим, хто не ідентифікує себе з іншою конфесією;
- маючи духовну владу, якою його наділила його церква (релігійна організація), ніколи не використовувати свій статус задля завдання шкоди особистості людини в релігійному, моральному та емоційному розумінні; використовувати своє душпастирське служіння лише задля якнайкращого задоволення релігійних потреб людей, які перебувають під його опікою;
- виявляти особисту віру та любов до Бога у своєму житті, намагаючись спільно зі своїми колегами-священнослужителями сприяти служінню в гідності і честі, до якого вони були покликані.

ЗМІСТ

Вступне слово Міністра оборони України	3
Розділ 1 Підсумки реформи Збройних Сил у 2015 р. та участі в антитерористичній операції	5
Розділ 2 Система управління Збройними Силами, їх структура, чисельність	19
Розділ 3 Підсумки розроблення, модернізації, постачання, відновлення і утилізації озброєння та військової техніки, матеріально-технічного забезпечення	27
Розділ 4 Підготовка військ (сил)	35
Розділ 5 Комплектування персоналом Збройних Сил	43
Розділ 6 Реалізація гуманітарної політики у Збройних Силах та забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців	53
Розділ 7 Міжнародне співробітництво, миротворча діяльність, контроль над озброєнням	67
Заключна частина	80
Додатки	81

**БІЛА КНИГА
2015**

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Міністерство оборони України, 2016

Дизайн і макет ФОП Москаленко О.М., 2016

Наклад 2250 прим.
